

Lokalny Plan Rewitalizacji Obszarów Miejskich



Miasta Wolsztyn

na rok 2006

z przedłużonym

okresem programowania do roku 2013

Wprowadzenie

1. Problematyka Rewitalizacji w kontekście wejścia Polski do Unii Europejskiej

Zarysowanie strategii rewitalizacji, wymaga uświadomienia sobie czym jest degradacja obszaru zurbanizowanego i jakie przyczyny prowadzą do takiego kryzysu obszaru miejskiego.

Trzeba następnie odpowiedzieć na pytanie, czym jest sam proces rewitalizacji, na czym polega, jakie posiada reguły gry, na jakie bariery i przeszkody może napotkać. Na zachodzie, procesy rewitalizacji realizowane są systemowo od początku lat 70-tych, w oparciu o stworzone specjalnie w tym celu systemy prawne oraz instrumenty planistyczne, organizacyjne i finansowe. W Polsce brak nie tylko praktycznych doświadczeń w dziedzinie przygotowywania i prowadzenia systemowych procesów rewitalizacji, ale również nie stworzona dla nich dotąd odpowiednich systemów prawnych i instrumentów realizacyjnych. Wejście Polski w obszar gospodarki rynkowej, powoduje zmusza do nowego spojrzenia na procesy rozwoju i rewitalizacji miast, gdyż polityczne, społeczne i gospodarcze uwarunkowania dla nich, upodobniają się do zachodnioeuropejskich. Istotne dla właściwej oceny problemów degradacji obszarów miejskich i ich rewitalizacji jest rozumienie miasta i jego poszczególnych obszarów jako kompleksowych struktur przestrzenno-funkcjonalnych uwikłanych w konkretne mechanizmy ekonomiczne, urbanistyczne, prawne, kulturowe i społeczne. Z tej racji zarówno proces degradacji miasta, jak i działania skierowane na jego rewitalizację, mają charakter kompleksowy¹.

1.1. Czym jest degradacja obszaru miejskiego, jakie są jej przyczyny i co warunkuje sukces rewitalizacji?

Proces degradacji obszarów zurbanizowanych wynika zarówno z zaniechania bieżących remontów i odnowy infrastruktury, skutkujących postępującą dekapitalizacją przestrzeni i

¹ Zob. A. Billert, *Strategia rewitalizacji*, Żary-Berlin 2002.

substancji, jak i braku dostosowania struktur przestrzennych oraz ich funkcji do nowych zmieniających się w czasie potrzeb. Obszary zdegradowane zamieszkują często grupy społeczności lokalnej ekonomicznie słabe, co obciąża obszary zdegradowane trudną problematyką socjalną.

Procesy degradacji odbierają gruntowi i lokalizacji wartość i atrakcyjność. Tym samym uniemożliwiają lub ograniczają możliwości samoregeneracji, tj. zdolność generowania pieniądza potrzebnego na realizację odnowy.

Zabudowa przestaje być źródłem dochodu i staje się balastem dla "ubożającego" pod jej ciężarem gruntu. Uruchomienie inwestycji staje się niemożliwe. Jeżeli dodatkowo istnieją ograniczenia samego statusu własności gruntu i nieruchomości - np. ograniczenia w wysokości czynszu, doboru lokatorów, czy wpis do rejestru zabytków - wówczas ekonomiczny proces samoregeneracji przestrzeni, jej funkcji i substancji a tym samym zdolność gruntu do generowania pieniądza, zostają ostatecznie zablokowane.

Blokada wspomnianych wyżej mechanizmów i unieruchomienie procesów samoregeneracyjnych przestrzeni miast, nastąpiły w Polsce w systemie komunistycznym. Powstała skutkiem tego tzw. "luka remontowa".

Zjawisko degradacji obszarów miejskich w krajach zachodnich przebiegało w znacznie mniejszym stopniu niż na wschodzie i ograniczało się do tych obszarów starej zabudowy, które nie były dla inwestorów konkurencyjne w stosunku do innych, np. zniszczonych wojną centrów miast, i podmiejskich obszarów niezabudowanych. Dopiero wyczerpanie się tych potencjałów skierowało uwagę prywatnego sektora inwestycyjnego i sektora publicznego na zdegradowane obszary miast i uruchomiło w latach 70 - 80-tych procesy rewitalizacji. W Polsce było podobnie z tą różnicą, że inwestorem rezygnującym z inwestycji na starych obszarach zabudowy i przenoszącym punkt ciężkości na tereny niezabudowane, było państwo ².

Z ekonomicznego punktu widzenia, otwarcie obszaru zdegradowanego na działania inwestycyjne nastąpić może tylko wówczas, kiedy uda się usunąć jego "negatywnie przekształconą" (zdegradowaną) materię przestrzenną, a więc uwolnić grunt od balastu, blokującego jego zdolność generowania pieniądza.

- ² Op. cit.

W wypadku zamiaru zachowania "balastowej" struktury przestrzennej i jej zdekapitalizowanej substancji, inwestycje są możliwe tylko wtedy, kiedy konieczne na ich "naprawę" nakłady finansowe zagwarantują odpowiedni zysk. Innymi słowy, kiedy za pomocą "naprawy" a nie prostszej i tańszej w realizacji nowej zabudowy, uda się odtworzyć generującą pieniądź funkcję gruntu. Rynek finansowy, dostarczający środki inwestycyjne, musi być przekonany o tym, że trudne przedsięwzięcie "naprawy", przyniesie efekt umożliwiający zwrot udzielonego awansem kredytu.

Dla rynku finansowego, wiarygodność inwestycji rewitalizacyjnej zależy w dużej mierze od jej kontekstu przestrzennego. Inwestycje kompleksowe, szczególnie te, realizowane na terenach niezabudowanych i pozbawionych "balastu" degradacji, przynoszą wysoką opłacalność, gdyż gwarantują wysoki walor lokalizacyjny. Zmieniają one pozytywnie większy obszar w stosunkowo krótkim czasie i tym samym gwarantują sukces mających tam miejsce pojedynczych realizacji. Inwestycje realizowane w dużych odstępach czasu, realizowane w kontekście zdegradowanej przestrzeni, są dla rynku finansowego i inwestorów obciążone wysokim ryzykiem. Ryzyko to wzrasta jeszcze w sytuacji nie istnienia realistycznych planów przestrzennych, precyzyjnie określających docelowy kształt i dystrybucję funkcji na danym obszarze. Ryzyko to spada, gdy istnieje gwarancja, że zdegradowany teren jest objęty precyzyjnym planem, a jego rozwój będzie wspierany kompleksowym i wiarygodnym planem rewitalizacji sektora publicznego. Zmniejszenie ryzyka jest szczególnie istotne wtedy, gdy rewitalizacja ma być realizowana przez wielu małych i średnich inwestorów.

Dla rynku kapitałowego i inwestorów istnieje jeszcze jeden problem utrudniający inwestowanie na terenach zdegradowanych. Inwestycje nowe, na gruntach "dziewiczych", realizowane są na nowych, racjonalnych i funkcjonalnie skonstruowanych podziałach gruntu. Gwarantuje to ich wysoką wartość i ekonomicznie korzystną zabudowę. Inaczej jest na terenach zdegradowanych, a szczególnie tam, gdzie jednym z deficytów przestrzennych jest niekorzystny i chaotyczny podział własnościowy gruntu. Redukuje to w niezwykle istotny sposób atrakcyjność inwestycyjną terenu, gdyż dyskwalifikuje jego wartość lokalizacji i zdolność generowania pieniądza.

Widzimy więc, że degradacja obszarów miejskich nie jest ani wydarzeniem losowym, ani wynikiem złej woli. Jest konsekwencją określonych mechanizmów ekonomicznych, a o

możliwości rewitalizacji decyduje rachunek ekonomiczny. Dla inwestycji na obszarach zdegradowanych istnieje wysoki stopień ryzyka finansowego. Dlatego też procesy rewitalizacji wymagają szczególnie intensywnego działania w kierunku jego zmniejszenia drogą tworzenia redukujących go warunków ramowych.

1.2. Czym jest rewitalizacja miasta?

Rewitalizacja odnosi się do kompleksowego procesu odnowy obszaru zurbanizowanego, którego przestrzeń, funkcje i substancja uległy procesowi strukturalnej degradacji, wywołującej stan kryzysowy, uniemożliwiający lub znacznie utrudniający prawidłowy rozwój ekonomiczny i społeczny tego obszaru jak i zrównoważony rozwój całego miasta.

Rewitalizacja jest więc odpowiedzią na stan kryzysowy obszaru miejskiego i obejmuje zespół kompleksowych działań, koordynowanych i zarządzanych przez sektor publiczny (gminę), opartych na aktywnej współpracy organów i instytucji polityczno-administracyjnych oraz podmiotów społecznych.

Proces rewitalizacji rozpoczyna się działaniami przygotowawczymi. Mają one na celu stwierdzenie zakresu i przyczyn stanu kryzysowego oraz ustalenie sposobów jego usunięcia.

W ramach działań przygotowawczych ustala się, jaki obszar objęty jest zjawiskami kryzysowymi, stwierdza i analizuje istniejące tam deficyty, sporządza i uzgadnia plan ich usunięcia, wykonując jednocześnie plan przestrzenny dla rewitalizacji, ukazujący sposób realizacji programu. W ramach programu dokonuje się również ramowej kalkulacji kosztów rewitalizacji, ocenia przypuszczalny czas jej realizacji, ocenia się szanse i bariery dla realizacji programu. Oceny wymagają skutki społeczno-ekonomiczne realizacji programu dla rozwoju miasta i dla sytuacji społeczności lokalnej. W wypadku spodziewanych w tym względzie uciążliwości, opracowuje się system koniecznych osłon socjalnych.

Zakończenie przygotowania rewitalizacji pozwala gminie na podjęcie uchwały - uchwały o podjęciu realizacji programu rewitalizacji.

Podjęciu uchwały może towarzyszyć powołanie odpowiednich struktur i form organizacyjnych służących skutecznej realizacji programu rewitalizacji.

W procesie rewitalizacji obejmującym przygotowanie i realizację programu rewitalizacji uczestniczą dwa zasadnicze podmioty:

- *Sektor publiczny - zarządza procesem (bezpośrednio, wzgl. posługuje się pełnomocnikiem) i realizuje niektóre zadania rewitalizacyjne (prace porządkowe, inwestycje w zakresie zadań publicznych),*
- *Sektory prywatne - partycypują w uzgodnieniach i dyskusjach nad planem oraz realizują zadania inwestycyjne na obszarze własności prywatnej.*

1.3. Jak pogodzić ekonomię i sprawy społeczne w procesie rewitalizacji?

Ekonomiczne uwarunkowania inwestowania, na obszarach zdegradowanych, prowadzą do konfliktu między koniecznością osiągnięcia zysku, a uwzględnieniem interesów społecznych.

Wynika on z faktu, że zamieszkujące obszary zdegradowane słabe ekonomicznie grupy ludności, nie są w stanie po realizacji inwestycji rewitalizacyjnych, zapewnić drogą opłat czynszowych, zwrot zainwestowanych kapitałów. Tym samym będą zmuszone do opuszczenia dotąd zamieszkiwane obszarów. Zjawisko to dotyczy też może wynajemców powierzchni użytkowych. Zapobiec temu można jedynie drogą szczególnej interwencji sektora publicznego.

Chcąc zagwarantować mieszkańcom terenów zdegradowanych prawo do powrotu na warunkach niskich czynszów, sektor publiczny musi ponieść koszty odpowiadające różnicy między faktycznym nakładem inwestorów prywatnych a niewystarczającym ich odzyskiem (niski czynsz). Musi on albo subwencjonować koszty inwestycji, albo płacić znaczne dodatki mieszkaniowe. W krajach zachodnich, stosowane w tym celu subwencje, pochłaniały w latach 70-90-tych większość środków wspierających, skierowanych na rewitalizację.

Obecnie nie jest to już możliwe ani na zachodzie ani w Polsce.

Należy więc przyjąć, że w ramach procesów rewitalizacji nie da się w pełni zapobiec migracji ludności z odnawianych terenów do innych, tańszych obszarów mieszkalnych. Akceptacja społeczna takich procesów zależna będzie od tego, na jaką skalę będą one następować, jak i od jakości alternatywnych obszarów mieszkalnych.

Wywołane rewitalizacją migracje słabszych ekonomicznie grup mieszkańców, przenoszą problemy socjalne z obszarów zdegradowanych na inne obszary miasta. Z tej też racji konieczne jest działanie dwupoziomowe. Równocześnie z rewitalizacją, w ramach której następować będą procesy "gentryfikacji" (poprawy struktury społecznej), konieczne jest uruchamianie projektów społeczno-ekonomicznych na innych obszarach miasta. Taką możliwość dają Plany Strukturalne Unii Europejskiej.

1.4. Jak planować i przygotowywać procesy rewitalizacji?

W odróżnieniu od realizacji nowych inwestycji na terenach niezabudowanych za pomocą planu miejscowego, na terenach, których odnowa realizowana ma być metodą "rewitalizacji zachowawczo-adaptacyjnej", plany miejscowe nie stanowią skutecznego narzędzia zarządzania. Plan miejscowy jest aktem prawnym, określającym nowy ład przestrzenny. Definiuje nową zabudowę i funkcję na "dziewiczym" terenie i nie jest skierowany na kompleksowe procesy przekształcania i adaptacji istniejących, zdegradowanych przestrzeni miejskich. Plan miejscowy nie jest też w stanie wywołać efektu inwestycyjnego dla obszaru zdegradowanego.

Dlatego też, dla przygotowywania i realizacji procesów rewitalizacji wypracowano w Europie specjalne plany przestrzenne. Plany miejscowe sporządzano dla obszarów rewitalizacji dopiero po zakończeniu procesu rewitalizacji, dla uzyskania prawnego zabezpieczenia jego rezultatów.

Plany rewitalizacyjne jako wynik zmian w dziedzinie instrumentów prawa, praktyki planistycznej oraz zarządzania przestrzenią w gminach i struktur organizacyjnych lat 70-tych, stanowiły zbiorowe dzieło planistów, gminy i mieszkańców. Prezentowały w obrazowy, szczegółowy i zrozumiały docelową formę dystrybucję funkcji, podziałów katastralno-własnościowych gruntu, zabudowę parceli, kształt publicznych i prywatnych obszarów niezabudowanych, systemy transportu i parkowania. Ukazywały nowy porządek przestrzenny dla obszaru zdegradowanego.

Przygotowaniu takiego programu towarzyszyć winna intensywna dyskusja publiczna oraz żywe akcje informacyjne. Samo wyłożenie już gotowego programu nie wystarcza.

Poprzez uchwalenie programu i spójnego planu przestrzennego dla rewitalizacji, daje gmina wyraz woli kompleksowej rewitalizacji zdegradowanego obszaru i gotowość jego koordynacji i wspierania konkretnymi działaniami. Fakt ten stanowi istotny sygnał dla rynków kapitałowych, gdyż tworzy dobre warunki ramowe dla sensownego i kompleksowego ruchu inwestycyjnego, co zwiększa bezpieczeństwo zainwestowanych tam środków i gwarantuje wiarygodność przyszłych kredytobiorców.

Innym ważnym instrumentem dla rewitalizacji jest w krajach europejskich "umowa inwestorska". Gminy nie sprzedają tam istotnych dla rozwoju miasta gruntów systemem przetargów (ceny ustala z reguły miejski rzeczoznawca), ale zawierają z inwestorami "umowy inwestorskie". Określają one zakres i charakter inwestycji i obowiązki obu stron do czasu jej realizacji. Umowa inwestorska jest integralnie związana z umową kupna-sprzedaży. Nie wywiązanie się z umowy przez inwestora powoduje zwrot gruntu do gminy.

1.5. Bariery planowania i prawa

Opisana już i stworzona na zachodzie "nowa kultura planowania i zarządzania przestrzenią" w dziedzinie rewitalizacji miast, nie została w Polsce jak dotąd ani zauważona, ani tym bardziej zintegrowana i dostosowana do polskich warunków. Aktualna polska Ustawa o zagospodarowaniu i planowaniu przestrzennym, nie daje gminom praktycznie żadnych instrumentów dla przygotowywania i zarządzania procesami rewitalizacji miast. Kompleksowy charakter procesu rewitalizacji, obejmujący problem przestrzeni miejskiej i jej funkcji, ochrony dóbr kultury, kwestii społecznych oraz jej cel usuwania zjawisk degradacji przestrzeni utrudniającej a nawet uniemożliwiającej rozwój społeczno-ekonomiczny miasta i jego społeczności, nadał rewitalizacji na zachodzie status realizacji interesu publicznego. Tym czasem w polskim prawie, odnowa, czy rewitalizacja miast nie należy - jak dotąd - do zakresu zadań publicznych gminy i nie jest traktowana jako realizacja interesu publicznego.

Znacznym deficytem jest brak w prawie polskim modelu "umowy inwestorskiej". Po sprzedaniu gruntu inwestorowi, gminy polskie mają niewielki wpływ na przebieg i realizację inwestycji.

Generalnie nie istnieją w prawie polskim skuteczne instrumenty zarządzania rozwojem przestrzennym i rewitalizacją. Mankament ten, stawia w tej dziedzinie polskie prawodawstwo na etapie prawa zachodnioeuropejskiego lat 50-tych ubiegłego stulecia, czyli

okres, w którym realizacja owego budownictwa, a nie rewitalizacja, stanowiła główne zadanie kształtowania przestrzeni miast.

Ograniczenie instrumentów planistyczno-prawnych do planu miejscowego oraz brak regulacji dla rewitalizacji, preferuje w szczególności sposób działania inwestycyjne prywatnych developerów, realizujących je na terenach dotychczas niezabudowanych. Jednym ze skutków tego stanu rzeczy jest koncentracja istniejących kapitałów prywatnych na obszarze nowego budownictwa poza obszarami zdegradowanymi. Stanowi to istotną przeszkodę dla rewitalizacji i zmniejsza jej szanse powodzenia.

1.5.1. Bariery ekonomiczne dla rewitalizacji

Jakie bariery tworzy wadliwa gospodarka gruntami?

Towar sprzedaje się na targu i w sklepie nie martwiąc się tym co kupujący z nim uczyni - ważne że za niego zapłacił. Grunt miejski nie jest zwykłym towarem, jest publicznym dobrem ekonomicznym zdolnym generować tak pieniądze jak i kształt przestrzenny miasta. Dlatego też, polityka gruntowa i procesy prywatyzacji nieruchomości w mieście nie mogą być traktowane jako wyprzedaż towaru dla powiększenia kasy miejskiej. Raz źle sprzedany grunt czy nieruchomość, tj. sprzedany bez umiejętnego zabezpieczenia tkwiących w nim potencjałów ekonomicznych i miastotwórczych, staje się czynnikiem degradacji miasta, wzgl. hamuje jego prawidłowy rozwój. Inteligentna polityka gruntowa na obszarach zurbanizowanych i zdegradowanych, jest jednym z podstawowych instrumentów rewitalizacji i rozwoju miast oraz jednym z najważniejszych elementów systemu zarządzania przestrzenią. Grunty gminne to potencjał, którego kapitało- i miastotwórcze funkcje muszą zostać niezwykle troskliwie zabezpieczone. Również grunty prywatne i ich udział w procesie rewitalizacji, winny być przedmiotem gminnej troski i to szczególnie wówczas, gdy ich właściciele w swej naiwności, niewiedzy ekonomicznej, czy krótkowzroczności, traktują je tylko jako przedmiot użytkowy, albo jako instrument do realizacji egoistycznych interesów prywatnych, sprzecznych z interesem publicznym³.

³ Op. cit.

Dlaczego regulacja czynszów stanowi barierę dla rewitalizacji?

W wyniku wprowadzenia regulacji czynszów, obszar starego budownictwa, będący w posiadaniu indywidualnych podmiotów prywatnych, pozbawiono zdolności generowania środków finansowych koniecznych dla rewitalizacji (zdolności kredytowej), na skutek zablokowania możliwości odzyskiwania nakładów inwestycyjnych na remonty. Tak ograniczona własność, traci wartość dla rynku kapitałowego. W ten sposób nie stanowi ona potencjału ekonomicznego dla procesów rewitalizacji.

Dlaczego prywatyzacja mieszkań i utworzenia wspólnot mieszkaniowych stanowi barierę dla rewitalizacji?

Prywatyzacja mieszkań i stworzenie wspólnot mieszkaniowych tam, gdzie objęło to nie wyremontowaną substancję starego budownictwa, stworzyła struktury własnościowe pozbawione praktycznie zdolności kredytowych. Indywidualne podmioty prywatne znajdują się w sytuacji właścicieli zdekapitalizowanych domków jednorodzinnych. Fundusze remontowe nie pozwalają na finansowanie koniecznych w większości wypadków remontów kapitałnych nieruchomości. Mieszana własność gminna i prywatna paraliżuje organizacyjnie możliwości remontowe. Tworzenie w ramach procesów prywatyzacji parceli na obrysie budynków doprowadziło do degradacji wartości gruntu poprzez odcięcie budynków od ich zapleczy a odcięte od budynków tereny pozostające przy gminach, stały się kompletnie bezwartościowe.

Z powyższych powodów ani własność wspólnot mieszkaniowych, ani wiele gruntów powstałych w wyniku prywatyzacji komunalnych zasobów mieszkaniowych nie stanowią potencjałów ekonomicznych dla rewitalizacji.

Dlaczego własność komunalna powierzchni mieszkaniowych stanowi barierę dla rewitalizacji?

1.6. Jak pokonać bariery rewitalizacji?

Jak uruchomić ekonomiczny i miastotwórczy potencjał własności komunalnej dla rewitalizacji i usprawnić gospodarkę gruntami?

Posiadanie zasobów mieszkaniowych przez gminy stawia je w mało komfortowej sytuacji "biednego kamienicznika", który nie jest w stanie inwestować na obszarze własnych zasobów mieszkaniowych. Gmina nie może bowiem odzyskiwać zainwestowanych kapitałów drogą rynkowego czynszu, a finansowanie remontów mieszkań bez odzyskiwania nakładów prowadziłyby na dłuższą metę do katastrofy budżetowej.

Jedną z potencjalnych możliwości uzyskania zdolności generowania środków finansowych na cele rewitalizacji przez własność komunalną ich odzyskiwania, jak i generalnie dla osiągnięcia skutecznej kapitalizacji mienia komunalnego jest powołanie gminnego stowarzyszenia rozwoju i rewitalizacji miasta ze 100%-wą własność gminy.

SPIS TREŚCI

<i>Wstęp</i>	2
I. OBSZAR, PODSTAWY OPRACOWANIA I CZAS REALIZACJI LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	13
II. CHARAKTERYSTYKA OBECNEJ SYTUACJI W MIEŚCIE	16
III. NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PRZESTRZENNO-SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO MIASTA I REGIONU ORAZ INNYMI PLANAMI I DZIAŁANAMI W ZPORR	25
IV. PODOKRESY PROGRAMOWANIA	27
V. ZASIĘG TERYTORIALNY REWITALIZOWANEGO OBSZARU I UZASADNIENIE	28
VI. PLANOWANE DZIAŁANIA W LATACH – 2006 I 2007 - 2013 NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM	31
1. Planowane działania w roku – 2006	31
2. Planowane działania w latach 2007 – 2013	32
VII. PLAN FINANSOWY REALIZACJI REWITALIZACJI NA ROK 2006	34
VIII. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA	35
IX. SYSTEM WDRAŻANIA	40
X. SPOSOBY MONITOROWANIA, EWALUACJI, AKTUALIZACJI I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ.....	41
1. System monitorowania, oceny i aktualizacji programu rewitalizacji	41
2. Sposoby komunikacji społecznej	56
XI. EFEKTY PROGRAMU	77
Źródła	78
Słowniczek	79

I. OBSZAR, PODSTAWY OPRACOWANIA I CZAS REALIZACJI LOKALNEGO PLANU REWITALIZACJI

Lokalny Plan Rewitalizacji opracowany został w związku z wymogiem jego posiadania i załączenia do wniosków o dofinansowanie realizacji projektów z funduszy strukturalnych w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego Priorytet 3 - "Rozwój Lokalny", działanie 3.3. "Rewitalizacja obszarów miejskich, przemysłowych i powojaskowych." Działanie 3.3. składa się z dwóch poddziałań:

- poddziałanie 3.3.1 - dotyczy rewitalizacji obszarów miejskich,
- poddziałanie 3.3.2 - dotyczy rewitalizacji obszarów przemysłowych

Realizacja programu rewitalizacji w zdegradowanych dzielnicach miasta ma umożliwić:

- tworzenie warunków lokalowych i infrastrukturalnych do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości, działalności kulturalnej i edukacyjnej, w tym mających za zadanie podniesienie kwalifikacji mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- poprawę estetyki przestrzeni miejskiej,
- porządkowanie „starej tkanki” urbanistycznej poprzez odpowiednie zabudowanie pustych przestrzeni w harmonii z otoczeniem,
- renowację zabudowy budynków, w tym: obiektów infrastruktury społecznej oraz budynków wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym oraz ich adaptacja na cele gospodarcze, społeczne i kulturalne,
- poprawę funkcjonalności struktury ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki przestrzeni publicznych,
- przebudowę i remonty publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, rekreacyjnych, kulturalnych i sportowych połączonych z działalnością gospodarczą.

Plan Rewitalizacji Miasta, jako dokument planistyczny dotyczy Gminy i Miasta Wolsztyn. Przy jego przygotowaniu zaangażowani byli lokalni przedstawiciele wszystkich sektorów z terenu gminy, które chcą i będą korzystać ze środków strukturalnych.

Przy opracowaniu Planu uwzględniono ustalenia:

1. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Wolsztyn,
2. Strategii Rozwoju Miasta Wolsztyn,
3. Wieloletniego Planu Inwestycyjnego Miasta Wolsztyn
4. Plan Rozwoju Lokalnego

Obszar proponowany do rewitalizacji zawiera się w pięciu zespołach architektonicznych:

a. Obszar nr 1, teren Starego Miasta, posiadającego zwartą substancję architektoniczną wymagającą uporządkowania. Dzielnica miasta wyznaczona do wdrożenia programu rewitalizacji mieści się w obrębie następujących ulic:

- ul. Wschowska (od wschodu)
- ul. Poznańska (od północy)
- ul. R. Kocha (od południa)
- ul. 5 Stycznia (od zachodu)

b. Obszar nr 2, czyli obszar miejskich zdegradowanych terenów sportowo-rekreacyjnych, w postaci kompleksu nieruchomości, zawierający się w obrębie następujących ulic:

- ul. Gajewskich (od wschodu)
- ul. Dąbrowskiego (od południa)
- ul. Słodowa (od zachodu)
- ul. R. Kocha (od północy)

oraz

- ul. Boh. Bielnika (od wschodu)
- ul. Linia kolejowa Zbąszynek-Leszno (od zachodu)
- ogródki działkowe (od północy)

c. Obszar nr 3, czyli miejskie tereny parkowe zawierające się w obrębie następujących ulic:

- ul. M. Drzymały, Słowackiego i Parkowa (od wschodu)
- Jezioro Wolsztyńskie (od północy i zachodu)
- ul. Lipowa (od północy)
- ul. Gajewskich (od zachodu)

- ul. Poznańska i Polna (od południa)

d. Obszar nr 4, czyli obszary miejskie znajdujące się w obrębie administracyjnym Miasta Wolsztyn, nie będące ze sobą powiązane architektonicznie, użytkowane, jako tereny edukacyjne.

e. obszar nr 5, czyli obszary znajdujące się w obrębie administracyjnym Miasta Wolsztyn, nie będące ze sobą powiązane architektonicznie, lecz problemowo (m.in.: dewaloryzacji estetycznej przestrzeni architektonicznej, etc.). W ramach tego obszaru wydzielono m.in.: tereny wokół dworca PKP i ul. Kolejowej.

Lokalny Plan Rewitalizacji zawiera:

- zadania dofinansowywane ze środków strukturalnych UE, a realizowane przez gminę oraz inne podmioty lokalne: przedsiębiorstwa i organizacje społeczne,
- opisy projektów: terminy ich realizacji, planowane środki finansowe, wskaźniki osiągnięcia celów, opis procedury i kryteriów ustalania kolejności realizacji zadań.

Lokalny Plan Rewitalizacji opracowano na rok 2006 z przedłużonym okresem programowania do roku 2013.

II. CHARAKTERYSTYKA OBECNEJ SYTUACJI W MIEŚCIE

Położenie, powierzchnia, ludność.

Miasto i Gmina Wolsztyn położona jest w zachodnio-południowej części województwa wielkopolskiego na pograniczu Pojezierzy Poznańskiego i Lubuskiego. Wraz z gminami Przemęt i Siedlec gmina Wolsztyn współtworzy powiat wolsztyński. Od strony zachodniej graniczy z województwem lubuskim. Jest to rejon o stosunkowo żywej rzeźbie. Charakterystyczną formą jest rynna pojezierna w ciągu Jezior Wolsztyńskiego i Berzyńskiego. Dogodne położenie geograficzne Wolsztyna, sprzyja prężnemu rozwojowi gospodarstwu. Ponadto ważny atut dla nowych partnerów krajowych i zagranicznych zamierzających podjąć tu działalność gospodarczą stanowi bliskość Poznania (80 km) i Zielonej Góry (70 km) oraz dobre połączenie komunikacyjne z tymi ośrodkami. Powierzchnia gminy to 24.964 ha, z czego prawie połowę obszaru obejmują użytki rolne.

Wśród gmin Wielkopolski gmina Wolsztyn zajmuje wysokie miejsce pod względem liczby ludności, zajmowanej powierzchni oraz pod względem gęstości zaludnienia. Ludność gminy liczyła w dniu 31 grudnia 2003 r. 29.358 osób, z czego w samym Wolsztynie zamieszkiwało 13.939 osób, a w 29 wsiach tworzących 23 sołectwa - 15.419 osób.

Dokładny czas powstania miasta Wolsztyn i okoliczności towarzyszące temu wydarzeniu nie są znane. W literaturze przedmiotu istnieje co najmniej kilka poglądów na tę sprawę. Badacze tacy jak np. O. Lange i H. Munch biorąc za podstawę dokument z 1458 roku przyjmują, iż miasto Wolsztyn powstało krótko przed tą datą. Karwowski z kolei łączy powstanie Wolsztyna z osobami Grzymki i Mikołaja, którzy byli właścicielami Komorowa na przełomie XIV i XV wieku.

Największą popularnością cieszy się jednak teza wysunięta przez księdza Zdzisława Zakrzewskiego, łącząca fakt lokacji miasta z aktywnością zakonu cystersów. Zdaniem ks. Zakrzewskiego właściciel dóbr komorowskich w 2 połowie XIV wieku - Peregryn, w roku 1384 zastawił swoje dobra klasztorowi cystersów w Paradyżu. Wkrótce, bo już w 1393 roku syn Peregryna - Grzymko, wykupił zastawione przez ojca dobra. Zakrzewski stwierdza, iż właśnie między rokiem 1384 a 1393 "zapobiegliwi, gospodarzni cystersi z Paradyża, a Niemcy z pochodzenia... przyczynili się do osiedlenia rodaków swych sukienników i rzemieślników" i założenia miasta. Na poparcie wysuniętej tezy Zakrzewski przytacza niemiecką nazwę miasta - Wollstein - oznaczającą "kamień wełny" oraz zwraca uwagę na herb Wolsztyna

przedstawiający Najświętszą Maryję Pannę z Dzieciątkiem, co ma potwierdzać udział duchownych przy lokacji.

Pierwsze wzmianki o Wolsztynie jako mieście pochodzą z roku 1424. Wówczas to ks. pleban Albert wytoczył sprawę przeciwko wójtowi Mikołajowi z Wolsztyna. Obecność wójta Wolsztyna w zapiskach po raz pierwszy udowadnia, że Wolsztyn wówczas już istniał i co ważne był miastem.

Od XV wieku nazwa miejscowości zapisywana była zmiennie jako Wolstin, Volstyn, Wollstein, Fullstein lub Hohlstein itp. Z reguły człon - "stein", pochodzący z języka niemieckiego, oznaczający miejsca obronne wzniesione na skałach, polonizowano na "sztyn", stąd Fulsztyn, - Wolsztyn, jednak takie tłumaczenie nazwy miasta nie jest właściwe. Zupełnie wiarygodne jest natomiast wywodzenie nazwy od charakteru dominującej gałęzi wytwórczości w mieście. W świetle źródeł historycznych taką dziedziną wytwórczości w Wolsztynie, przez dłuższy czas, było przędzalnictwo. W branży tej stosowano ustaloną nazwę jednostki ciężaru wełny, tzw. kamień, którego nić wynosiła około 14 kilometrów długości - stąd "Wolsztein" czyli "kamień wełny".

W roku 1469 w Wolsztynie wybuchł pożar, który zniszczył całe miasto. Ówczesny dziedzic Wolsztyna - Andrzej ze Sepna w niedzielę "Adorate" odnowił pierwotny przywilej miejski. Świadkiem tego aktu był burmistrz miasta Jan Czech, w którym domu akt ten spisano oraz rajcy miejscy Jan Kusz, Mikołaj Świetlik, Jakub Starszy, Jan Czarny oraz Piotr Krawiec. Przywilej ten stanowił, iż miasto Wolsztyn lokuje się na prawie magdeburskim i otrzymuje ogrody, poczynając od ogrodu przy plebani w Komorowie (obecnie na tym miejscu stoi kaplica oraz budynek Domu Opieki), aż do ciągnących się do granic wsi Barzyny i nialeckiego młyna wodnego na Dojcy oraz ogrody położone w kierunku Chorzemina. Na początku XVI wieku burmistrzem Wolsztyna był Mikołaj Miklasz, którego nazwisko poznajemy przy okazji, sporu jaki toczył się między braćmi Andrzejem i Janem Iłowieckimi - dziedzicami Wolsztyna i okolic, o sprawowanie patronatu nad "Bractwem ubogich". Wkrótce po tym, w 1518 roku miasto zniszczył kolejny wielki pożar. W płomieniach zniszczony został ratusz wraz z ważnymi dokumentami, m.in. przywilejem erekcyjnym. Aby uzyskać powtórzenie i zatwierdzenie dawnych przywilejów 31 grudnia 1519 r. na sejmie w Toruniu zjawili się bracia Andrzej i Jan Iłowieccy. Król Zygmunt Stary przywilejem z dnia 5 marca 1519 roku zatwierdził wcześniej nadane Wolsztynowi prawo magdeburskie, według którego m.in. wszystkie sprawy mieszczan miał sędzić wójt i to zarówno cywilne jak i kryminalne, wójt natomiast sądzony miał być przez każdorazowego właściciela Wolsztyna. W roku 1548 ponownie płomienie niszczą znaczną część miasta, w związku z czym starszyzna miejska, aby zwiększyć bezpieczeństwo przeciwpożarowe wydaje dokument

zabraniający chowania siana i słomy na poddaszach. Ponadto ustanowieni zostali specjalni rewizorzy, których zadaniem była kontrola przestrzegania przepisu.

Wolsztyn u zarania swego istnienia pozostawał z dala od ważnych dla kraju wydarzeń politycznych. Nie ominęły go jednak ważne wypadki z dziejów nowożytnych. Należy tu wspomnieć o "potopie szwedzkim", a także działającej w terenie partyzantce antyszwedzkiej pod przywództwem starosty babimojskiego, Krzysztofa Żegockiego. Mimo że w bezpośrednich działaniach wojennych Wolsztyn nie ucierpiał, to odczuł najazd ekonomicznie, gdyż mieszkańcy musieli zapłacić Szwedom wysoki okup.

W wyniku II rozbioru Rzeczypospolitej miasto znalazło się pod władzą Prus. Wojska pruskie zajęły Wolsztyn 28 stycznia 1793 r. W latach 1807-1813 miasto znalazło się przejściowo w granicach utworzonego w tym czasie Księstwa Warszawskiego. Był to okres gwałtownego wzrostu uczuć patriotycznych, przywiązania do tradycji i poczucia przynależności narodowej większości obywateli miasta. W listopadzie 1807 roku Wolsztyn witał jadącego do Warszawy króla saskiego i księcia warszawskiego Fryderyka Augusta. Nie była to ostatnia wizyta, gdyż jeszcze trzykrotnie Fryderyk August przejeżdżał przez miasto Wolsztyn. Radość niepodległości trwała krótko. Wraz z upadkiem Napoleona Bonaparte Wolsztyn powrócił w granice monarchii pruskiej. Niejako ukoronowaniem tych wydarzeń było wystawienie przed kościołem w Wolsztynie, 28 lipca 1814 roku, trumny ze zwłokami poległego w walce, głównodowodzącego armią księstwa warszawskiego, księcia Józefa Poniatowskiego.

Po wyzwoleniu Wolsztyna 5 stycznia 1919 roku rozpoczęto organizowanie polskiej władzy w mieście. Już 11 lutego 1919 roku rządzący w Wielkopolsce Komisariat Naczelnej Rady Ludowej rozwiązał dotychczasowe rady miejskie i zarządził wybór nowych. 24 marca 1919 r. w Wolsztynie odbyły się wybory do Rady Miejskiej, podczas których mieszkańcy mogli wybierać między kandydatami dwóch list: polskiej i niemieckiej. Na listę polską padło 1086 głosów, natomiast na niemiecką 1039. W efekcie ze strony polskiej w nowej radzie zasiedli: dr W. Markwitz - lekarz, Władysław Pyszkowski - fabrykant maszyn, Ludwik Kobierzycki - przewodniczący biura, Zygmunt Perkowski - budowniczy, Michał Jastrząb - robotnik oraz Antoni Sierszyński - kupiec. Z listy niemieckiej wybrano natomiast: Konrada Rummlera - adwokata, Paula Kristena - kupca, Brunona Radday'a - sekretarza sądowego, Ottona Szulza - kupca, Georga Tolle - radcę szkolnego i Georga Samlera - kupca.

Ostatnie przed wojną wybory do Rady Miejskiej w Wolsztynie odbyły się w połowie

sierpnia 1939 r. i zakończyły się pełnym sukcesem polskich kandydatów, spośród których aż 11 reprezentowało Stronnictwo Narodowe (na 12 radych). Wybrana wówczas Rada Miejska zebrała się tylko raz - 14 sierpnia 1939 r. Czując zbliżające się zagrożenie ze strony zachodniego sąsiada, radni jednogłośnie uchwalili wówczas tylko jedną uchwałę "by corocznie w Święto Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryii Panny odprawiana została na intencję miast.

Obecny budynek ratusza pochodzi z lat 30-tych XIX wieku. Kamień węgielny pod jego budowę wmurowano dokładnie w dniu 29 sierpnia 1835 roku. Wcześniejszy budynek ratusza z XV wieku, prawdopodobnie znacznie mniejszy i drewniany, spłonął w największym w historii miasta pożarze w roku 1810. Budowa nowego Magistratu była więc związana z odbudową znacznej części miasta, którą objął ogień. Obok ratusza spaliła się wówczas cała zabudowa rynku, obecne ulice Poznańska, Kościelna i 5 Stycznia. Podczas odbudowy zmieniono układ przestrzenny miasta.

Po wyzwoleniu Wolsztyna w 1919 r. w ratuszu urzędowały polskie władze samorządowe z burmistrzem Klemensem Modlińskim na czele. W dniu 8 września 1933 r. podczas uroczystych obchodów 250 rocznicy Odsieczy Wiedeńskiej na gmachu Magistratu odsłonięto pamiątkową tablicę przedstawiającą wizerunek Jana II Sobieskiego.

Transport drogowy.

Układ drogowy w gminie tworzą: jedna droga krajowa, pięć dróg wojewódzkich, osiemnaście dróg powiatowych oraz drogi gminne. Najważniejszym elementem układu komunikacyjnego w Wolsztynie jest droga krajowa nr 32 stanowiąca połączenie Poznania i drogi krajowej nr 5 Poznań - Wrocław z drogą krajową nr 3 Szczecin - Zielona Góra. Miasto i gmina Wolsztyn posiada dobre położenie względem planowanej autostrady A-2 Świecko - Poznań - Warszawa, oraz planowanej autostrady A-3 Szczecin - Zielona Góra - Legnica. W odległości 27 km na północ od Wolsztyna zlokalizowany będzie węzeł autostradowy „Nowy Tomyśl”, który zapewni połączenie miasta z autostradą A-2. W odległości 35 km na zachód od Wolsztyna przebiega droga krajowa nr 3 Szczecin - Zielona Góra - Legnica zapewniające połączenie gminy na kierunku północ - południe.

Ścieżki rowerowe.

Duża część lokalnego ruchu drogowego na terenie gminy do pracy i do szkół odbywa się z wykorzystaniem rowerów. W tym celu używane są głównie drogi bitumiczne o dużym natężeniu ruchu samochodowego, co stwarza zagrożenie dla ich użytkowników.

Koniecznością stało się więc jak najszybsze budowanie ścieżek rowerowych; dotychczas wybudowano w 2003 r. – 2,81 km odcinka ścieżki rowerowej łączącej Wolsztyn z m. Powodowo, zaś w roku 2004 oddano do użytku kolejną trasę o długości 1,72 km. łączącą Wolsztyn z miejscowością Stary Widzim

Transport kolejowy.

Przebiegające przez powiat wolsztyński linie kolejowe będą utrzymane i podlegać będą konserwacji bądź modernizacji i towarzyszącym im urządzeń. Na terenie gminy istnieją linie kolejowe Wolsztyn – Poznań, Zbąszynek- Wolsztyn- Leszno, Wolsztyn - Leszno.

W Wolsztynie zlokalizowana jest czynna parowozownia gdzie organizowane są też przejazdy specjalnymi pociągami turystycznymi, które prowadzą czynne parowozy.

Do dzisiaj niektóre parowozy na co dzień pełnią kolejową służbę ciągnąc pociągi osobowe (między innymi na trasie do Poznania).

Transport lotniczy.

Na terenie gminy Wolsztyn utworzone jest Wolsztyńskie Stowarzyszenie Lotnicze w ZSZ, oraz Technikum Lotnicze przy Zespole Szkół Rolniczych w Powodowie. Od 1 września 2004 r. rozpoczynają w nim naukę pierwsi uczniowie. Absolwenci otrzymają certyfikat unijny dopuszczający do pracy w awionice. Przy warsztatach szkolnych utworzono:

- lądowisko o wymiarach 50 m x 420 m o nawierzchni trawiastej utwardzonej,
- hangar na mikroloty.

Najbliżej zlokalizowane lotnisko cywilno-wojskowe jest w Babimoście ca 23 km od granic gminy, którego właścicielem jest PP Porty Lotnicze. Parametry lotniska oceniane są jako dobre: szeroki pas startowy, budynek dworca pasażerskiego z bazą do przewozów towarowych, własna bocznicą kolejową.

Gospodarka wodno - ściekowa.

Na terenie gminy Wolsztyn ludność zaopatrywana jest w wodę za pośrednictwem sieci wodociągowej, długości 238 km, z trzech ujęć gminnych: Wroniawy, Chorzemin i Powodowo oraz trzech ujęć zakładowych.

Sieć kanalizacyjna, długości 149 km, obejmuje Wolsztyn oraz wsie: Komorowo, Berzyna, Karpicko, Niałek Wielki, Wroniawy, Powodowo, Chorzemin, Kębłowo, Obra i Świętno. Częściowo skanalizowane są następujące wsie: Adamowo, Stary Widzim.

Na terenie gminy funkcjonują dwie oczyszczalnie ścieków:

- Gminna, do której spływają ścieki z większości skanalizowanych miejscowości, pracująca w układzie 3 stopniowego, mechaniczno-biologicznego oczyszczania ścieków, obejmując: defosfatację, denitryfikację i nitryfikację z chemicznym strącaniem fosforu oraz częściową tlenową stabilizacją osadu. Osad poddawany jest procesowi higienizacji wapnem i jako BIOKAL uzyskał atest do stosowania w rolnictwie. Przepustowość 6000 m³/d.

- Oczyszczalnia ścieków Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej, która obecnie przejmuje także ścieki komunalne z osiedla Żegockiego i Komorowa. Oczyszczalnia pracuje w układzie 3 stopniowego, mechaniczno-biologicznego oczyszczania ścieków, obejmując defosfatację, denitryfikację i nitryfikację z symultanicznym i końcowym chemicznym strącaniem fosforu wraz z odwadnianiem osadów w prasie. Osad poddawany jest procesowi higienizacji wapnem. Oczyszczone ścieki gromadzone są w 8 stawach pełniących rolę doczyszczania dodatkowego ścieków oraz zbiorników retencyjnych z hodowlą ryb. Przepustowość nominalna – 1280 m³/d, maksymalna 2000 m³/d.

Ponadto, na obszarach gminy nie objętych siecią kanalizacji sanitarnej użytkowanych jest 14 przydomowych oczyszczalni ścieków. Na pozostałych terenach wiejskich, ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych (korzysta z nich ok. 30 % ludności gminy).

Gazyfikacja.

Na terenie gminy funkcjonuje sieć gazociągów doprowadzających gaz do ponad 6.000 odbiorców, z czego 4.500 osób to odbiorcy z Wolsztyna. Większość sieci gazowych bo ok. 91 km wybudowano w latach 1991-98. Zgazyfikowano wówczas wsie Karpicko, Adamowo, Obra,

Chorzemin, Stary Widzim, Nowy Widzim, Tłoki, Niałek Wielki, Kębłowo, Wroniawy, Stradyń, Nowa Dąbrowa, Powodowo. Obecnie trwają prace przygotowawcze mające na celu zgazyfikowanie kolejnej wsi – Nowe Tłoki. Tak duży zakres zadania umożliwił większości mieszkańców gminy zastosowanie gazu jako paliwa ogrzewającego kotły c.o., a tym samym znaczne zmniejszenie emisji pyłów do atmosfery.

W latach 1998-2002 nie uległa znaczącym zmianom sieć gazociągów z uwagi na wejście w życie w roku 1998 nowego prawa energetycznego, które reguluje procedurę prawną budowy sieci gazowych przez dystrybutorów gazu. Na naszym terenie inwestorem sieci gazowych jest Zakład Gazowniczy w Zgorzelcu, który prowadzi wszelkie działania zgodnie z zatwierdzoną „Koncepcją gazyfikacji gminy Wolsztyn”. Obecnie stopień zgazyfikowania gminy Wolsztyn, na podstawie liczby ludności mającej dostęp do sieci gazowej wynosi 85% (miasto zgazyfikowane w 100%).

Gospodarka odpadowa.

Odpady komunalne

W gminie Wolsztyn, w roku 2003 unieszkodliwiono poprzez deponowanie na składowisku 7.916 Mg (w roku poprzednim – 8.884 Mg; spadek o 11 %) odpadów komunalnych pochodzących z gospodarstw domowych i jednostek gospodarczych. Poddano odzyskowi i recyklingowi opakowania:

- z tworzyw sztucznych – 22,46 Mg,
- z papieru i tektury – 3,15 Mg,
- ze szkła gospodarczego – 136,34 Mg,

Odpady komunalne deponowane są na składowisku w Powodowie, o łącznej powierzchni kwater- 1,52 ha, przy pojemności 68.700 m³ (96 tys. Mg). Kwatera I, o pow. 0,52 ha oddana została do użytku w 1992 r., kwatera II , o pow. 1,00 ha w roku 1997. Składowisko zabezpieczone jest w pełni przed zanieczyszczeniem gleb i wód podziemnych, prowadzony jest pełen monitoring. Od 1997 r. wszyscy mieszkańcy gminy Wolsztyn objęci są zryczałtowaną odpłatnością za wywóz odpadów z posesji, od 2001r. wprowadzono obowiązek segregacji odpadów „u źródła” metodą na donoszenie do 101 gminnych punktów segregacji następujących odpadów:

- szkło białe i kolorowe,
- papier,
- tworzywa sztuczne,
- metale.

Ponadto, w większych skupiskach ludności zbierana jest do pojemników zużyta odzież, w szkołach i urzędach zbierane są baterie.

Przemysł i usługi.

Struktura zatrudnienia wg GUS, na dzień 31 grudnia 2002 r. na terenie gminy Wolsztyn kształtowała się następująco:

Zatrudnienie w podziale na płeć:

- kobiety 3692 osoby
- mężczyźni 3520 osób

OGÓŁEM 7212 osób

Zatrudnienie w podziale na sektory:

- sektor rolniczy 234 osoby
- sektor przemysłowy 3366 osób
- sektor usług rynkowych 1880 osób
- sektor usług nierynkowych 1732 osoby

Do największych przedsiębiorstw działających na terenie gminy Wolsztyn należą:

- Firestone Industrial Products Poland Sp. z o.o. w Wolsztynie
- "ScanWin" w Wolsztynie,
- Inter Groclin Auto S.A. w Karpicku,
- „PREFBET” Zakłady Produkcji Betonów w Powodowie,
- Krawiecka Spółdzielnia Pracy „Bojownik” w Wolsztynie,
- Zakład Produkcji Materiałów Instalacyjnych „Gorgiel” w Karpicku,
- Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „Inter –Kram” w Wolsztynie,
- Spółdzielnia Inwalidów „Powstaniec” w Karpicku w Karpicku,
- Wolsztyńska Fabryka Okuć „Wolmet” w Wolsztynie,
- Zakład Przetwórstwa Mleka „Mlecz” w Wolsztynie,
- Szynaka Meble Sp. z o.o. Wolsztyńska Fabryka Mebli w Wolsztynie,
- Zakład Przetwórstwa Mięsnego „Kędzia” w Wolsztynie,
- Skład Ogumienia „Kowalscy” w Niałku Wielkim,
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „Arex” w Wolsztynie,
- Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Wolsztynie,
- Przedsiębiorstwo Budownictwa Ekologicznego „BUD-EKO” w Wolsztynie,

Lokalny Plan Rewitalizacji Miasta Wolsztyn 2006-2013

- Nawrot Sp. z o.o. Gospodarstwo Ogrodniczo-Pieczarkarskie w Nowych Tłokach,
- Nagel Polska Sp. z o.o. w Wolsztynie,
- Przedsiębiorstwo Budownictwa Ogólnego „Dana-Bud” w Wolsztynie,
- Wytwórnia Opakowań Kartonowych w Wolsztynie,
- „Izomet” w Niałku Wielkim,
- „Hama-Bis” w Starym Widzimiu,
- Zakład Usług Technicznych „IRLECH” w Wolsztynie,
- Zakłady Przetwórstwa mięsnego „Kaczmarek” w Wolsztynie,
- Przedsiębiorstwo Budowlano-Usługowe „SAWPOL” w Wolsztynie,
- ISOwent Sp. z o.o. w Wolsztynie.

W gminie występuje niedostateczny rozwój przedsiębiorczości na terenach wiejskich. W warunkach obniżania rentowności małych gospodarstw rolnych, powszechna staje się tendencja odchodzenia od produkcji rolnej co niekorzystnie wpływa na wielkość i strukturę bezrobocia.

Sfera społeczna.

Sytuacja demograficzna i społeczna.

Wśród gmin Wielkopolski gmina Wolsztyn zajmuje wysokie miejsce pod względem liczby ludności oraz gęstości zaludnienia. Ludność gminy liczyła w dniu 31 grudnia 2004 r. 29.418 osób, z czego w samym Wolsztynie zamieszkiwało 13.874 osób, a w 29 wsiach tworzących 23 sołectwa - 15.544 osób.

Wg danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wolsztynie, stopa bezrobocia liczona jako wskaźnik liczby bezrobotnych do czynnych zawodowo wyniosła w II poł. 2005r. 10,2%.

III. NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PRZESTRZENNO - SPOŁECZNO - GOSPODARCZEGO MIASTA I REGIONU

Wsparcie i dynamizacja Programów rewitalizacji ma podłoże w dokumentach rządowych określających strategię rozwoju i politykę zagospodarowania przestrzennego. Jednym z celów Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego jest „tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów w taki sposób, aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi gospodarczemu kraju, jego spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej oraz integracji z Unią Europejską”. Jednym z priorytetów polityki rozwoju regionalnego do 2006 r. jest wsparcie obszarów wymagających aktywizacji i obszarów zagrożonych marginalizacją.

Program rewitalizacji zgodny jest z priorytetami i celami rozwojowymi zapisanymi w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego, jak i kierunkami i celami Europejskiej Strategii Rozwoju Gminy Miasta Wolsztyn oraz innymi dokumentami uchwalonymi przez Radę Gminy.

Rada Gminy, świadoma swojej roli, od wielu lat uchwała instrumenty ekonomiczne i prawne, mające na celu pobudzanie aktywności gospodarczej mieszkańców Wolsztyna.

Do instrumentów tych zaliczyć należy uchwalenie przez Radę Gminy:

- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego,
- Strategii Rozwoju Gminy Wolsztyn, co pozwoliło określić priorytety i kierunki rozwoju oraz wskazać funkcje gospodarcze dla poszczególnych terenów,
- Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Wolsztyn
- Uchwały Rady Miejskiej dotyczące zwolnień podatkowych dla inwestorów.

Nawiązanie do innych działań w ramach ZPORR

Działanie jest komplementarne z:

- Działanie 1.5. ZPORR „Infrastruktura Społeczeństwa Informacyjnego”;
- Działanie 2.2. ZPORR „Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez Plany stypendialne

Lokalny Plan Rewitalizacji Miasta Wolsztyn 2006-2013

- Działanie 2.4. ZPORR „Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi”;
- Działaniem 3.2. ZPORR „Obszary podlegające restrukturyzacji”;
- Działaniem 3.4. ZPORR „Mikroprzedsiębiorstwa”;
- Działaniem 3.5. ZPORR „Lokalna infrastruktura społeczna”.

SPO „Rozwój Zasobów Ludzkich”:

- Działanie 1.2. „Perspektywy dla młodzieży”;
- Działanie 1.3. „Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia”;
- Działanie 1.5 „ Promocja aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnego ryzyka”;
- Działanie 1.6. „Integracja i reintegracja zawodowa kobiet”.

Inicjatywa Wspólnotowa EQUAL

SPO „Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw”

IV. PODOKRESY PROGRAMOWANIA

Przyjęto następujące dwa podokresy Programowania:

- lata 2005 – 2006
- lata 2007 – 2013

Zaproponowane okresy pokrywają się ściśle z okresami Programowania Unii Europejskiej, tj. 2000-2006 (w ramach Agendy Berlińskiej) oraz 2007-2013.

Finansowe ramy rozszerzenia UE- dane nt. zobowiązań na rzecz nowych krajów członkowskich, (w milionach euro, w latach 2005 – 2006).

	2004	2005	2006
Rolnictwo w tym: a - Wspólna Polityka Rolna b - Środki na rozwój wsi	1 897 327 1 570	3 747 2 032 1 715	4 147 2 322 1 825
Działania strukturalne w tym: a - Fundusze strukturalne b - Fundusz Spójności	6 070 3 453 2 617	6 907 4 755 2 152	8 770 5 948 2 822
Polityka wewnętrzna	1 457	1 428	1 372
Administracja	503	558	612
Rekompensaty budżetowe	1 273	1 173	939
Razem	11 200	13 813	15 840

Przeznaczenie unijnych środków przyznanych nowym krajom członkowskim można przedstawić bardziej szczegółowo, w obszarze poruszonym w niniejszym opracowaniu w następujący sposób:

Fundusze z tytułu działań strukturalnych

Operacje strukturalne są finansowane z budżetu ogólnego UE za pomocą następujących instrumentów:

- a. Fundusze Strukturalne
- b. Fundusz Spójności (duże projekty infrastrukturalne związane z infrastrukturą

transportową i ochroną środowiska)

c. Inicjatywy Wspólnotowe.

V. ZASIĘG TERYTORIALNY REWITALIZOWANEGO OBSZARU

I UZASADNIENIE

Obszar proponowany do rewitalizacji zawiera się w pięciu zespołach architektonicznych:

Obszar proponowany do rewitalizacji zawiera się w pięciu zespołach architektonicznych:

a. Obszar nr 1, teren Starego Miasta, posiadającego zwartą substancję architektoniczną wymagającą uporządkowania. Dzielnica miasta wyznaczona do wdrożenia programu rewitalizacji mieści się w obrębie następujących ulic:

- ul. Wschowska (od wschodu)
- ul. Poznańska (od północy)
- ul. R. Kocha (od południa)
- ul. 5 Stycznia (od zachodu)

b. Obszar nr 2, czyli obszar miejskich zdegradowanych terenów sportowo-rekreacyjnych, w postaci kompleksu nieruchomości, zawierający się w obrębie następujących ulic:

- ul. Gajewskich (od wschodu)
- ul. Dąbrowskiego (od południa)
- ul. Słodowa (od zachodu)
- ul. R. Kocha (od północy)

oraz

- ul. Boh. Bielnika (od wschodu)
- ul. Linia kolejowa Zbąszynek-Leszno (od zachodu)
- ogródki działkowe (od północy)

c. Obszar nr 3, czyli miejskie tereny parkowe zawierające się w obrębie następujących ulic:

- ul. M. Drzymały, Słowackiego i Parkowa (od wschodu)
- Jezioro Wolsztyńskie (od północy i zachodu)
- ul. Lipowa (od północy)
- ul. Gajewskich (od zachodu)

- ul. Poznańska i Polna (od południa)

d. Obszar nr 4, czyli obszary miejskie znajdujące się w obrębie administracyjnym Miasta Wolsztyn, nie będące ze sobą powiązane architektonicznie, użytkowane, jako tereny edukacyjne.

e. obszar nr 5, czyli obszary znajdujące się w obrębie administracyjnym Miasta Wolsztyn, nie będące ze sobą powiązane architektonicznie, lecz problemowo (m.in.: dewaloryzacji estetycznej przestrzeni architektonicznej, etc.). W ramach tego obszaru wydzielono m.in.: tereny wokół dworca PKP i ul. Kolejowej.

Uzasadnienie (dla obszaru: Obszar 1.-5.)

Przy określeniu obszaru rewitalizacji wzięto pod uwagę:

- poziom przedsiębiorczości mieszkańców,
- poziom degradacji infrastruktury technicznej i budynków,
- poziom degradacji terenów rekreacyjnych,
- poziom zanieczyszczenia środowiska naturalnego

Zasięgiem terytorialnym rewitalizacji objęto poniższe tereny:

- teren historycznej zabudowy miejskiej, objęty ochroną konserwatorską (centrum),
- teren nieekonomicznie wykorzystywanej przestrzeni o dużym potencjale gospodarczym,
- tereny o niedostatecznym wyposażeniu w sieci i urządzenia infrastruktury technicznej,
- tereny wielorodzinnych osiedli mieszkaniowych

Rozwinięcie:

Obszar 1.-5.

W wyniku wzrostu umiędzynarodowienia gospodarki oraz wdrożenia reguł gospodarki rynkowej w Polsce od początku lat 90-tych występuje również problem z branżami przemysłu, które wymagają restrukturyzacji. W stosunku do niektórych sektorów podjęto już głęboki proces restrukturyzacji, jednakże nadal brakuje regionalnie zorientowanych instrumentów polityki społeczno-gospodarczej oddziałujących nie tylko bezpośrednio na sektor, którego dotyczy proces restrukturyzacji, ale także na obszary, w których

przedsiębiorstwa są zlokalizowane. Obszary te cechuje koncentracja patologii społecznych. Poza tym występuje niezadowalający poziom przedsiębiorczości, brak wyraźnych czynników wzrostu, a ludność zamieszkująca te tereny pomimo dość dobrego poziomu wykształcenia charakteryzuje się niedostosowaniem kwalifikacji do zmieniającego się rynku pracy. Infrastruktura techniczna znajdująca się na tych terenach, aczkolwiek rozwinięta, wymaga znacznych nakładów na modernizację.

Uzasadnienie dla Obszaru nr 1: cechuje się wysokim poziomem dewaloryzacji historycznej architektury centrum miasta,

Uzasadnienie dla Obszaru nr 2: cechuje się wysokim poziomem dewaloryzacji obiektów sportowo-rekreacyjnych.

Uzasadnienie dla Obszaru nr 3: cechuje się wysokim poziomem dewaloryzacji terenów parkowych,

Uzasadnienie dla Obszaru nr 4: cechuje się wysokim poziomem dewaloryzacji obiektów edukacyjnych,

Uzasadnienie dla Obszaru nr 5: cechuje się wysokim poziomem dewaloryzacji obiektów w ramach obszaru proponowanego do rewitalizacji.

VI. PLANOWANE DZIAŁANIA W LATACH – 2006 I 2007 – 2013 NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM

Planowane działania na lata 2006 oraz 2007-2013 (projekty samorządowe)

Lp.	Nazwa projektu	Okres realizacji	Koszt horyzontalny (w roku 2006)
1.	Zagospodarowanie terenów przy ul. Wodnej	2006 i 2007-2013	200.000,00
2.	Rewaloryzacja przestrzeni publicznej – teren Starego Miasta w Wolsztynie (przebudowa nawierzchni Rynku, budowa fontanny wraz z oświetleniem ulicznym)	2006 i 2007-2013	
3.	Zagospodarowanie terenów zielonych przy ul. Kocha – ul. Dąbrowskiego)	2006 i 2007-2013	200.000,00
4.	Budowa systemu monitoringu miasta	2006	40.000,00
5.	Remont dachu w Muzeum Marcina Rożka	2006	
6.	Remont elewacji, fasad i dachów kamienic na terenie Starego Miasta	2006 i 2007-2013	
7.	Remont i przebudowa parkingów, placów zabaw, toalet publicznych oraz małej architektury	2006 i 2007-2013	
8.	Restauracja Parku Miejskiego	2006 i 2007-2013	
9.	Przebudowa sieci wodociągowej na terenie Starego Miasta	2006	
10.	Remont i przebudowa dróg miejskich wraz z infrastrukturą towarzyszącą	2006 i 2007-2013	
11.	Przebudowa kanalizacji deszczowej na terenie Starego Miasta	2006	100.000,00
12.	Remont Placu Konstytucji 3 Maja	2006 i 2007-2013	
13.	Przebudowa Stadionu Miejskiego	2006	
14.	Przebudowa OSiR-u	2006	
15.	Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej	2006 i 2007-2013	
16.	Budowa Domu Dziennego Pobytu	2006	

Planowane działania na lata 2006 i 2007 – 2013 (projekty zewnętrzne)

Lp.	Nazwa projektu	Okres realizacji	Koszt horyzontalny	Wnioskodawca
1.	Budowa terenów rekreacyjnych przy ul. S. Żeromskiego	2006 i 2007-2013	150.000,00	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Adamowo”
2.	Remont budynków użyteczności publicznej wraz z przyległym otoczeniem	2007-2009 i 2007-2013	1.700.000,00	Zespół Szkół Ogólnokształcących i Profilowanych
3.	Remont Muzeum Regionalnego	2007-2009 i 2007-2013	66.727,13	Muzeum Regionalne
4.	Renowacja sieci kanalizacyjnej na ulicach: Wschowskiej, Drzymały, Strzeleckiej, Gajewskich, Fabrycznej.	2007-2009 i 2007-2013	3.589.636,00	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. Zo.o.
5.	Przebudowa sieci wodociągowej na Starym Mieście	2007-2009 i 2007-2013	887.742,652	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. Zo.o.
6.	Przebudowa sieci wodociągowej – ul. Boh. Bielnika	2011-2012	866.974,99	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. Zo.o.
7.	Rewaloryzacja terenów przyległych do szpitala	2006	105.000,00	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotne
8.	Renowacja fasad budynku przy ul. Poznańskiej	2006	205.000,00	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotne
9.	Wymiana nawierzchni na placu manewrowym Komendy Powiatowej	2006	50.000,00	Państwowa Straż Pożarna w Wolsztynie
10.	Obniżenie i wymiana posadzek w garażach Komendy	2006	50.000,00	Państwowa Straż Pożarna w Wolsztynie
11.	Wymiana nawierzchni na placu przed budynkiem głównym	2006	30.000,00	Państwowa Straż Pożarna w Wolsztynie
12.	Remont kotłowni i centralnego ogrzewania	2006	200.000,00	Państwowa Straż Pożarna w Wolsztynie

Lokalny Plan Rewitalizacji Miasta Wolsztyn 2006-2013

13.	Wymiana bram garażowych	2006	120.000,00	Państwowa Straż Pożarna w Wolsztynie
14.	Naprawa i konserwacja dachów na budynkach KPPSP	2008	40.000,00	Państwowa Straż Pożarna w Wolsztynie
15.	Modernizacja pionów i poziomów instalacji wod.-kan. Oś. Obwodnica w Wolsztynie	2006-2010	1.826.704,00	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Zjednoczenie”
16.	modernizacja układu komunikacyjnego w obrębie Oś. Obwodnica w Wolsztynie	2010-2011	695.000,00	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Zjednoczenie
17.	Modernizacja pionów i poziomów instalacji wod.-kan. Oś. Słoneczne	2010-2012	1.797.600,00	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Zjednoczenie
18.	Termomodernizacja budynków mieszkalnych Oś. Słoneczne	2007-2008	1.444.500,00	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Zjednoczenie
19.	Termomodernizacja budynku na Oś. Słoneczne	2009-2010	2.576.560,00	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Zjednoczenie
20.	Termomodernizacja budynku na ul. Marcinkowskiego 1	2006	100.000,00	Wspólnota Mieszkaniowa
21.	Remont budynku administracyjnego	2006	50.000,00	Gminny Zespół Obsługi Ekonomicznej i Administracyjnej Oświaty
22.	Adaptacja pomieszczeń poddasza budynku świetlicy	2006	85.000,00	Szkoła Podstawowa nr 1
23.	Remont budynku szkoły	2007-2009	500.000,00	Szkoła Podstawowa nr 1
24.	Renowacja budynku przy ul. Rynek 17	2006	49.000,00	Osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarcza

W pozycjach 9-24 umieszczono projekty potencjalnie kwalifikujące się do realizacji. Z uwagi na rozłożenie akcentów w poszczególnych poddziałaniach w UZPORR ich przedmiotowa realizacja odbyć się może w ramach nowej edycji ZPORR, tj. w latach 2007-2013 po spełnieniu kryteriów formalnych stawianych wnioskodawcom.

VII. PLAN FINANSOWY REALIZACJI REWITALIZACJI NA rok 2006

Źródłami finansowania zadań programu rewitalizacji w roku 2006 będą:

1. Środki własne budżetu miasta (15-25%),
2. Środki własne budżetu państwa (10%),
3. Fundusze strukturalne Unii Europejskiej (do 75%).
4. Środki prywatne (min. 50% wg ZPORR)
5. Środki zewnętrzne (25% min.)

Na podstawie analizy porównawczej budżetów na lata 2004 i 2005 oraz perspektywy planowania budżetu Gminy w kontekście alokacji Zintegrowanego Planu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego na lata 2005-2006, przyjąć można, iż potencjalnie (w stosunku rocznym) na poczet wkładu własnego (od 15% do 25%) Gmina przeznaczyć może ok. 1.000,000 zł.

Jeżeli przyjąć za stałą proporcję 1.000.000,00 zł, jako 25% udziału w projektach współfinansowanych ze środków strukturalnych Unii Europejskiej, Gmina zdolna jest współfinansować w rocznej alokacji projekty (w ramach PROM) do wartości 4.000.000 PLN.

VIII. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA

Przyjmuje się trzy rodzaje wskaźników:

1. wskaźniki produktu,
2. wskaźniki rezultatu,
3. wskaźniki oddziaływania.

Wskaźniki monitoringu można definiować na czterech zasadniczych poziomach.

Wskaźniki wkładu

Zasoby zaangażowane w trakcie wdrażania danego projektu.

- a) Środki finansowe
- b) Zasoby ludzkie (liczba osób/organizacji zaangażowanych we wdrażanie projektu)
- c) Zasoby materialne (wykorzystane we wdrażaniu projektu)

Są to wskaźniki o jednolitym charakterze dla wszystkich typów projektów/ działań.

Wskaźniki produktu

Konkretne przedsięwzięcia przeprowadzone w ramach danego projektu - wszystkie produkty materialne i usługi, otrzymane w trakcie realizacji projektu ze środków finansowych przeznaczonych na ten projekt.

Wskaźniki rezultatu

Bezpośrednie, natychmiastowe efekty realizacji projektu - zmiany, jakie nastąpiły u bezpośrednich beneficjentów pomocy w wyniku wdrożenia projektu.

Wskaźniki oddziaływania

Długofalowe konsekwencje realizacji projektu, wykraczające poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów oraz osób i organizacji pozostających poza bezpośrednim oddziaływaniem projektu.

Wskaźniki osiągnięć służących monitorowaniu projektów inwestycyjnych.

Wskaźniki produktu

- a) Zrekonstruowana lub odnowiona lub zmodernizowana powierzchnia (m², ha)
- b) Liczba zmodernizowanych/ odnowionych budynków, w tym:
 - budynków użyteczności publicznej w sektorze edukacyjnym, opieki społecznej i ochrony zdrowia,
 - budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym
- c) Liczba wybudowanej lub zmodernizowanej infrastruktury na obszarze objętym projektem
- d) Liczba lub parametry zakupionego sprzętu
- e) Liczba wspieranych projektów rewitalizacji terenów miejskich lub przemysłowych

Wskaźniki rezultatu

- a) Powierzchnia dostępnych obiektów do wykorzystania (m²)
- b) Parametry techniczne zmodernizowanych lub oddanych do użytku obiektów
- c) Liczba budynków zaadaptowanych na cele gospodarcze, społeczne, kulturalne, rekreacyjne
- d) Liczba nowej/zmodernizowanej infrastruktury publicznej związanej z rozwojem funkcji kulturalnych, turystycznych, rekreacyjnych i sportowych
- e) Liczba wspieranych obiektów infrastruktury publicznej w sektorze edukacyjnym, opieki społecznej i ochrony zdrowia
- f) Poprawiona funkcjonalność struktury ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki przestrzeni publicznych
- g) Stworzone strefy bezpieczeństwa i zapobiegania przestępczości na obszarze zagrożonym patologiami społecznymi
- h) Wzrost powierzchni infrastruktury społecznej przypadającej na 1 użytkownika
- i) Wzrost liczby użytkowników obsługiwanych przez wspierana infrastrukturę (%)
- j) Liczba osób korzystających dziennie ze zbudowanej/ zmodernizowanej infrastruktury (w tym wzrost w %)
- k) Liczba mieszkańców w promieniu 1 km od realizowanego projektu
- l) Liczba utworzonych/utrzymanych miejsc pracy na zrewitalizowanym obszarze bezpośrednio po zakończeniu projektu

Wskaźniki oddziaływania

- a) Liczba nowych lub utrzymanych miejsc pracy (stałych, czasowych) na zrewitalizowanym obszarze w ciągu 2 lat po zakończeniu projektu
- b) Liczba MSP powstałych na zrewitalizowanym obszarze w ciągu 2 lat po zakończeniu projektu
- c) Liczba powstałych jednostek zajmujących się działalnością kulturalną, edukacyjną, turystyczną, rekreacyjną, sportową na zrewitalizowanym obszarze w ciągu 2 lat po zakończeniu projektu
- d) Liczba imprez odbywających się w odnowionych obiektach w okresie 1-2 lat po zakończeniu projektu, wraz z liczbą uczestników
- e) Dochody wygenerowane przez odnowione obiekty w okresie 1-2 lat po zakończeniu projektu
- f) Wartość dodana generowana przez lokalną działalność gospodarczą w okresie 1-3 lat po zakończeniu projektu (%)
- g) Wzrost ceny gruntów i nieruchomości jako miernik wzrostu atrakcyjności terenów
- h) Procent mieszkańców mieszkających na wspieranym obszarze wyrażających chęć pozostania tam przez następne 5 lat

Projekty rewitalizacji obszarów powinny być kompleksowe i przyczyniać się do tworzenia nowych lub utrzymania stałych miejsc pracy, zwłaszcza do tworzenia nowych miejsc pracy dla osób długotrwale bezrobotnych zamieszkałych na terenach zrewitalizowanych. Działania inwestycyjne powinny być uzupełniane działaniami społeczno-gospodarczymi, realizowanymi na obszarze lokalizacji danego projektu, na rzecz walki z patologiami społecznymi i bezrobociem, przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego, podniesienia kwalifikacji mieszkańców ww. terenów, szkoleń i wsparcia dla rozwoju MSP.

Wskaźniki osiągnięć służące monitorowaniu projektów społeczno-gospodarczych.

Zakres działań: aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, rozwój szkoleń zawodowych, działania na rzecz kobiet na rynku pracy.

Wskaźniki produktu

- a) Liczba beneficjentów (w podziale na kategorie, np. kobiety, bezrobotni, absolwenci, osoby zagrożone zwolnieniem, kadra MSP itp.)
- b) Liczba projektów doradczych i informacyjnych (godz.)
- c) Liczba zaoferowanych miejsc szkoleniowych (godz., dni)
- d) Liczba zrealizowanych szkoleń (liczba godzin szkoleń)
- e) Liczba lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia
- f) Liczba zorganizowanych staży

Wskaźniki rezultatu

- a) Liczba beneficjentów projektu w stosunku do całkowitej liczby potencjalnych beneficjentów,
- b) Liczba beneficjentów, którzy uzyskali dyplom lub certyfikat (w tym w % w stosunku do całkowitej liczby beneficjentów)
- c) Liczba beneficjentów, którzy korzystają z innych instrumentów pomocy po zakończeniu projektu (w tym w % w stosunku do całkowitej liczby beneficjentów)
- d) Procent beneficjentów pozytywnie oceniających otrzymaną pomoc
- e) Liczba partnerów społeczno- gospodarczych uczestniczących w lokalnych inicjatywach na rzecz zatrudnienia
- f) Liczba utworzonych/ utrzymanych miejsc pracy bezpośrednio po zakończeniu projektu

Wskaźniki oddziaływania

- a) Liczba beneficjentów, którzy znaleźli zatrudnienie w okresie 0,5-2 lat po zakończeniu projektu (w tym w % w stosunku do całkowitej liczby beneficjentów)
- b) Liczba beneficjentów, którzy podjęli działalność gospodarczą w okresie 0,5-2 lat po zakończeniu projektu (w tym w % w stosunku do całkowitej liczby beneficjentów)
- c) Liczba utworzonych/ utrzymanych stałych miejsc pracy, w tym w przedsiębiorstwach założonych przez beneficjentów, po okresie 2 lat po zakończeniu projektu
- d) Redukcja bezrobocia w grupie docelowej (%) po okresie 2 lat po zakończeniu projektu
- e) Wzrost liczby kobiet właścicieli przedsiębiorstw po okresie 2 lat po zakończeniu projektu

Lokalny Plan Rewitalizacji Miasta Wolsztyn 2006-2013

f) Trwałość lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia (% istniejących po 1 roku po zakończeniu projektu)

Obszary miejskie odgrywają zasadniczą rolę w gospodarce europejskiej. Stanowią one centra komunikacyjne, kulturalne, twórczości, innowacyjności oraz przedsiębiorczości, ale także źródło nadmiernego zużycia energii oraz poważne źródło zanieczyszczenia. W związku z powyższym, utrzymując rolę obszarów miejskich jako biegunów wzrostu, należy jednocześnie podjąć działania na rzecz środowiska oraz regeneracji obszarów miejskich, które to działania powinny towarzyszyć miastom podczas wypełniania przez nie ich roli.

Kluczowe wskaźniki wyników

<i>Kod</i>	<i>Rodzaj wskaźnika</i>	<i>Definicja</i>	<i>Jednostka miary</i>
(352)	Rozwój wspólnot miejskich	Otrzymujące wsparcie projekty organizacji wspólnot miejskich	Liczba
(352)	Renowacja terenów miejskich	Projekty renowacji terenów miejskich otrzymujące wsparcie	Liczba

Kluczowe wskaźniki wyników

<i>Kod</i>	<i>Rodzaj wskaźnika</i>	<i>Definicja</i>	<i>Jednostka miary</i>
(352)	Atrakcyjność obszaru	Przedsiębiorstwa/handel zakładane w strefie po renowacji	Liczba

Kluczowe wskaźniki oddziaływania

<i>Kod</i>	<i>Rodzaj wskaźnika</i>	<i>Definicja</i>	<i>Jednostka miary</i>
(352)	Miejsca pracy (nowe lub utrzymane)	Miejsca pracy nowoutworzone lub utrzymane w przedsiębiorstwach lub instytucjach dzięki projektom miejskim otrzymującym wsparcie finansowe	Liczba i % wszystkich miejsc pracy (w podziale na kobiety i mężczyzn)

IX. SYSTEM WDRAŻANIA

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Wolsztyn będzie realizowany w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej. Gmina, korzystając z funduszy strukturalnych, jest zobowiązana przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych, które zostały określone w Rozporządzeniu z dnia 21 czerwca 1999 r. Nr 1260/1999, wprowadzającym ogólne przepisy odnośnie funduszy strukturalnych oraz rozporządzeniach odnoszących się do poszczególnych funduszy strukturalnych.

Poszczególne projekty będą wdrażane w oparciu o zasady wydatkowania środków według źródeł ich pochodzenia (krajowych i unijnych).

X. SPOSOBY MONITOROWANIA, EWALUACJI, AKTUALIZACJI I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

1. System monitorowania i aktualizacji programu rewitalizacji.

Kluczowe znaczenie w monitorowaniu i stymulowaniu realizacji Programu posiada Burmistrz Miasta. Dodatkowo w monitorowaniu może uczestniczyć horyzontalny zespół zadaniowy do spraw rewitalizacji powołany przez Burmistrza Miasta. Główną ich rolą może być monitorowanie przebiegu realizacji zadań zawartych w Programie oraz ewentualne interweniowanie w przypadku stwierdzenia opóźnień lub nieuzasadnionej rezygnacji z realizacji zadania i w razie potrzeby aktualizowanie Programu w zakresie dostosowania go do zmieniających się uwarunkowań. Zalecaną formą prowadzenia bieżącej oceny efektywności realizacji PROM jest prowadzenie ewaluacji każdorazowo przy jednostkowo realizowanym projekcie w ramach PROM.

Do monitorowania, oceny realizacji programu jego aktualizacji służyć będzie system współpracy pomiędzy podmiotami Programu oraz osiągnięte wskaźniki produktów, rezultatów i oddziaływania.

PUNKT WYJŚCIA

Zadanie monitorowania i ewaluacji działań strukturalnych wynika wprost z przepisów prawa, choć sposób ich przeprowadzania zależy od natury i zakresu ocenianej pomocy. Celem jest sprawdzenie, za pomocą zdefiniowanych na odpowiednim poziomie wskaźników, efektywności wdrażania i wykorzystywanych środków.

Regulacje prawne

Podstawowe regulacje prawne dotyczące wskaźników monitorowania zawarte są w art. 36 rozporządzenia ramowego.

Rozporządzenie to zawiera również liczne odniesienia do Planowania (art. 16, 17 i 18) i procedurach ewaluacyjnych (art. 40, 41, 42, 43 i 44). Te artykuły ustanawiają: podstawy operacyjne dla monitorowania i oceny pomocy (np. kwantyfikacja celów, monitorowanie finansowe i rzeczowe, wskaźniki wyników, rezultatów i wpływów); odpowiedzialność każdego z zaangażowanego poziomu zarządzania (Komisja Europejska, państwa członkowskie i Komitety Monitorujące) i związane z nimi obowiązki w zakresie sprawozdawczości (np. roczny raport z implementacji, raporty z ewaluacji).

Ramy Planowania

Wskaźniki stosuje się do wszystkich form pomocy strukturalnej, tj. Wspólnotowych Ram Wsparcia (CSF), Jednolitego Dokumentu Planowania (SPD), Planów Operacyjnych (OP), ale również do dotacji globalnych i dużych projektów. W celu zapewnienia efektywnego monitorowania tych form pomocy, szczególna uwaga powinna zostać poświęcona najniższemu poziomowi operacyjnemu (działanie lub projekt).

Zasadniczo te dane powinny być zawarte w rocznych raportach z implementacji (art. 37) i nie powinny ograniczać się do informacji finansowych. Ponadto wskaźniki powinny przedstawiać spójny opis Programu, poczynając od poziomu najbliższego (rzeczywisty wydatek) i obejmując coraz to bardziej ogólne poziomy (efekty wyprodukowane przez ten wydatek)

RAMY OPERACYJNE

Ogólna logika pomocy

Pomiędzy podstawowymi elementami przygotowywania Planów pomocy w ramach Funduszy strukturalnych znajdują się ustalenie celów i alokacja środków pomiędzy operacjami w sposób zapewniający optymalną realizację celów. Pomiędzy decyzją o przyznaniu pomocy a celami istnieje logiczny związek, który może zostać przedstawiony „z góry do dołu” lub „z dołu do góry”. W praktyce Planowanie implikuje wybór pomiędzy dwiema perspektywami:

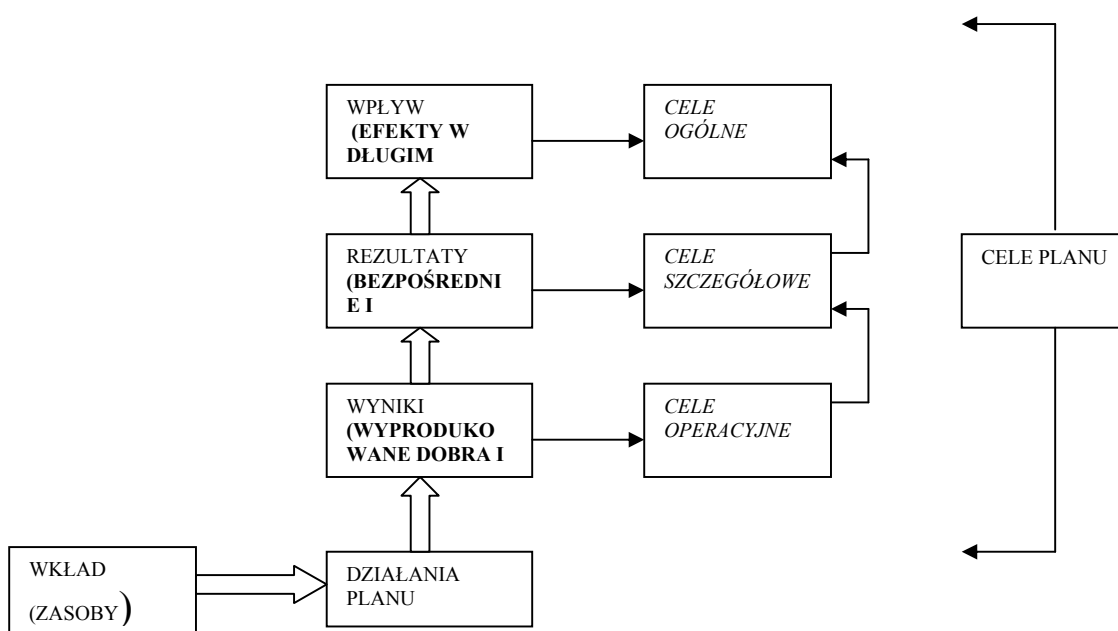
- „z góry na dół”: cała pomoc jest Planowana w specyficznym kontekście związanym z definiowaniem **celów ogólnych**. Te ostatnie kształtują strategię pomocy i są podstawą dla pewnej liczby **celów szczegółowych**, w ogólnym zarysie odpowiadającym obszarom priorytetowym. Każdy z tych celów jest z kolei wdrażany za pomocą działań, które pozwalają na realizację **celów operacyjnych**.
- „z dołu do góry”:
 - © działania są wdrażane przez administrację, agencje i operatorów za pomocą różnych (finansowych, ludzkich, technicznych lub organizacyjnych) **środków** lub **zasobów (wkładu)**,
 - © Rzeczywiste wydatki są źródłem rzeczowych **wyników** (np. kilometry zbudowanej drogi, liczba miejsc na zorganizowanych szkoleniach, etc.), które pokazują poczyniony postęp we wdrażaniu danego działania,
 - © **Rezultaty** są bezpośrednimi efektami wobec beneficjentów finansowanego działania

(np. skrócony czas podróży, zmniejszone koszty transportu lub liczba uczestników, którzy ukończyli szkolenia, etc.),

- © Powyższe rezultaty mogą zostać wyrażone w kategorii ich wpływu (oddziaływania) na osiągnięcie ogólnych lub szczegółowych celów Planu i stanowią główną podstawę dla uznania, że dana pomoc zakończyła się sukcesem lub porażką.

Rysunek nr 1 (poniżej) ilustruje logikę pomocy wspólnotowej.

Logika Planu



Na tym schemacie wkład ponoszony w Planie jest połączony z jego realizacją a następnie z osiągnięciem rezultatów i wpływem. Pokazane zostały również środki, za pomocą których Plan osiąga swoje cele operacyjne, szczegółowe i ogólne.

Reasumując:

- Cele operacyjne są wyrażane w kategoriach wyników (np. zapewnienie szkoleń dla trwale bezrobotnych);
- Cele szczegółowe są wyrażane w kategoriach rezultatów (np. podniesienie, poprzez szkolenie, szanse zatrudnienia osób trwale bezrobotnych);
- Cele ogólne są wyrażane w kategoriach wpływu – oddziaływania (np. redukcja bezrobocia pośród uprzednio trwale bezrobotnych).

Planowanie pomocy w ramach Funduszy Strukturalnych

Jak zauważono powyżej, pomoc w ramach Funduszy Strukturalnych przybiera różną formę: Wspólnotowe Ramy Wsparcia (CSF), Plany Operacyjne, Jednolite Dokumenty Planowe i uzupełniające dokumenty Planowe zawierające działania. WRW przedstawiają pewną liczbę priorytetów, które są wdrażane poprzez Plany Operacyjne. Z kolei każdy Plan operacyjny zawiera w sobie spójny zestaw priorytetów składających się z działań wieloletnich. Jednolite Dokumenty Planowe mają prostszą strukturę, złożoną z elementów zarówno WRW jak i PO.

Jak pokazuje rysunek 2, na każdym poziomie Planowania (CSF, priorytety, PO, etc.) dokonuje się podobnej kategoryzacji celów. I tak, ogólny cel na niższym poziomie odpowiada celowi szczegółowemu z poziomu wyższego i odwrotnie, cel szczegółowy na poziomie wyższym zawiera w sobie cel ogólny z poziomu niższego. Należy jednak zaznaczyć, że cele operacyjne występują tylko na poziomie działań.

Rys. 2 Relacje pomiędzy poszczególnymi poziomami i efektami z pomocy

Podstawy Wsparcia Wspólnoty				
Cele ogólne (wpływ)	Priorytety			
Cele szczegółowe (rezultaty)	Cele ogólne (wpływ)	Plany operacyjne		
	Cele szczegółowe (rezultaty)	Cele ogólne (wpływ)	Priorytety	
		Cele szczegółowe (rezultaty)	Cele ogólne (wpływ)	Uzupełniający dokument Planowy (Działania)
			Cele szczegółowe (rezultaty)	Cele ogólne (wpływ)

Lokalny Plan Rewitalizacji Miasta Wolsztyn 2006-2013

				Cele szczegółowe (rezultaty)
				Cele operacyjne (wyniki)
				Działania
Jednolity Dokument Planowy				
Cele ogólne (wpływ)	Priorytet			
Cele szczegółowe (rezultaty)	Cele ogólne (wpływ)	Uzupełniający dokument Planowy (Działania)		
	Cele szczegółowe (rezultaty)	Cele ogólne (wpływ)		
		Cele szczegółowe (rezultaty)		
		Cele operacyjne (wyniki)		
		Działania		

W kategorii wskaźników:

- Wskaźniki rezultatu i wpływu mogą zostać zdefiniowane na wszystkich poziomach Planowania;
- Wskaźniki wyników są kwantyfikowalne tylko na poziomie działań;
- Wybrane wskaźniki wyników mogą być pogrupowane w celu określenia odpowiednich wskaźników na poziomie priorytetu i Planu
- Relacje przyczynowo-skutkowe pomiędzy poziomami działania, priorytetu i Planu mogą

być opisane poprzez ewolucję wskaźników wyników i rezultatów mierzonych na różnych poziomach.

Istotnym celem ewaluacji ex-ante jest przekonanie się, że wewnętrzna logika planowanego działania jest spójna.

Wskaźniki Programu: wkład, wyniki, rezultaty i wpływ

W celu monitorowania wdrażania Programu i oceny jego efektywności w stosunku do ustalonych celów, konieczne jest ustalenie zestawu wskaźników. Decyzje w tej sprawie powinny być podejmowane jeszcze przed rozpoczęciem wdrażania Programu lub we wczesnej fazie jego realizacji tak, aby odpowiednie dane mogły zostać zebrane. W większości przypadków można im przypisać poziomy celów, które ogólnie odpowiadają celom Programu.

Możemy więc wyróżnić następujące poziomy wskaźników:

- **wskaźniki wkładu** dotyczą przyznanego budżetu na każdym poziomie pomocy. Wskaźniki **finansowe** są wykorzystywane do monitorowania postępów w ramach (rocznych) zobowiązań i wypłat funduszy dostępnych dla danego działania lub Programu w stosunku do jego dopuszczalnych kosztów.
- **Wskaźniki wyników** odnoszą się do działalności. Są one mierzalne w jednostkach fizycznych lub monetarnych (np. długość zbudowanej drogi, liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie finansowe).
- **Wskaźniki rezultatu** odnoszą się do bezpośredniego efektu spowodowanego przez Program. Dostarczają one informacji o zmianach np. w zachowaniu, zdolności i efektywności bezpośrednich beneficjentów. Wskaźniki te mogą być wyrażane w jednostkach fizycznych (np. skrócenie czasu podróży, liczba uczestników, którzy ukończyli szkolenie, liczba wypadków drogowych, etc.) lub finansowych (wzrost zasobów sektora prywatnego, obniżenie kosztów transportu).
- **Wskaźniki wpływu** odnoszą się od konsekwencji Programu wykraczających poza jego bezpośrednich beneficjentów. Można zdefiniować dwa typy wpływu: wpływ bezpośredni, to te efekty, które występują po upływie pewnego czasu, ale bezpośrednio wiążą się z podjętymi działaniami; wpływ globalny to efekty w długim okresie, oddziałujące na szerszą populację. Badanie tego wpływu jest złożone, a określenie przejrzystych relacji przyczynowo-skutkowych często bardzo trudne.

	Opis	Wskaźnik
Wynik	Budowa drogi	Realizacja: - FINANSOWE: KOSZT, STAN ZAAWANSOWANIA PRAC; - rzeczowe: kilometry zbudowane, poziom zaawansowania prac
Rezultat	Obniżony czas podróży i koszty transportu	- Dostępność (EPLP) ⁴ - Oszczędność czasu (w minutach) - Oszczędność kosztów (%)
Wpływ bezpośredni	Zwiększone bezpieczeństwo Zwiększony przepływ osób i towarów	- Zmiany w przepływie ruchu (%)
Wpływ globalny	Wzrost aktywności społeczno-gospodarczej	- Dywersyfikacja produkcji - Tworzenie miejsc pracy netto - Wzrost PKB regionu na osobę i na pracownika

Wskaźniki skuteczności, efektywności i wykonania

W ogólnym zarysie, aby działanie mogło być przedmiotem szczegółowej oceny, ewaluacja musi dotyczyć całego zespołu specyficznych kwestii. Rysunek nr 3 przedstawia jak te zagadnienia sytuują się w ramach danego Planowania.

Zestawienie 1: **Zagadnienia specyficzne dla ewaluacji**

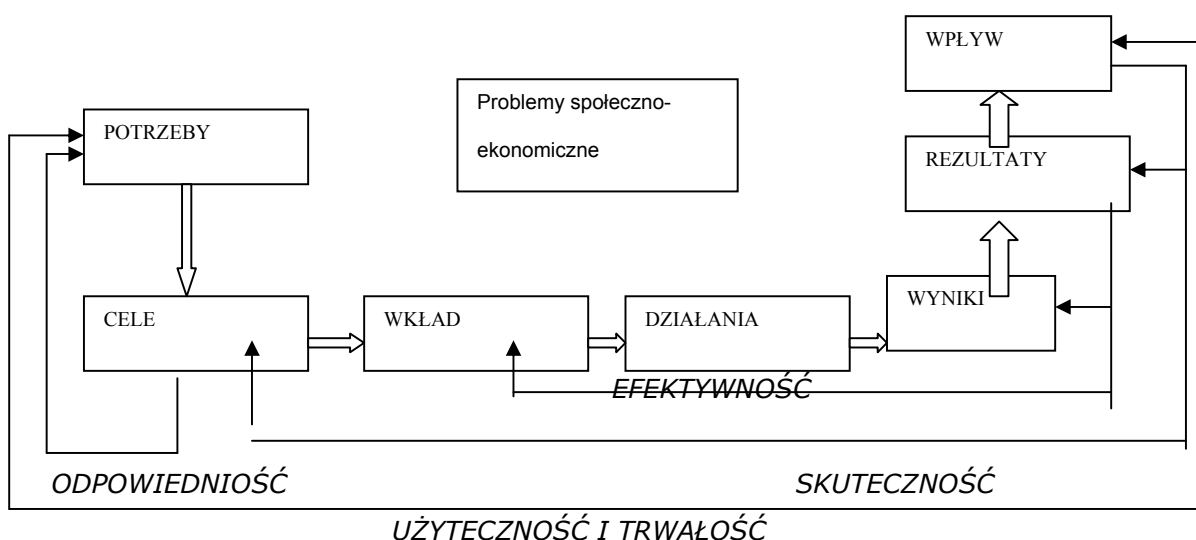
- **Odpowiedniość (adekwatność):** *Do jakiego stopnia cele Planu są odpowiednie do*

⁴ EPLP pomiędzy punktem A i B (Ekwiwalent prędkości w linii prostej) jest miernikiem łatwości dostępu z jednego punktu do drugiego, niezależnie od odległości pomiędzy tymi punktami.

zmieniających się potrzeb i priorytetów na poziomie krajowym i ewolucyjnym?

- **Efektywność:** W jaki sposób zasoby (wkład) zostały przetworzone na wyniki i rezultaty?
- **Skuteczność:** Do jakiego stopnia Plan przyczynił się do osiągnięcia jego szczegółowych i ogólnych celów?
- **Użyteczność:** Czy Plan przyczynił się do zaspokojenia potrzeb grup docelowych lub społecznych?
- **Trwałość:** Jakie są szanse, że zmiany (lub wytworzone dobra) będą trwałe po zakończeniu Planu?

Podstawowe kwestie ewaluacyjne



Przy użyciu wskaźników zdefiniowanych wyżej możemy zmierzyć takie zagadnienia jak skuteczność i efektywność.

- Skuteczność porównuje co zostało zrobione z tym co początkowo zostało zaplanowane, tzn. porównuje wyniki, rezultaty i/lub wpływ rzeczywisty z oczekiwanym.
- Efektywność określa relację pomiędzy wynikami, rezultatami i/lub wpływem a wkładem (zwłaszcza środkami finansowymi) wykorzystanym do ich osiągnięcia.

Wielkości efektywności i skuteczności mogą więc być wyliczone dla każdego etapu Planu lub działania, tzn. dla wyników, rezultatów i wpływu. Te wielkości pozwalają porównać to co

zostało osiągnięte z tym, co było zaplanowane (skuteczność) oraz ze środkami, które zostały wykorzystane (efektywność). Te wskaźniki dostarczają użytecznych informacji dla zarządzających Planami oraz dla przeprowadzających ewaluację, pomagając w podejmowaniu lepszych decyzji dotyczących Planowania lub jego kolejnej edycji.

Tabela ilustruje zależności pomiędzy wskaźnikami oraz miernikiem skuteczności i efektywności.

Tabela Wskaźniki skuteczności i efektywności

	Wskaźnik	Skuteczność	Efektywność
Cel operacyjny (działanie)	Wyniki finansowe/rzeczowe	rzeczywiste/planowane wyniki	wyniki porównane z kosztami
Cel szczegółowy	rezultaty	rzeczywiste/planowane rezultaty	rezultaty porównane z kosztami
Cel ogólny	wpływ	Rzeczywisty planowany wpływ	wpływ porównany z kosztami

Trudności praktyczne

W praktyce, mierzenie tych wielkości, mimo że stosunkowo proste, stwarza liczne problemy.

Badanie efektywności pociąga za sobą następujące pytania: Czy te same rezultaty mogłyby zostać osiągnięte przy użyciu mniejszego wkładu? Alternatywnie, czy ten sam wkład mógł przynieść większe rezultaty? Związany z tymi pytaniami jest problem porównania Planu lub działań z możliwymi alternatywami. Główna trudność jest związana z wyborem odpowiednich mierników (*benchmark*) do przeprowadzenia tzw. porównania z najlepszymi. Najwłaściwsze byłoby, gdyby mierniki te ustalone były z wyprzedzeniem, tak by umożliwić odpowiednie porównania i ustalić przejrzystą kwantyfikację celów już w fazie Planowania.

Istotne jest również wzięcie pod uwagę faktu, że nawet jeśli Plan jest efektywny, nie oznacza to automatycznie, że jest wolny od poważnych błędów. Dla przykładu, cele mogły nie zostać określone dostatecznie precyzyjnie, a nawet mogły być całkowicie pominięte. Pod tym względem przeprowadzający ewaluację mogą odegrać znaczącą i pożyteczną rolę przekształcając cele niedookreślone w cele mierzalne i weryfikowalne.

Nie wolno również pomijać faktu, że o pojęciu efektywności mówi się w zasadzie w odniesieniu do tylko jednego z efektów Programu, mianowicie do oczekiwanych, pozytywnych rezultatów. Programy mogą jednak przyczyniać się do powstawania rezultatów nieoczekiwanych, pozytywnych, negatywnych lub obu jednocześnie, do wykrycia których

określone uprzednio wskaźniki mogą nie być zdolne.

Pojęcie wykonania (*performance*) jest często przywoływane w najnowszej literaturze poświęconej ewaluacji⁵. Przyjmuje się że jest ono szeroko zdefiniowane, obejmując zarówno wskaźniki skuteczności jak i efektywności (włączając w to efektywność zarządzania) związane z Planem. Rozwinięty zgodnie z art. 44 rozporządzenia ramowego wprowadzającego ogólne przepisy dotyczące funduszy strukturalnych system „rezerwy wykonania” oparty jest na tym pojęciu.

USTALANIE SYSTEMU WSKAŹNIKÓW

Wskaźniki „wejścia” i wskaźniki „kontekstu”

Artykuł 16 rozporządzenia ramowego wprowadzającego ogólne przepisy dotyczące funduszy strukturalnych stanowi, że plany rozwoju muszą zawierać skwantyfikowany opis występujących w danym regionie nierówności, opóźnień i potencjału rozwojowego. Wskaźniki kontekstu są realizacją tego postanowienia i stanowią część procesu Planowania. Służą jako podstawa:

- analizy społeczno-ekonomicznej i strategicznej (np. analizy SWOT) uzasadniającej strategię Programu;
- monitorowania ogólnego kontekstu Programu;
- ustanawiania i realizowania kwantyfikowalnych celów;
- ewaluacji społeczno-gospodarczego wpływu Programu.

Dane „wejściowe” odnoszą się do wielkości początkowych, w stosunku do których mierzone następnie są wskaźniki wpływu. Powinny one być ustalane w odniesieniu do celów Programu i mogą zawierać, między innymi, początkową liczbę miejsc pracy w przemyśle w regionie lub aktualną liczbę prywatnych inwestycji w danym sektorze lub przemyśle. W praktyce, często spotyka się spore braki w dostępności danych dotyczących niektórych istotnych obszarów, zwłaszcza dla małych i średnich przedsiębiorstw (MSP).

Dane wejściowe są niezbędne jeśli wskaźniki Programu mają mieć jakiegokolwiek znaczenie. Dla przykładu, jeśli celem danego działania jest wzrost liczby MSP w regionie, najbardziej odpowiednią daną wyjściową będzie liczba MSP w tym regionie w momencie rozpoczęcia Planu. Gdy dysponujemy tą informacją, będzie możliwe obliczenie, bardzo

⁵ W Stanach Zjednoczonych wyrażenie *performance* jest używane w kontekście zmiany nastawienia w administracji w kierunku rezultatów, wysokiej jakości usług oraz satysfakcji użytkowników („Government Performance and Result Act”). W przypadku Banku Światowego *performance* jest definiowane w relacji do pojęcia zarządzania zasobami oraz efektywności (World Bank, 1997 Operations Evaluation Department, Lessons and Practices, 1997/10)

precyzyjne, że np. 20% przedsiębiorstw działających w danym regionie kwalifikującym się do pomocy skorzystało ze wsparcia w ramach funduszy strukturalnych.

W miarę realizacji Programu istnieje możliwość pogłębienie i uzupełnienia tych informacji. Ustalanie danych wejściowych powinno być przeprowadzane w taki sposób, by odpowiednio odzwierciedlić cele zawarte w danym Planie. W niektórych przypadkach może być użyteczne zebranie specyficznych danych dotyczących beneficjentów Programu, np. MSP. Bardziej szczegółowe wskaźniki, dotyczące przemysłu, wielkości lub płci mogą dostarczyć pełniejszego opisu beneficjentów i pozwolić na porównanie ich z efektami wcześniejszych działań lub z działaniami podejmowanymi w innych regionach.

Źródła informacji

Głównym źródłem dla większości danych wejściowych są oficjalne statystyki. Czasem jednak te źródła mogą powodować pewne problemy, takie jak:

- niedostępność danych na odpowiednim poziomie geograficznym;
- opóźnienia w publikowaniu danych (dla przykładu, Eurostat, dane dotyczące PKB na osobę są publikowane dwu/trzyletnim opóźnieniem);
- braki w oficjalnych statystykach w odniesieniu do potrzeb Planu (dla przykładu, w oficjalnych statystykach może nie znajdować się rozróżnienie na pracowników zatrudnionych w pełnym i niepełnym wymiarze pracy);
- brak danych dostatecznie szczegółowo rozbitych na poszczególne sektory.

W niektórych przypadkach oficjalne statystyki powinny zostać uzupełnione przez przeprowadzenie odrębnych badań lub, jeśli to możliwe, poprzez użycie wskaźników pośrednich (np. dane na temat obrotu MSP mogą stanowić podstawę wyciągania wniosków na temat ich konkurencyjności).

Dodatkowo, od roku 1992-1993 Komisja rozwija, we współpracy z Państwami Członkowskimi, wspólny system kwantyfikowalnych wskaźników w celu pomiaru opóźnień w rozwoju. Została opracowana początkowa lista wskaźników wejścia, które zostały w niej zgrupowane w dwunastu grupach: wskaźniki podstawowe (PKB na osobę, itp.), transport drogowy, transport kolejowy, telekomunikacja, energia, woda, środowisko, edukacja i szkolenia, badania i rozwój technologiczny, przemysł i usługi, rolnictwo, turystyka. Kwantyfikowalne dane zostały wprowadzone do bazy danych – QUID – która jest co jakiś czas aktualizowana.

Monitorowanie operacyjne

Wspólnotowe Ramy Wsparcia, jednolite dokumenty Planowania oraz inne formy pomocy muszą zawierać minimum informacji pozwalających na właściwe monitorowanie ich implementacji. Cele ogólne i cele szczegółowe, tam gdzie to możliwe, powinny być ustalone i kwantyfikowalne, podobnie jak oczekiwane rezultaty. Szczegółowy opis działań oraz kwantyfikacja związanych z nimi celów operacyjnych powinna być zawarta w uzupełniającym dokumencie Planowym, opracowywanym na poziomie Państwa Członkowskiego.

Pierwszym zadaniem Komitetów Monitorujących i władz zarządzających po ich ustanowieniu zgodnie z rozporządzeniem ramowym, powinno być przyjęcie dyspozycji w sprawie monitorowania operacyjnego.

Te dyspozycje powinny obejmować następujące obszary:

- Określenie danych, które powinny zostać zebrane w celu dostarczenia niezbędnych informacji na temat wyników, rezultatów, wpływu i odpowiadających im wskaźników. Należy sprecyzować metodę użytą do kwantyfikowania danych lub opracowania szacunków wynikających z przeprowadzonych badań (próbka, dane z panelu, baza danych, mechanizm monitorujący, itp.), jak również władze lub organy odpowiedzialne za ich zebranie.
- Określenie danych, które powinny być przekazywane Komitetowi Monitorującemu, częstotliwość i kalendarz ich przekazywania.
- Określenie związków operacyjnych z różnymi rodzajami przeprowadzanych ewaluacji (ex-ante, w połowie okresu, ex post).
- Określenie wskaźników specyficznych dla danego Planu, które zostaną użyte do przeprowadzenia alokacji rezerwy wykonania w połowie okresu.

Prace przygotowawcze do stworzenia systemu monitorowania powinny jednocześnie służyć wykryciu ewentualnych luk w systemie informatycznym. Uzupełnienie luk i braków oraz udoskonalenie ogólnych warunków wdrażania może wymagać zwrócenia się do pomocy technicznej lub ekspertów zewnętrznych.

Wskaźniki monitorowania

Obowiązkiem instytucji odpowiedzialnej za zadanie monitorowania, czyli władz zarządzających, jest określenie, na podstawie istniejących priorytetów i zdolności, struktury systemu monitorowania i takiego **poziomu szczegółowości**, który zapewni przeprowadzanie monitorowania zgodnego z potrzebami różnych grup użytkowników (w tym Komisji Europejskiej).

O ile monitorowanie realizacji Programu pod względem finansowym nie budzi zastrzeżeń, monitorowanie wyników rzeczowych, rezultatów i wpływu potrzebuje dalszego doskonalenia.

Należy zapewnić regularne monitorowanie postępów rzeczowych i finansowych podejmowanych działań i, o ile to możliwe, również rezultatów. Pomimo że środki administracyjne i zarządcze stanowią ważnych czynnik, również rezultaty powinny być monitorowane, przynajmniej dla najbardziej istotnych dla Programu działań.

Ocena szczegółowego wpływu (w kategoriach celów szczegółowych) może się rozpocząć dopiero, gdy system monitorowania dostarczy **odpowiednich informacji** na temat postępów w realizacji oraz odpowiadających im rezultatów (efekty natychmiastowe oraz pośrednie wobec zatrudnienia, bezpośrednie zatrudnienie uczestników po zakończeniu szkolenia).

Działanie systemu monitorowania powinno wyrażać to stopniowe podejście, biorąc pod uwagę zarówno specyficzne okoliczności i potrzeby, jak również poziom zasobów dostępnych do podjęcia tych działań.

Kwantyfikacja ex-ante

Ogólnie rzecz biorąc, zaleca się skwantyfikowanie celów i związanych z nimi wskaźników odpowiadających Planom, priorytetom i działaniom. W przeciwnym razie niemożliwe będzie określenie do jakiego stopnia osiągnęte są początkowe cele. Dane pozwalające na skwantyfikowanie celów Planu zazwyczaj są dostępne. Nieuchronnie, jak we wszystkich zadaniach związanych z przewidywaniem, będzie w tej sytuacji wymagany, oprócz przetwarzania danych, element oceny. Kwantyfikacja powinna opierać się na danych wyjściowych i odnosić się do wartości miernika (benchmarku) uzyskanych z wcześniejszego monitorowania i ewaluacji, na przykład koszt utworzenia lub utrzymania jednego miejsca pracy w danym sektorze.

Dane wejściowe dostarczają informacji o społeczno-gospodarczych warunkach przedmiotowego terytorium, włącznie z grupami docelowymi takimi jak liczba MSP i ich wydajność lub innowacyjność. Pozwalają one ustalić skwantyfikowane cele oraz oszacować prawdopodobne efekty (rezultaty i wpływ) zaplanowanych działań.

Mierniki (benchmark) stanowią kolejne źródło informacji do skwantyfikowania celów związanych z działaniami i umożliwiają porównanie efektywności i skuteczności badanych działań. Jednakże takie dane powinny być wykorzystywane bardzo ostrożnie, ponieważ nie mogą one zastąpić typów wskaźników wygenerowanych przez system monitorowania.

Podobnie dane z poprzednich ewaluacji mogą być przydatne zarówno w zakresie

kwantyfikowania celów i wskaźników, jak i do oszacowywania oczekiwanego wpływu, zwłaszcza związanego z miejscami pracy utworzonymi lub utrzymanymi.

Kwantyfikacja efektów w zakresie zatrudnienia: od miejsc pracy brutto do miejsc pracy netto

Pomoc strukturalna wywołuje liczne skutki w zakresie zatrudnienia, bądź w sposób bezpośredni (np. miejsca zatrudnienia utworzone przez MSP, którym skorzystały z pomocy), bądź w sposób pośredni (np. miejsca pracy utworzone przez nową infrastrukturę). Kwantyfikacja (bezpośrednich) efektów w zakresie zatrudnienia jest więc bardzo istotna. Dwa główne wskaźniki mierzące te efekty to nowe miejsca pracy i zachowane miejsca pracy, przez które rozumie się te, które zostałyby zlikwidowane, gdyby nie przedmiotowa pomoc. Efekty w zakresie zatrudnienia mogą być mierzone w kategoriach brutto lub netto. Te ostatnie biorą pod uwagę efekt polegający na tym, że dany proces miałby miejsce, nawet gdyby projekt nie był realizowany (w tym wypadku miejsca pracy, które powstałyby bez pomocy) oraz efekt przesunięcia (utrata miejsc pracy w innych przedsiębiorstwach i sektorach) i są znacznie lepszą podstawą do przeprowadzania porównań podczas oceny projektów w fazie ich selekcji oraz podczas oceniania efektywności i skuteczności Planów.

Komisja zaleca wszystkim Państwom Członkowskim działanie na rzecz poprawy szacowania i zbierania danych dotyczących bezpośrednich efektów w zakresie zatrudnienia najpierw w kategoriach brutto, a następnie przechodzenie do ich kwantyfikacji w kategoriach netto.

Wymagany poziom kwantyfikacji zależy od natury pomocy. W przypadku działań w zakresie infrastruktury należałoby ustalić skwantyfikowane cele na początku realizacji (np. liczba kilometrów drogi do zbudowania), oparte na danych technicznych i ekonomicznych projektów które mają być finansowane. Jednak w wielu przypadkach nie jest możliwe bardzo precyzyjne zmierzenie zakładanych celów, ponieważ nie można precyzyjnie ustalić ex-ante liczby beneficjentów (MSP, uczestników szkolenia). Dla tych działań, które nie mogą być poddane bezpośredniej kwantyfikacji bardziej stosowne jest ustalenie zakresu możliwych celów lub poleganie na wskaźnikach pośrednich lub jakościowych, których wartości mogą być redefiniowane podczas fazy implementacji.

Użycie wskaźników do ewaluacji

Zadanie ewaluacji każdego Planu może być podzielone na trzy etapy: ewaluację ex-ante, w połowie okresu i ex post. Na każdym z tych etapów ewaluacja musi odnieść się do specyficznych zagadnień związanych z wykonywaniem Planu. Wskaźniki stanowią więc główne źródło informacji, na których opiera się ewaluacja, ale jednocześnie same są przedmiotem specyficznej oceny na różnych etapach.

Ewaluacja ex-ante⁶ powinna odnosić się do następujących elementów:

- Powiązania i spójności pomiędzy celami ogólnymi, celami szczegółowymi i działaniami, które powinny być zawarte w uzupełniającym dokumencie Planowym;
- Istnienia i odpowiedniości wskaźników wyników, rezultatów i wpływu na każdym poziomie pomocy;
- Wiarygodności poziomu kwantyfikacji celów.

Przeprowadzający ewaluację powinni odgrywać aktywną rolę w podnoszeniu jakości systemu wskaźników.

Ewaluacja w połowie okresu powinna badać stopień osiągniętej skuteczności na podstawie wskaźników zebranych w toku monitorowania oraz ocenić jakość i odpowiedność tych wskaźników.

Ewaluacja ex post pozwala, na podstawie końcowych danych uzyskanych poprzez monitorowanie, na porównanie celów oczekiwanych z celami rzeczywiście osiągniętymi (włącznie z wpływem).

- ⁶ Por. Commission Européenne, *L'évaluation ex ante des interventions des fonds structurels*, Document de travail n° 2. (1999).

2. Sposoby ewaluacji i komunikacji społecznej

Zasadniczym celem komunikacji społecznej jest uzyskanie partycypacji społeczności lokalnej w procesie rewitalizacji, jej aktywnego udziału w Planowaniu, decyzjach oraz odpowiedzialności i finansowaniu.

Informowanie ma wyjaśnić mieszkańcom korzyści płynące z procesu rewitalizacji, w zamian za ewentualne, tymczasowe zakłócenie normalnego rytmu życia i określony wysiłek, także finansowy.

Komunikacja społeczna ma zapewnić:

- dostęp do informacji na temat celów i problemów rewitalizacji,
- pobudzić ich do wyrażania własnych opinii,
- nawiązać porozumienie pomiędzy partnerami procesu rewitalizacji, a zespołem zadaniowym.

W związku z powyższym, zarządzający Programem zapewni:

- powszechny dostęp do informacji o możliwościach uzyskania wsparcia w ramach funduszy strukturalnych dla wszystkich zainteresowanych na terenie gminy,
- czytelną informację o kryteriach oceny i wyboru projektów oraz obowiązujących w tym zakresie procedurach,
- bieżące informowanie opinii publicznej o zakresie i wymiarze pomocy wspólnotowej dla poszczególnych projektów i rezultatach działań na poziomie Gminy,
- współpracą z instytucjami zaangażowanymi w monitorowanie i realizowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji w zakresie działań informacyjnych i promocyjnych, poprzez wymianę informacji i wspólne przedsięwzięcia,
- inicjowanie dodatkowych działań promocyjnych o zasięgu lokalnym,
- wykorzystanie nowoczesnych technologii, takich jak Internet, poczta elektroniczna, elektroniczna archiwizacja dokumentów, w celu usprawnienia komunikacji pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w realizacji Lokalnego Planu Rewitalizacji.

Zalecanymi narzędziami ewaluacji przeprowadzanej w systemie półrocznym i rocznym, jak również dostosowanymi do okresu programowania poszczególnych zewnętrznych źródeł finansowania zadań, w rozwoju lokalnym gmin o charakterze miejskim są⁷:

- ewaluacja ex-ante
- ewaluacja ex-post
- Analiza kosztów i korzyści
- Analiza kosztów i efektywności

- ⁷ Proponowane narzędzia ewaluacji nie wykluczają zastosowanie innych technik przytoczonych w tekście.

Czym jest ewaluacja

W kierunku zdefiniowania ewaluacji

Czym więc jest ewaluacja? Odpowiedź na to pytanie nie jest tak łatwa, jak mogłoby się wydawać. Istnieje wiele definicji terminu „ewaluacja”, każda z nich ma swoje zalety i wady. Oto przykłady kilku możliwych definicji:

„Krytyczne i niezaangażowane spojrzenie na cele i sposób w jaki są one osiąganę⁸”

„Przeprowadzić ewaluację polityki, to zbadać, czy wdrożone przez Plan środki prawne, administracyjne i finansowe umożliwiły osiągnięcie zakładanych efektów danej polityki oraz osiągnięcie przypisanych jej celów⁹”

„Proces, który ma na celu określenie, w sposób tak systematyczny i obiektywny jak to tylko możliwe, trafności, skuteczności i efektów danej działalności w stosunku do jej celów¹⁰”

„Systematyczne stosowanie metody badawczej w naukach społecznych, mającej na celu ocenienie koncepcji, zaprojektowania, wdrażania i użyteczności Planów publicznych¹¹”

„Niezależne, obiektywne badanie kontekstu, celów, rezultatów, działań i wdrożonych środków, w celu wyciągnięcia wniosków na przyszłość, które mogą być szerzej zastosowane¹²”

„Ocena działań publicznych w zależności od ich rezultatów, oddziaływania i potrzeb, które mają zaspokoić¹³”

„Przeprowadzić ewaluację polityki, to sformułować ocenę jej wartości¹⁴”

Biorąc pod uwagę, że prawdopodobnie nie jest możliwe uzgodnienie jednej definicji „ewaluacji”, która cieszyłaby się powszechną aprobatą, zdecydowaliśmy się zidentyfikować pewne kluczowe elementy, które powinny charakteryzować ewaluację:

- ewaluacja powinna być *analityczna* – **powinna opierać się na uznawanych technikach badawczych;**

- ⁸ HM Treasury (1998). UK Government

- ⁹ Conseil Scientifique de l'Évaluation (1996)

- ¹⁰ Organizacja Narodów Zjednoczonych

- ¹¹ Zaadaptowane z Rossi i Freeman (1993)

- ¹² Słownik MEANS

- ¹³ Komisja Europejska, Direction Générale du Développement (1993)

- ¹⁴ Viveret (1989)

- ewaluacja powinna być *systematyczna* – **wymaga dokładnego zaplanowania i spójnego wykorzystywania wybranych technik;**
- ewaluacja powinna być *rzetelna* – **ustalenia ewaluacji powinny być podobne w przypadku przeprowadzania jej przez różnych ewaluatorów mających dostęp do tych samych danych i wykorzystujących te same metody analizy danych;**
- ewaluacja powinna być *skoncentrowana na problemach* – **ewaluacja powinna odnosić się do istotnych problemów dotyczących Planu, mianowicie jego trafności, efektywności i skuteczności;**
- ewaluacja powinna być *przydatna dla użytkowników* – **oznacza to po prostu, że ewaluacja powinna być zaprojektowana i wdrażana w taki sposób, który zapewni dostarczenie użytecznych informacji dla osób podejmujących decyzje, w zależności od okoliczności politycznych, ograniczeń projektu oraz dostępnych zasobów.**

Czym ewaluacja nie jest

Choć nie jest łatwo powiedzieć czym *jest* ewaluacja, łatwiej można określić czym ewaluacja *nie jest*.

Po pierwsze, ewaluacja różni się od **badania naukowych**. Oba procesy powinny być analityczne, systematyczne i rzetelne. Jednak, podczas gdy naukowcy mogą podejmować badania w celu powiększenia zasobów wiedzy ludzkiej i często ograniczają się do jednej wąsko wyspecjalizowanej dziedziny, ewaluacja jest podejmowana z bardziej praktycznych powodów. Ma ona mieć cele praktyczne, takie jak wyjaśnianie decyzji, wskazywanie możliwości, zmniejszanie poziomu niepewności i ogólnie dostarczanie informacji na temat Planów w ramach ich specyficznego kontekstu. Ewaluacja powinna także odwoływać się do szerokiej gamy metod analitycznych.

Ewaluacja nie jest również **audytem**. Audyt obejmuje przede wszystkim weryfikację legalności i zgodności z przepisami wdrażania zasobów (środków) przez Plan. Ewaluacja z kolei jest z konieczności bardziej analityczna. Bada ona Plan z punktu widzenia społeczeństwa (zdefiniowanego z różnych możliwych punktów widzenia). Weryfikuje ona słuszność przyjętej strategii, a następnie bada, czy jej cele są odpowiednie, wzięwszy pod uwagę problemy, które powinny być rozwiązane i korzyści, które mają być osiągnięte. Audytorzy mają często kompetencje władcze, czasem określone w aktach prawnych, podczas gdy ewaluatorzy muszą często polegać na dobrej woli oraz na sile swoich argumentów.

Audyt tradycyjnie obejmuje takie czynności jak weryfikację ksiąg finansowych (audyt finansowy). Jedną z ostatnich innowacji jest znana pod nazwą audyt wykonania (*performance audit*), która koncepcyjnie jest bliższa ewaluacji. Audyt wykonania koncentruje się szczególnie na zagadnieniach efektywności (bezpośrednie wyniki Planu) oraz dobrego zarządzania. Audyt wykonania i ewaluacja mają ten sam cel, jakim jest poprawa jakości Planu, ale ewaluacja idzie w tym kierunku znacznie dalej. Zajmuje się ona również takimi zagadnieniami jak trwałość, trafność i długoterminowe konsekwencje Planu.

Ponadto, należy rozróżnić ewaluację i monitorowanie. Monitoring bada wyniki Planu (towary i usługi dostarczone przez Plan) dla określonych uprzednio beneficjentów. Jest on procesem ciągłym, przeprowadzanym w trakcie realizacji Planu, w celu natychmiastowego skorygowania jakichkolwiek odchyłeń w stosunku do celów operacyjnych. Ewaluacja przeciwnie, przeprowadzana jest w ściśle określonym momencie cyklu życia Planu i stanowi badanie pogłębione. **Monitorowanie ma kluczowe znaczenie dla poprawy wykonania (*performance*) Planu i udana ewaluacja często zależy od udanego monitorowania**, na przykład dlatego, że monitoring dostarcza danych, które mogą zostać wykorzystane w ewaluacji.

Dlaczego przeprowadza się ewaluację Planów?

Głównym celem przeprowadzania ewaluacji Planów jest oczywiście ich ulepszenie. Ewaluację można także przeprowadzić z zamiarem określenia efektów Planu dla społeczeństwa lub wsparcia osób podejmujących decyzję w wyrobieniu sobie opinii na temat wartości Planu.

W niniejszym przewodniku wykroczymy poza te ogólne powody przeprowadzania ewaluacji Planów i rozróżnimy trzy następujące przyczyny:

- usprawnienie zarządzania;
- dla celów odpowiedzialności;
- wsparcie alokacji zasobów finansowych.

Ewaluacja ex-post i w połowie okresu często podejmowana jest dla **celów zarządzania**, np. w celu oceny i usprawnienia wdrażania Planu. Z zasady osoby zaangażowane w zarządzanie Planem powinny wiedzieć jakie są jego silne i słabe strony, jak może on być usprawniony, jakie aspekty Planu funkcjonują prawidłowo, a jakie nie i jaki jest stosunek klientów, pracowników i innych osób do realizowanego Planu. Może to doprowadzić osoby odpowiedzialne za zarządzanie Planem i podejmowanie decyzji do powtórnego przemyślenia problemów, które leżą u podłoża Planu.

Odpowiedzialność jest kolejnym ważnym powodem przeprowadzania ewaluacji, zwłaszcza w kontekście UE, gdzie staje się ona coraz częściej obowiązkiem wynikającym z przepisów prawa. Przeprowadzeniem ewaluacji zainteresowani są zarówno zwolennicy, jak i przeciwnicy Planu, a także przeciętni obywatele. Ewaluacja przeprowadzana dla celów odpowiedzialności koncentruje się najczęściej na oddziaływaniu Planu (stopniu w jakim przyczynia się on do osiągnięcia zakładanych efektów) oraz na relacji jego efektów do kosztów (*value for money*) i ma na celu poprawę przejrzystości.

Ewaluacja może być wreszcie wykorzystywana w celu **poprawy alokacji zasobów finansowych** w ramach danej organizacji. W kontekście UE, powód ten jest ściśle związany z zagadnieniem odpowiedzialności. Jego znaczenie zwiększyło się w świetle inicjatywy SEM 2000. Ograniczenia budżetowe w powiązaniu z ogólną troską o wzrost wartości współczynnika *value-for-money* dla podatnika unijnego, zachęcają do przesuwania środków z Planów nieefektywnych i nieskutecznych do Planów, które są bardziej skuteczne i lepiej odpowiadają ewoluującym celom UE.

Ewaluacja Planów EU

Przy ewaluacji Planów UE należy wziąć pod uwagę pewne specyficzne czynniki, które mogą zostać streszczone w następujący sposób:

- **zdecentralizowane zarządzanie** – im bardziej podejmowanie decyzji oddalone jest od codziennego zarządzania i od końcowego beneficjenta Planu, tym bardziej centrum potrzebuje ewaluacji. W przypadku wielu Planów UE odległość (zarówno geograficzna jak i w hierarchii) pomiędzy podejmowaniem decyzji, zarządzaniem i oddziaływaniem w terenie jest znaczna. Niektóre Plany są administrowane przez regionalne lub lokalne agencje w różnych krajach. Może to spowodować luki w zakresie informacji. Ewaluacja może przyczynić się do wypełnienia tej luki.
- **subsidiarność** – art. 3b Traktatu o Unii Europejskiej (Traktatu z Maastricht) stanowi, że „W zakresie, który nie podlega jej wyłącznej kompetencji, Wspólnota podejmuje działania, zgodnie z zasadą subsidiarności, tylko wówczas i tylko w takim zakresie, w jakim cele proponowanych działań nie mogą być zrealizowane w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast z uwagi na skalę lub skutki proponowanych działań, mogą zostać lepiej zrealizowane przez Wspólnotę.”

Poprzez rzucenie światła na wartość dodaną różnych Planów, ewaluacja może przyczynić się w sposób bardzo istotny do odpowiedzi na pytanie czy jest właściwe, aby dany Plan był przeprowadzany na poziomie wspólnotowym.

- **odnowienie Planu** – zasadniczo, Plany UE mają czas trwania określony przez odpowiednie przepisy ustanawiające dany Plan, tzn. przez ich podstawę prawną. Jeśli po tym okresie Plan ma nadal być kontynuowany niezbędna jest nowa podstawa prawna. Pozwala to na przerwanie nieskutecznych Planów oraz na odnowienie bądź rozszerzenie Planów efektywnych. Ewaluacja może więc stanowić przydatny wkład w proces podejmowania decyzji.

Podejmowanie decyzji w Unii Europejskiej jest skomplikowane i ma nieuchronnie istotny wymiar polityczny. Ewaluacja nie może zastąpić tego procesu. Stara się raczej go naświetlić.

Komisja odgrywa kluczową rolę w tym procesie i rozsądne wykorzystywanie ewaluacji stanowić będzie ważny element. Ewaluacja, która jest dobrze zaplanowana i właściwie przeprowadzona może być bardzo przydatna dla osób których dotyczą Plany UE. Na Komisji ciąży więc odpowiedzialność za zapewnienie, że ewaluacja jest przeprowadzana zgodnie z wysokimi standardami zawodowymi oraz że jej wyniki są odpowiednio przedstawione w sprawozdaniu.

Mając to na względzie, niniejszy przewodnik zawiera praktyczne porady przeznaczone dla osób zarządzających Planami, którzy chcieliby skorzystać z ewaluacji w celu poprawy i lepszego uzasadnienia swojej pracy.

Co może zostać poddane ewaluacji?

Ewaluacja jest pojęciem bardzo szerokim i w sposób ogólny można przeprowadzić ewaluację prawie wszystkiego. W praktyce jednak możemy stwierdzić, że termin ten stosowany jest zwłaszcza w odniesieniu do działań sektora publicznego na jednym lub kilku z następujących poziomów:

- **projekt** – pojedyncze, niepodzielne działanie, mające określony harmonogram i określoną alokację budżetową.

przykłady: projekt poprawy systemu irygacyjnego w określonym regionie lub kraju rozwijającym się;

szkolenie skierowane do określonej grupy bezrobotnych w danym regionie państwa członkowskiego.

- **Plan** – zestaw uporządkowanych, ale często zróżnicowanych działań (Plan może obejmować kilka różnych projektów, działań lub procesów) zorientowanych na osiągnięcie szczegółowych celów. Plany również mają zazwyczaj określony

harmonogram i budżet.

przykłady: Plan MEDIA, zaprojektowany w celu wsparcia rozwoju produkcji, dystrybucji i finansowania Planów telewizyjnych;

Inicjatywa Wspólnotowa LEADER (Plan w ramach Funduszy Strukturalnych), przeznaczony do wsparcia rozwoju i strukturalnych dostosowań terenów wiejskich;

Plan PHARE wspierający transformację gospodarczą w państwach stowarzyszonych oraz ich akcesję do UE.

- **polityka** – zestaw działań, które mogą być różnego rodzaju i skierowane do różnych bezpośrednich beneficjentów, ale które zorientowane są na osiągnięcie wspólnych celów ogólnych. W przeciwieństwie do projektów i Planów, polityki zazwyczaj nie są ograniczone określonym harmonogramem ani budżetem.

Plan i jego logika działania

Osoba przeprowadzająca ewaluację musi opisać Plan, który jest przedmiotem ewaluacji. Zadanie to obejmuje określenie *potrzeb*, które Plan stara się zaspokoić, *celów*, które zostały ustalone oraz *wskaźników*, które pozwalają na ocenę jego wykonania. Ewaluator musi jednak wyjść poza prosty opis Planu. **Jednym z jego zasadniczych zadań jest weryfikacja słuszności logiki działania Planu.** Pokróćce przedstawimy każde z tych pojęć.

Plany tworzone są zawsze pod kątem określonego zestawu **potrzeb**. Potrzebami tymi są *problemy społeczno-gospodarcze, które Plan stara się rozwiązać, wyrażone z punktu widzenia jego szczególnej grupy docelowej, tj. jego określonych beneficjentów*. Weźmy przykład Planu, którego celem jest zmniejszenie bezrobocia wśród długoterminowych bezrobotnych (populacja docelowa). Grupa ta może cierpieć na brak adekwatnych kompetencji zawodowych (problem społeczno-gospodarczy do rozwiązania). Istnieje więc potrzeba polepszenia perspektyw zatrudnienia dla tej grupy.

W celu zmierzenia się z problemami społeczno-gospodarczymi i zaspokojenia potrzeb grupy docelowej, Plany zmierzają do osiągnięcia pewnych celów (oczekiwanych efektów). Dla Planów wydatków, cele te mogą być wyrażone w kategoriach:

- **wyników** (dobra i usługi sfinansowane i bezpośrednio wyprodukowane przez Plan)
- **oddziaływania** (zmiany społeczno-gospodarcze będące skutkiem Planu)

Aby podkreślić to rozróżnienie możemy powiedzieć, że

wyniki to rzeczy, które Plan produkuje,

oddziaływanie to efekty, które Plan wywołuje.

Oddziaływanie może być dalej podzielone na:

- **rezultaty** (początkowe oddziaływanie Planu)
- **konsekwencje** (oddziaływanie Planu w dłuższym okresie)

Rozróżnieniu wyników, rezultatów i konsekwencji odpowiada podział na trzy typy celów:

- **cele operacyjne** – wyrażone w kategoriach **wyników** (np. zapewnić kurs kształcenia zawodowego długoterminowym bezrobotnym);
- **cele szczegółowe** – wyrażone są w kategoriach **rezultatów** (np. polepszyć zdolność do zatrudnienia długoterminowych bezrobotnych poprzez podniesienie ich kompetencji). Należy zauważyć, że Plan może mieć różne grupy docelowe odpowiadające różnym jego celom szczegółowym;
- **cele ogólne** – wyrażone są w kategoriach **konsekwencji** (np. zmniejszenie bezrobocia wśród dotychczasowych długoterminowych bezrobotnych).

Skąd możemy wiedzieć, czy Plan osiągnął swoje różne cele? Dla oceny wykonania (realizacji) Planu pod tym względem musimy oprzeć się na wskaźnikach. Dla celów niniejszego opracowania **wskaźnik** jest to cecha lub atrybut, który może zostać zmierzony w celu oceny Planu pod kątem wyników i oddziaływania. Wskaźniki są nieuniknionym uproszczeniem złożonej rzeczywistości. Mogą być one albo wymierne (np. PKB na osobę) lub jakościowe (np. opinie uczestników szkolenia na temat jego użyteczności i przydatności).

Wskaźniki wyników są zazwyczaj proste i dostępne, gdyż osoby zarządzające Planem mają zazwyczaj informacje na temat dóbr i usług dostarczonych przez Plan. Ponadto jest to zadanie systemu monitorowania. Wskaźniki oddziaływania mogą być trudniejsze do wyodrębnienia, np. z powodu trudności w określeniu jakie efekty są rzeczywiście spowodowane właśnie przez Plan lub z powodu kosztów i pracochłonności bezpośredniego mierzenia tych efektów.

Z tych powodów, często trzeba polegać na wskaźnikach pośrednich. Rozpatrzmy dla przykładu Plan mający na celu podniesienie stopnia umiejętności czytania i pisania na obszarze całego kraju. Ocena umiejętności czytania całego społeczeństwa w różnych punktach w czasie byłaby bardzo kosztowna i pracochłonna. Zamiast tego można oprzeć się na danych dotyczących sprzedaży gazet i książek, pamiętając jednocześnie, że mogą wystąpić problemy z właściwą interpretacją wskaźników. Dla sprzedaży gazet i książek może mieć wpływ konkurencja ze strony radia i telewizji.

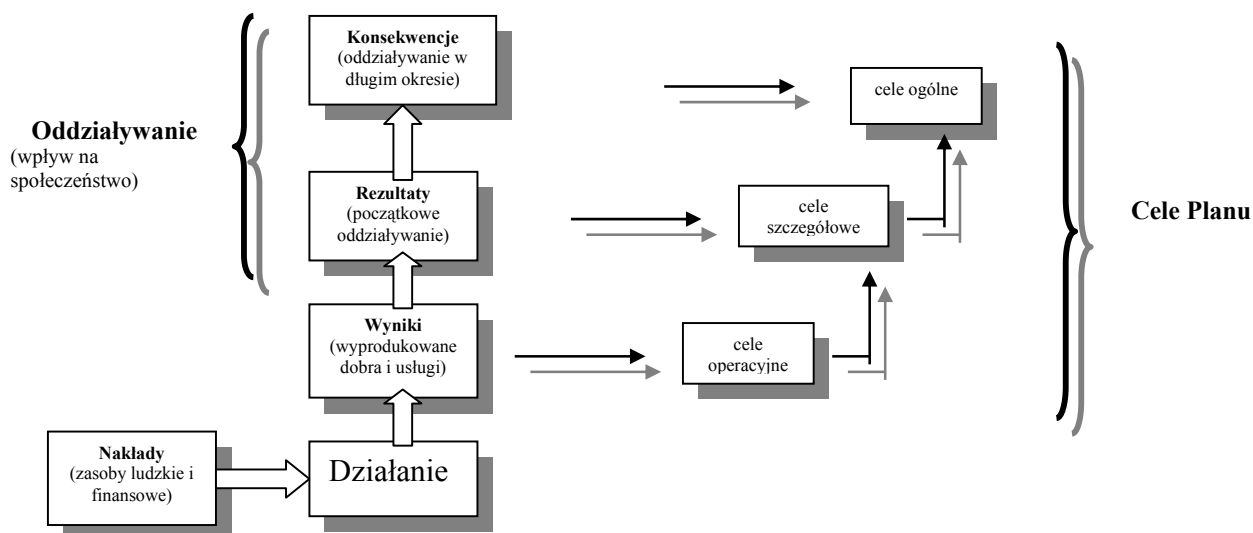
Prowadzi nas to do pojęcia logiki działania Planu. Odnosi się ono do *powiązania pomiędzy*

nakładami Planu (zasoby ludzkie i finansowe poświęcone na ten Plan) oraz jego wynikami, i, w następstwie, osiągnięciem rezultatów i konsekwencji Planu. Wyczerpująca ewaluacja systematycznie badać będzie aktualność tej logiki. Rysunek 2.1. poniżej ukazuje jak należy rozumieć logikę działania typowego Planu. (Warto zauważyć, że logika działania projektu lub polityki będzie się nieco różnić).

Logika działania Planu jest po prostu **wyjaśnieniem co Plan ma osiągnąć i sposobu w jaki ma to osiągnąć.**

Badanie logiki działania Planu będzie zagadnieniem najważniejszym w przypadku większości ewaluacji. **Ewaluator musi zadać sobie pytanie jak nakłady wykorzystane przez Plan prowadzą do różnych wyników i jak te wyniki z kolei prowadzą do rezultatów i oddziaływania, którego oczekuje się po Planie.** Innymi słowy jak Plan osiąga cele szczegółowe i w jaki sposób cele szczegółowe przyczyniają się do osiągnięcia celu ogólnego.

Rys. Logika działania Planu



Zasadniczo, logika działania Planu zawierać będzie pewne ukryte założenia (na temat związków przyczynowych pomiędzy Planem i jego oczekiwanymi efektami oraz na temat wpływu Planu na otoczenie i wpływu innych czynników na Plan). *Ważnym zadaniem jest zidentyfikowanie tych ukrytych założeń w celu poddania ich krytycznej ocenie przez ewaluatora.*

Poniżej zaprezentowano wybrany katalog narzędzi służących ewaluacji przyjętych Planów.

Typologia narzędzi monitorowania i ewaluacji projektów współfinansowanych z bezzwrotnej pomocy zagranicznej w kontekście Miasta Wolsztyn:

- Czym jest ocena (ewaluacja)?
- Standardy oceny (ewaluacji)
- Kontrola-monitoring-ocena (ewaluacja)
- Cel prowadzenia oceny (ewaluacji)
- Rodzaje oceny(ewaluacji)
- Przeprowadzenie oceny (ewaluacji)

Metody ewaluacyjne stosowane w fazie strukturyzacji

- 1. Analiza SWOT**
- 2. Matryca logiczna**
- 3. Metaplan**
- 4. Mapa oddziaływania**

Metody ewaluacyjne stosowane w fazie obserwacji

- 1. Wywiady**
- 2. Kwestionariusze**
- 3. Zogniskowane wywiady grupowe**
- 4. Studia przypadków**
- 5. Obserwacja uczestnicząca (bycie uczestnikiem)**
- 6. Dane z systemu monitoringu**

Metody ewaluacyjne stosowane w fazie analizy

- 1 Grupy porównawcze**
- 2. Systemy informacji geograficznej**
- 3. Modele makroekonomiczne**
- 4. Metody statystyczne**
- 5. Analiza shift-share**

Metody ewaluacyjne stosowane w fazie oceniania efektów

- 1. Panel ekspertów**
- 2. Analiza wielokryteriowa**
- 3. Benchmarking**
- 4. Analiza kosztów i korzyści**
- 5. Analiza kosztów i efektywności**

Czym jest ocena (ewaluacja)?

przez ocenę (ewaluację) polityki, Planu lub projektu należy rozumieć określenie wartości polityki, Planu lub projektu w odniesieniu do wcześniej zdefiniowanych kryteriów i w oparciu o odpowiednie informacje.

Po pierwsze,

instytucja oceniająca ma odpowiedzieć na pytanie czy Plan (projekt) okazał się sukcesem czy też porażką.

Po drugie,

niezbędne jest przedstawienie przez instytucję zamawiającą odpowiednich kryteriów, precyzujących zakres przedmiotowy, przestrzenny i czasowy oceny (ewaluacji).

Po trzecie,

niezbędne są informacje zebrane przez zespół oceniający, które po analizie będą stanowić podstawę do określenia wartości Planu (projektu).

Standardy oceny (ewaluacji)

- **użyteczność** (ang. utility) - celem oceny (ewaluacji) ma być dostarczenie zamawiającemu praktycznych informacji na temat ocenianego Planu; informacje te winny okazać się użyteczne z punktu widzenia instytucji zamawiających ocenę (ewaluację), np. przy wdrażaniu kolejnej generacji Planów;
- **wykonalność** (ang. feasibility) - każda ocena (ewaluacja) musi być oparta na praktycznych procedurach realizacyjnych, uwzględniających ograniczenia czasowe, finansowe lub polityczne procesu ewaluacyjnego; musi być ona elastyczna w stosunku do potrzeb poszczególnych aktorów procesu oraz dostarczać wartościowych informacji za rozsądną cenę;
- **poprawność** (ang. propriety) - każda ocena (ewaluacja) musi być przeprowadzona w sposób zgodny z prawem, gwarantujący przestrzeganie standardów etycznych, uwzględniający dobro osób zaangażowanych w ocenę (ewaluację) oraz tych, których dotyczą jej wyniki. Kryterium poprawności dotyczy także profesjonalizmu podmiotów wykonujących ocenę (ewaluację) oraz wyników oceny (ewaluacji);

- **stosowność** (ang. accuracy) - przy przeprowadzaniu oceny (ewaluacji) winny być brane pod uwagę wyłącznie te informacje i czynniki, które mają znaczenie przy szacowaniu efektów Planu, a zatem pozwalają na sformułowanie wiarygodnych wniosków.

Kontrola-monitoring-ocena (ewaluacja)

Kontrola to działania mające na celu porównanie istniejącego stanu z postulowanym z punktu widzenia prawa, ustalenie nieprawidłowości oraz przekazanie wyników w formie wniosków i zaleceń do uprawnionego organu. kontrolerzy badają najczęściej pewien wycinek danego Planu.

Monitorowanie można zdefiniować jako proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów i całego Planu w aspekcie finansowym i rzeczowym, mający na celu zapewnienie zgodności realizacji projektów i Planu z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. Monitoring obejmuje cały Plan (monitoring finansowy, monitoring rzeczowy),

Monitoring jest procesem ciągłym, odbywającym się przez cały okres wdrażania Planu (projektu). Celem monitorowania jest bieżące wykrywanie potencjalnych nieprawidłowości i ich korygowanie. (np. dlaczego nie stworzono 300 nowych miejsc pracy, tak jak zostało to założone w dokumentach Planowych?). Ocena (ewaluacja) może dotyczyć zarówno całego Planu lub wyłącznie wybranego zagadnienia związanego z ocenianym Planem.

Cel prowadzenia oceny (ewaluacji)

- zapis regulacji prawnych (w funduszach strukturalnych - rozporządzenie 1260/99, w kontraktach wojewódzkich - rozporządzenie w sprawie Planu wsparcia), które zobowiązują instytucję odpowiedzialną za dany Plan do przeprowadzenia procedury ewaluacyjnej.
- Zasadniczym celem oceny (ewaluacji) jest stałe ulepszanie skuteczności i efektywności interwencji publicznej, rozumiane nie tylko w kategoriach pozytywnych efektów społecznych lub gospodarczych związanych bezpośrednio z danym Planem, lecz także zwiększania przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze publiczne.

cele prowadzenia oceny (ewaluacji)

- A. Kontrola nad działaniem władz publicznych oraz zwiększanie przejrzystości tych działań.
- B. Zwiększanie skuteczności i efektywności projektów i Planów podejmowanych przez sektor publiczny;
- C. Kształtowanie kierunków i priorytetów działalności sektora publicznego;
- D. Poznawanie mechanizmów Planów i projektów.

• **Rodzaje oceny (ewaluacji)**

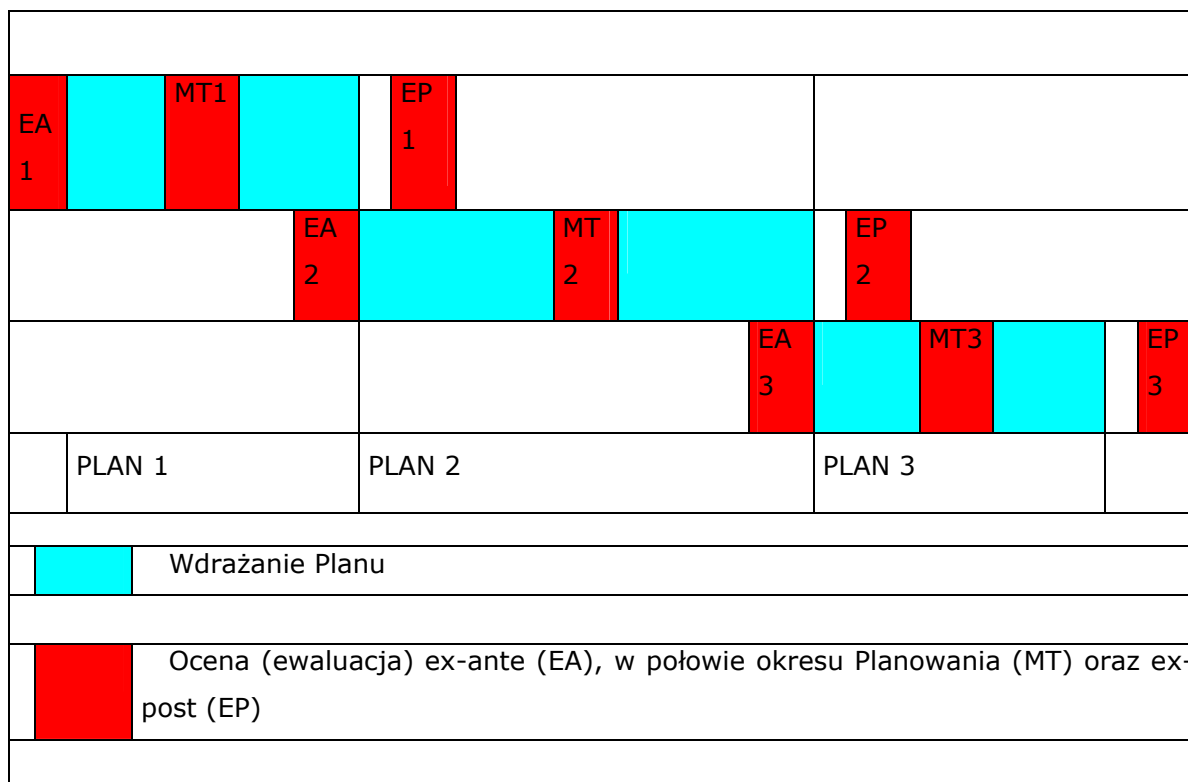
- (1) klasyfikacja oceny (ewaluacji) ze względu na termin jej przeprowadzenia,
- (2) klasyfikacja oparta na przedmiocie oceny (ewaluacji)
- (3) klasyfikacja według celu jej przeprowadzenia.

(1) W zależności od terminu przeprowadzania oceny wyróżnia się:

- ocenę (ewaluację) ex-ante (ewaluację wstępną),
- ocenę (ewaluację) okresową, dokonywaną w trakcie realizowania Planu (w przypadku Planów strukturalnych jest to ocena (ewaluacja) w połowie okresu Planowania)
- ocenę (ewaluację) ex-post (ewaluację końcową).

Lokalny Plan Rewitalizacji Miasta Wolsztyn 2006-2013

Ocena (ewaluacja) ex-ante, w połowie okresu Planowania oraz ex-post Planów a cykl zarządzania Planami



W taki bowiem sposób wygląda przygotowanie, wdrażanie i ocena (ewaluacja) Planów finansowanych ze środków funduszy strukturalnych.

(2) Jeśli weźmie się pod uwagę przedmiot przeprowadzanej oceny (ewaluacji), można wydzielić:

- ocenę (ewaluację) globalną (całościową),
- ocenę (ewaluację) tematyczną
- ocenę (ewaluację) szczegółową.

Przykładem oceny (ewaluacji) tematycznej może być wykonana na zamówienie Komisji Europejskiej ocena (ewaluacja) wpływu Planów finansowanych z funduszy strukturalnych na sektor małych i średnich przedsiębiorstw.

(3) ocena (ewaluacja) według celów jej prowadzenia.

- Cel poznawczy - głównym celem oceny (ewaluacji) w takim podejściu jest zwiększenie wiedzy zamawiającego oraz zainteresowanych partnerów na temat zasad działania Planu lub projektu, poznanie wewnętrznych i zewnętrznych mechanizmów działających w Planach, uzyskanie informacji dotyczącej efektów Planu, jego sukcesów i niepowodzeń itp. Wiedza uzyskana w trakcie oceny (ewaluacji) poznawczej ma pomóc w wypracowywaniu polityki i Planów w danej dziedzinie. Ocena (ewaluacja), której głównym celem jest cel poznawczy jest także wykorzystywana w badaniach naukowych prowadzonych w dziedzinie, której dotyczy Plan będący przedmiotem oceny (ewaluacji);

- Cel instrumentalny - głównym celem oceny (ewaluacji) w podejściu instrumentalnym jest wykorzystanie jej wyników i rezultatów do podejmowania decyzji związanych z realizowanymi Planami. Cel instrumentalny wyraża się w dwojakiego rodzaju podejściu do oceny (ewaluacji). Przeprowadzenie oceny (ewaluacji)

Pracę zespołu ewaluacyjnego można podzielić na cztery etapy:

A. Strukturyzacja - etap ten nie zawsze występuje przy realizacji zadania ewaluacyjnego. Jeśli cele oceny (ewaluacji) są zdefiniowane w precyzyjny i jednoznaczny sposób, członkowie zespołu ewaluacyjnego mogą od razu przystąpić do drugiego etapu realizacji oceny - obserwacji. Jeśli jednak zakres zadań jest niejasny lub pewne kwestie związane z ocenianym Planem wymagają sprecyzowania, w początkowej fazie realizacji zadania ewaluacyjnego, konieczne jest między innymi określenie (ewaluacja ex-ante) lub przywrócenie logicznej struktury ocenianego Planu.

B. Obserwacja - na etapie tym dokonuje się określenia zakresu przedmiotowego i podmiotowego badań (np. z jakimi osobami należy przeprowadzić wywiad i na jaki temat) i na tej podstawie przystępuje do zbierania danych i faktów związanych z ocenianym Planem.

C. Analiza - po zebraniu odpowiednich danych zespół ewaluacyjny wykorzystuje odpowiednie techniki w celu interpretacji danych, ich porównania oraz szacowania

efektów Planu.

D. Ocenianie (ang. judgement) - w ostatnim etapie ewaluacji dokonuje się oceny efektów Planu w stosunku do określonych kryteriów (pytań ewaluacyjnych) oraz formułuje się syntetyczne wnioski i rekomendacje. Na tym etapie procesu ewaluacyjnego eksperci winni stwierdzić faktyczną jakość ocenianego Planu. W fazie oceniania określa się przykładowo, czy stworzoną w ramach ocenianego Planu liczbę miejsc pracy należy uznać za sukces Planu czy też biorąc pod uwagę różne czynniki, mogła być ona znacznie wyższa.

W każdej z przedstawionej powyżej kolejnych faz oceny (ewaluacji) możliwe jest zastosowanie różnych metod ewaluacyjnych.

Metody ewaluacyjne stosowane w fazie strukturyzacji

Analiza SWOT

Nazwa metody jest akronimem pochodzącym od angielskich słów: Strength (silna strona), Weakness (słaba strona), Opportunity (szansa) oraz Threat (zagrożenie).

Głównym celem metody w przypadku Planów o charakterze społeczno-gospodarczym jest diagnoza czynników wpływających na rozwój danego państwa (regionu) lub sektora i na tej podstawie opracowanie strategii najkorzystniejszej z punktu widzenia przyszłego rozwoju.

Przykładowa analiza SWOT

Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">- Wysoki poziom wykształcenia mieszkańców- Dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna- Silny sektor małych i średnich przedsiębiorstw	<ul style="list-style-type: none">- Wysoka stopa bezrobocia- Duże zaniedbania w zakresie infrastruktury ochrony środowiska- Mała ilość dużych firm

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">- Zainteresowanie inwestorów regionem- Korzystne dla regionu zmiany podatkowe	<ul style="list-style-type: none">- Nieuwzględnienie regionu w Planie budowy autostrad- Wysokie oprocentowanie kredytów inwestycyjnych

Matryca logiczna

Metoda matrycy logicznej opiera się na identyfikacji oczekiwanych efektów projektu (Planu) na poziomie produktu, rezultatu, oddziaływania szczegółowego oraz oddziaływania szerszego i przyporządkowaniu każdemu z tych poziomów wskaźników osiągnięć, dokumentów weryfikujących te wskaźniki oraz założeń warunkujących osiągnięcie celów.

Wkład (ang. input): oznacza zasoby zaangażowane przez beneficjenta w trakcie wdrażania danego Planu lub projektu.

Produkt (ang. output): oznacza konkretne przedsięwzięcia zrealizowane w ramach danego Planu lub projektu. Produkty mierzone są w jednostkach fizycznych lub finansowych (np. długość zbudowanej drogi, ilość MSP, które uzyskały pomoc doradczą, ilość przeprowadzonych szkoleń).

Rezultat (ang. result): oznacza bezpośrednie i natychmiastowe efekty Planu lub projektu (skrócenie czasu podróży, zmniejszenie zanieczyszczeń przedostających się do środowiska, liczba nowych stanowisk pracy, liczba przeszkolonych osób) lub finansowych (wielkość zainwestowanego kapitału prywatnego, zmniejszenie kosztów transportu, obniżenie cen połączeń telefonicznych itp.)

Oddziaływanie (ang. impact): odnosi się do konsekwencji danego Planu lub projektu, wykraczających poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów. Przykładami wskaźników mogą być np. wielkość natężenia ruchu na drodze w rok po oddaniu jej do użytku, ilość nowych miejsc pracy stworzonych 12 miesięcy po zakończeniu Planu wsparcia

MSP w przedsiębiorstwach korzystających ze wsparcia, liczba uczestników szkoleń dla bezrobotnych, którzy znaleźli zatrudnienie w jakiś czas po zakończeniu Planu.

Wykres 4 Matryca logiczna

Cel	Wskaźniki osiągnięć	Źródła informacji	Założenia
Cel szerszy			
Cel szczegółowy			
Rezultaty			
Produkty			
Wkład (finansowy, ludzki)			

Strzałki na rysunku pokazują sposób czytania matrycy.

Metaplan

Moderator zadaje uczestnikom spotkania wcześniej przygotowane pytania i umiejętnie kierując dyskusją stara się uzyskać od zaproszonych gości ich opinie na poruszane kwestie.

Mapa oddziaływania

Podobnie jak w przypadku metaplanu, do udziału w tym etapie oceny (ewaluacji) zaprasza się grupę osób zaangażowanych w przygotowanie lub realizację Planu. W przeciwieństwie do metaplanu, którą to metodę można zastosować w trakcie jednej sesji, mapa oddziaływania wymaga odbycia kilku spotkań.

Wskaźniki wykorzystywane przy opracowywaniu, a następnie monitorowaniu Planu lub projektu winny spełniać określone warunki.

1. Trafności - wskaźnik winien być dostosowany do charakteru priorytetu (działania, projektu) oraz oczekiwanych efektów związanych z jego realizacją
2. Mierzalności - każdy wskaźnik winien być wyrażony w wartościach liczbowych, co umożliwi jego weryfikację po zakończeniu wdrażania

3. Wiarygodności - wskaźnik winien być zdefiniowany w taki sposób, aby jego ewentualna weryfikacja nie nastroczała trudności

4. Dostępności - wskaźnik powinien być łatwy do uzyskania

Metody ewaluacyjne stosowane w fazie analizy

Zjawisko deadweight polega na tym, iż zmierzone efekty realizowanego Planu lub projektu zostałyby osiągnięte nawet wówczas, gdyby na danym obszarze lub w danym sektorze nie był realizowany Plan lub projekt będący przedmiotem ewaluacji. Aby ocenić wielkość efektu deadweight należy stworzyć sytuację, jaka zaistniałaby, gdyby Plan nie był realizowany i porównać ją z sytuacją, w której Plan jest wdrażany.

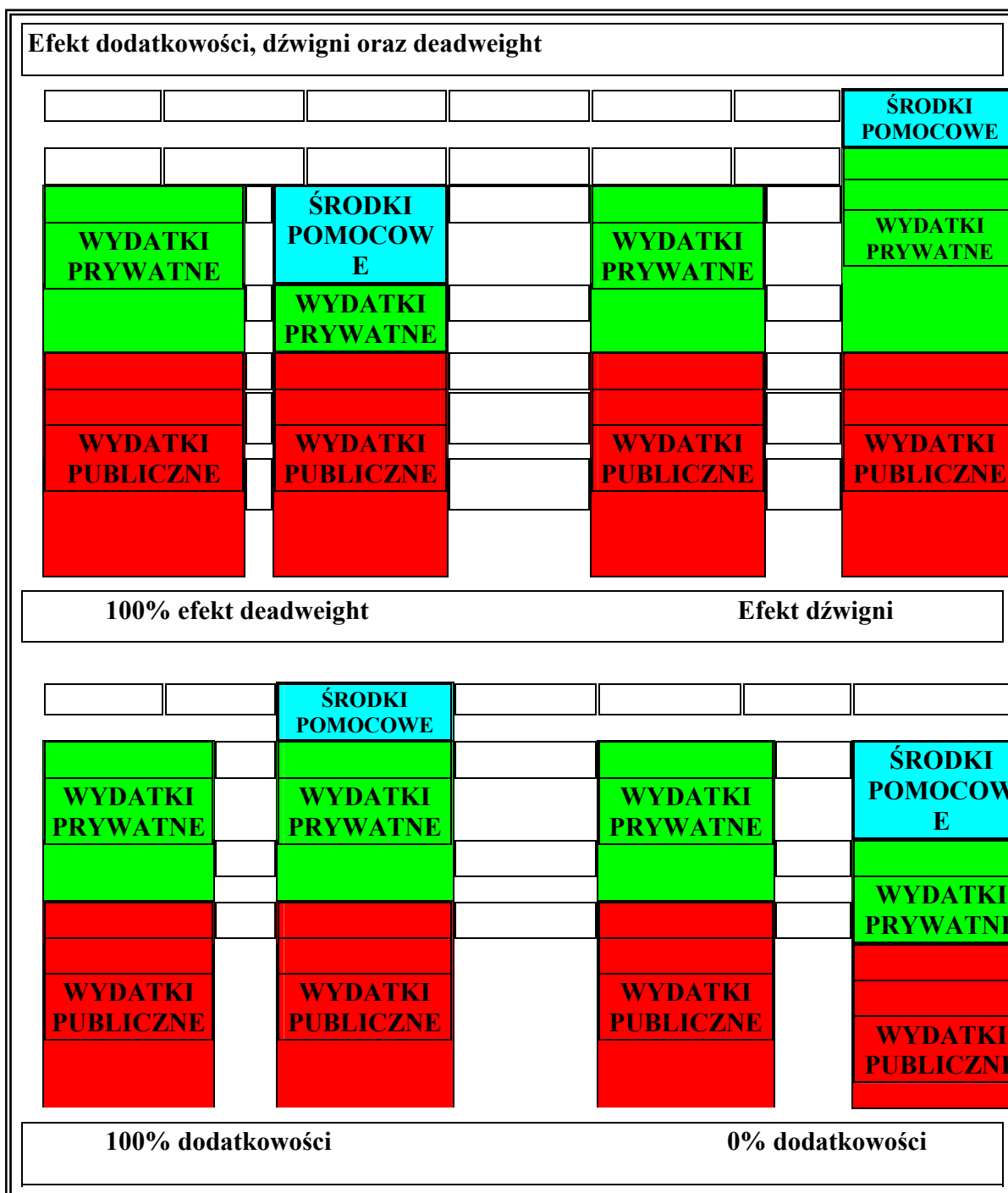
Małe przedsiębiorstwo otrzymuje środki na sfinansowanie inwestycji. W jej wyniku utworzone zostają nowe miejsca pracy, wzrasta sprzedaż przedsiębiorstwa, poprawia się jego pozycja konkurencyjna. Dane te, stanowią efekty brutto projektu.

Okazuje się jednak (np. w wyniku wywiadu przeprowadzonego z przedsiębiorcą), iż dany projekt zostałby zrealizowany przez firmę, nawet wówczas gdyby nie została mu udzielona pomoc z Planu.

Efekt netto projektu jest zatem zerowy, gdyż identyczne efekty zostałyby osiągnięte bez wsparcia zewnętrznego. Środki z Planu powinny zostać zatem przeznaczone na finansowanie projektów, które bez takiego wsparcia nie zostałyby zrealizowane.

Efekt deadweight jest ściśle związany z zasadą dodatkowości,

Zasada dodatkowości oznacza, iż środki publiczne (fundusze strukturalne) przekazywane w ramach danego Planu nie zastępują dostępnych środków krajowych, lecz stanowią ich uzupełnienie, a zatem zwiększają całkowitą pulę dostępną na finansowanie danego typu działań.



Efekt substytucji (ang. substitution effect) polega na tym, iż beneficjenci Planu lub projektu stają się bardziej konkurencyjni w stosunku do tych podmiotów działających na terenie obszaru objętego Planem, które nie były beneficjentami pomocy

Dotyczy to zwłaszcza działań związanych z rozwojem zasobów ludzkich. Przykładowo, na danym terenie jest realizowany Plan wsparcia dla absolwentów. Jego głównym instrumentem są różnego typu zachęty i ułatwienia dla pracodawców zatrudniających absolwentów. Efekt substytucji wystąpi wówczas, gdy pracodawca w miejsce dotychczas zatrudnionej osoby przyjmie do pracy absolwenta. Efekt brutto Planu wynosi jedno nowe miejsce pracy dla absolwenta, efekt netto - zero nowych miejsc pracy (absolwent został zatrudniony kosztem osoby, która utraciła pracę).

Efekt zastępowania (ang. displacement effect) występuje wówczas, gdy pozytywne efekty wynikające z realizowanego Planu i osiągnięte na obszarze objętym pomocą są związane z negatywnymi efektami występującymi na obszarze nie kwalifikującym się do wsparcia.

Przykładowo, jeśli w regionie wdrażany był Plan wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw, może nastąpić proces przenoszenia się przedsiębiorstw z regionu sąsiedniego na obszar, gdzie dostępna jest pomoc. Od liczby nowych miejsc pracy stworzonych w regionie korzystającym ze wsparcia (efekt brutto) odejmuje się miejsca pracy utracone w regionach sąsiednich, w związku z przenoszeniem się firm do regionu stwarzającego dzięki zastosowanym instrumentom pomocowym lepsze warunki rozwoju

XI. EFEKTY PROGRAMU

Realizacja założonego programu rewitalizacji przyczyni się do:

1. wprowadzenia dodatkowych funkcji usługowych, ze szczególnym uwzględnieniem rekreacji i turystyki, umożliwiających tworzenie nowych miejsc pracy (rewitalizacja obszarów parkowych i rekreacyjno-sportowych)
2. poprawy estetyki przestrzeni miejskiej (rewitalizacja centrum miasta)
3. zatrzymania degradacji budynków i terenów objętych ochroną konserwatorską (rewitalizacja centrum miasta),
4. podwyższenia standardu zasobów mieszkaniowych,
5. wzmocnienia identyfikacji mieszkańców z miastem oraz ich integracji.

Dzięki realizacji Planu, Miasto Wolsztyn, a przede wszystkim społeczność lokalna poprzez wdrożenie konkretnych projektów inwestycyjnych, uzyska możliwość absorpcji zewnętrznych środków finansowych pochodzących z Unii Europejskiej. W wymiarze krótkofalowym, realizacja zadań w ramach Planu, przyniesie oczekiwane rezultaty w postaci przebudowy, a tym samym polepszenia, miejskiego układu komunikacyjnego, co w sposób znaczący ograniczy uciążliwość ruchu kołowego w centrum miasta. Realizacja projektów natury środowiskowej (systemy wodnokanalizacyjne) wpłynie znacząco na polepszenie jakości środowiska naturalnego oraz zdrowie społeczności lokalnej.

Rewitalizacja, jako wielokierunkowy proces odnowy substancji miejskiej, rozumianej zarówno w kontekście inwestycyjnym, jak i zasobów ludzkich, wpłynie korzystnie również na poprawę warunków infrastruktury edukacyjnej (szkoły), rekreacyjnej (parki, tereny zielone) oraz na ogólną poprawę estetyki miasta.

Reasumując: realizacja Planu rewitalizacji przyczyni się do zintegrowanego rozwoju społeczno -gospodarczo-przestrzennego Miasta Wolsztyn, zwiększając tym samym jego konkurencyjność.

Źródła:

1. Strategia Rozwoju Miasta Wolsztyn
2. Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Wolsztyn
3. Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego
4. Podręcznik Wdrażania ZPORR
5. UCHWAŁA NR XXXVI/290/2005 RADY MIEJSKIEJ W WOLSZTYNIE Z DNIA 29 GRUDNIA 2005 ROKU w sprawie budżetu miasta i gminy Wolsztyn na 2006 rok wraz z załącznikami

SŁOWNIK TERMINÓW

Termin polskojęzyczny Termin angielskojęzyczny	Objaśnienie
1	2
Analiza kosztów i korzyści <i>Cost-Benefit Analysis (CBA)</i>	Procedura oceny celowości realizacji projektu poprzez porównywanie korzyści i kosztów.
Analiza SWOT <i>SWOT analysis</i>	Metoda pozwalająca przeanalizować atuty i słabości regionu wobec szans i zagrożeń stwarzanych przez otoczenie. Skrót SWOT pochodzi od pierwszych liter angielskich słów: <i>strenghts</i> (mocne strony), <i>weaknesses</i> (słabe strony), <i>opportunities</i> (szanse), <i>threats</i> (zagrożenia).
Anulowanie zobowiązań <i>Decommitments</i>	Cofnięcie przez Komisję Europejską, do końca drugiego roku po dokonaniu zobowiązania, części zobowiązania, które nie zostało uregulowane przez płatność zaliczkową, lub dla którego Komisja w oznaczonym terminie nie otrzymała wniosku o płatność. Dotyczy to również części zobowiązania odpowiadającego operacjom, które w określonym terminie są przedmiotem postępowania sądowego lub administracyjnego. Efektem anulowania zobowiązań jest zmniejszenie finansowego wkładu Wspólnoty o stosowne kwoty.
Audyt <i>Audit</i>	Ogół działań, poprzez które uzyskuje się niezależną ocenę funkcjonowania instytucji, legalności, gospodarności, celowości, rzetelności; audyt jest zazwyczaj wykonywany przez odrębną komórkę, podporządkowaną bezpośrednio kierownikowi instytucji lub przez firmę zewnętrzną.
Beneficjent końcowy <i>Final beneficiary</i>	Instytucje oraz firmy publiczne i prywatne odpowiedzialne za zlecenie operacji. W przypadku programów pomocy (stosownie do art. 87 Traktatu i w przypadku pomocy przyznanej przez instytucje wyznaczone przez państwa członkowskie) beneficjentami końcowymi są instytucje, które przyznają pomoc. Występują dwa rodzaje beneficjentów końcowych: instytucje wdrażające i ostateczni odbiorcy pomocy.
Beneficjent ostateczny Ultimate beneficiary	Osoba, instytucja lub środowisko (grupa społeczna) bezpośrednio korzystająca z wdrażanej pomocy (ostateczny beneficjent)
Budowa drogi	Wykonywanie nowego połączenia drogowego między określonymi miejscami lub miejscowościami
Budowa obiektu budowlanego <i>Conctruction</i>	Wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowa, rozbudowa, nadbudowa oraz przebudowa obiektu budowlanego
Cel generalny <i>General objective</i>	Cel określający perspektywę, w której pomoc ma zostać udzielona, w tym ogólną strategię pomocy, a także niektóre cele szczegółowe.

Lokalny Plan Rewitalizacji Miasta Wolsztyn 2006-2013

Cel horyzontalny <i>Horizontal objective</i>	Cel horyzontalny jest wyznaczony dla wszystkich projektów realizowanych w ramach jednego programu.
Cel operacyjny <i>Operational objective</i>	Precyzyjnie oszacowany cel w konkretnym obszarze działań, który służy osiągnięciu celu szczegółowego. Cele te są przedstawiane w przeliczeniu na produkt (np. dostarczenie szkoleń dla długotrwale bezrobotnych).
Cel strategiczny <i>Strategic goal</i>	Cel określony w szerszej perspektywie sektorowej, regionalnej lub krajowej, do której ma się przyczynić realizacja projektu. Cele strategiczne są przedstawione w przeliczeniu na oddziaływanie (np. spadek stopy bezrobocia w grupie długotrwale bezrobotnych).
Cele <i>Objectives</i>	Określenie w fazie wstępnej przygotowania projektu, planowanych efektów, jakie ma przynieść dane działanie o charakterze publicznym.
Cele polityki strukturalnej UE <i>EU structural policy objectives</i>	Cele służące osiągnięciu spójności społeczno-gospodarczej Unii Europejskiej.. W latach 2000-2006 są to: <i>Cel 1</i> - promowanie rozwoju i strukturalnego dostosowania regionów opóźnionych w rozwoju. <i>Cel 2</i> - wspieranie gospodarczej i społecznej restrukturyzacji obszarów, w których występują problemy strukturalne. <i>Cel 3</i> - rozwój polityki i systemów kształcenia, szkolenia i zatrudnienia.
Certyfikacja wydatków <i>Certification of expenditure</i>	Czynność dokonywana w ramach systemu kontroli finansowej przez instytucję płatniczą w stosunku do operacji finansowych poczynionych przez instytucję zarządzającą i instytucje pośredniczące. Ma na celu potwierdzenie, czy wydatki na rzecz beneficjentów były ograniczone do okresu dopuszczalności kosztów, realizowane były zgodnie z obowiązującymi procedurami i czy dotyczyły uzgodnionych działań.
Dokumenty programowe (operacyjne) <i>Programming (operational) documents</i>	Dokumenty w postaci programów lub planów rozwoju, opracowywane dla potrzeb wydatkowania środków wstępnie przyznaných (alokowanych) danemu obszarowi lub sektorowi przez Komisję Europejską w ramach Funduszy Strukturalnych. Określają m.in. cele i główne kierunki wydatkowania środków na podstawie analizy aktualnej sytuacji i trendów rozwojowych danego obszaru lub sektora, kryteria i sposoby realizacji konkretnych projektów, osoby i instytucje odpowiedzialne za wykonanie określonych zadań oraz szacowaną wielkość i rozbić środków z uwzględnieniem współfinansowania ze wszystkich osiągalnych źródeł budżetowych. Do dokumentów takich zaliczamy sektorowe programy operacyjne oraz Narodowy Plan Rozwoju.
Działanie <i>Measure</i>	Grupa projektów realizujących ten sam cel. Działanie stanowi etap pośredni między priorytetem a projektem.

Lokalny Plan Rewitalizacji Miasta Wolsztyn 2006-2013

Dziedzina interwencji <i>Sub-category of intervention</i>	Konkretne zagadnienie tematyczne w ramach kategoryzacji interwencji Funduszy Strukturalnych, wchodzące w skład dziedziny działalności społeczno-gospodarczej, np. inwestycje w gospodarstwach rolnych, usługi dla przemysłu turystycznego, budowa dróg.
Efekt dźwigni <i>Leverage effect</i>	Efekt, który zachodzi wówczas, gdy wraz z uruchomieniem środków publicznych na realizację pewnych działań wzrasta również zaangażowanie sektora prywatnego w ich finansowanie. Efekt pożądany z punktu widzenia interwencji Funduszy Strukturalnych.
Efekt makroekonomiczny <i>Macroeconomic effect</i>	Efekt, jaki wywiera realizacja programów współfinansowanych z funduszy strukturalnych na podstawowe wskaźniki makroekonomiczne.
Efektywność (wykorzystania środków) <i>Efficiency</i>	Kryterium ewaluacyjne porównujące wielkość nakładów na rzecz realizacji programu (np. finansowych, administracyjnych, ludzkich) z rzeczywistymi osiągnięciami programu na poziomie produktu, rezultatu lub oddziaływania.
EQUAL	Jedna z Inicjatyw Wspólnotowych, w ramach której wsparcie kierowane jest dla projektów mających na celu współpracę transnarodową służącą promowaniu nowych sposobów zwalczania wszelkich form dyskryminacji i nierówności na rynku pracy. Inicjatywa ta finansowana jest z EFS.
Europejska Perspektywa Rozwoju Przestrzennego (EPRP) <i>European Spatial Development Perspective (ESDP)</i>	Studium perspektyw rozwoju i zagospodarowania terytorium Unii Europejskiej, sporządzone przy szerokim udziale państw członkowskich, obejmujący także obszar krajów stowarzyszonych. Dokument ten nie ma charakteru obligatoryjnego, jednak pełni ważną rolę opiniotwórczą w sferach administracji i biznesu.
Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) <i>European Investment Bank (EIB)</i>	Bank powołany na mocy Traktatu Rzymskiego mający służyć finansowaniu rozwoju gospodarczego Wspólnoty. Podstawowym zadaniem EBI jest równoważenie i stabilizacja wspólnego rynku poprzez udzielanie pożyczek i gwarancji kredytów, przyznawanych przez inne banki, które następnie są wykorzystywane we wszystkich sektorach gospodarczych (przede wszystkim w telekomunikacji, transporcie, przemyśle, energetyce oraz ochronie środowiska).
Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOR) <i>European Bank for Reconstruction and Development (EBRD)</i>	Międzynarodowa organizacja finansowa utworzona w 1991, z siedzibą w Londynie skupiająca ok. 50 państw. Celem EBOR jest finansowe wspieranie przemian gospodarczych w państwach Europy Środkowej i Wschodniej (także w państwach byłego ZSRR). Warunkiem udzielenia pomocy jest rozwój demokracji i poszanowanie człowieka w danym państwie. Kredyty EBOR mogą być przekazane zarówno rządowi, jak i podmiotom prywatnym.

<p>Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOiGR) <i>European Agriculture Guidance and Guarantee Fund (EAGGF)</i></p>	<p>Jeden z Funduszy Strukturalnych zajmujący się transformacją struktury rolnictwa oraz rozwojem obszarów wiejskich. Fundusz realizuje między innymi następujące zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie i reorganizację struktur rolnictwa i leśnictwa, - zapewnienie konwersji kierunków produkcji rolnej i promowanie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich, - pomoc w osiągnięciu akceptowanego społecznie poziomu życia rolników, w tym bezpośrednie wsparcie finansowe, - pobudzenie świadomości społeczności zamieszkujących obszary wiejskie w celu chronienia środowiska przyrodniczego, zachowania walorów krajobrazu etc.
<p>Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) <i>European Regional Development Fund (ERDF)</i></p>	<p>Fundusz wchodzący w skład Funduszy Strukturalnych, którego zadaniem jest zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju regionów należących do Unii. EFRR współfinansuje realizację Celów 1 i 2 Polityki Strukturalnej UE. W szczególności fundusz ten udziela wsparcia inwestycjom produkcyjnym, rozwojowi infrastruktury, lokalnym inicjatywom rozwojowym oraz małym i średnim przedsiębiorstwom.</p>
<p>Europejski Fundusz Społeczny (EFS) <i>European Social Fund (ESF)</i></p>	<p>Jeden z Funduszy Strukturalnych, który współfinansuje realizację Celu 3 na całym obszarze Unii Europejskiej, wspiera również Cele 1 i 2. Ze środków funduszu finansowane są głównie szkolenia zawodowe i rozwój zatrudnienia.</p>
<p>EUROSTAT</p>	<p>Urząd Statystyczny Unii Europejskiej odpowiadający za zbieranie danych statystycznych, przygotowywanie prognoz i analiz. Przekazuje instytucjom Wspólnot Europejskich niezbędne informacje statystyczne, współpracuje z urzędami statystycznymi państw członkowskich, które mogą uzyskać od Eurostatu informacje dotyczące rozwoju integracji europejskiej w ramach UE.</p>
<p>Ewaluacja (programu) <i>Evaluation (of a programme)</i></p>	<p>Oszacowanie oddziaływania pomocy strukturalnej Wspólnoty w odniesieniu do celów oraz analiza jej wpływu na specyficzne problemy strukturalne.</p>
<p>Ewaluacja całościowa (globalna) <i>Overall (global) evaluation</i></p>	<p>Podstawowe narzędzie stosowane w polityce strukturalnej Unii Europejskiej. Przedmiotem ewaluacji globalnej jest cały program wspierany ze środków pomocowych.</p>
<p>Ewaluacja końcowa <i>Ex-post evaluation</i></p>	<p>Ewaluacja dokonywana po zakończeniu realizowanego programu, której głównym celem jest określenie jego długotrwałych efektów, w tym wielkości zaangażowanych środków, skuteczności i efektywności pomocy. Głównym celem ewaluacji końcowej jest przede wszystkim dostarczenie informacji na temat długotrwałych efektów, powstałych w wyniku wdrażania danego programu, wraz ze sformułowaniem wniosków dotyczących kierunku polityki strukturalnej.</p>

<p>Ewaluacja okresowa <i>Mid-term evaluation</i></p>	<p>Ewaluacja dokonywana w trakcie realizowania programu. W przypadku programów strukturalnych przeprowadzana jest w połowie okresu programowania, a jej celem jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów w świetle wcześniej przeprowadzonej ewaluacji wstępnej, zwłaszcza pod względem dostarczonych produktów i osiągniętych rezultatów oraz określenie trafności zamierzeń w stosunku do aktualnych trendów społeczno-gospodarczych.</p> <p>Wyniki ewaluacji okresowej służą ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych. Dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu programu w następnym okresie programowania.</p>
<p>Ewaluacja wstępna <i>Ex-ante evaluation</i></p>	<p>Ewaluacja przeprowadzana przed rozpoczęciem realizacji programu. Jej podstawowym zadaniem jest zweryfikowanie długoterminowych efektów wsparcia, zawartych w przygotowanych dokumentach programowych. Zasadniczym celem ewaluacji wstępnej jest zwiększenie jakości dokumentów programowych poprzez udział w procesie programowania podmiotu niezależnego od instytucji programującej.</p> <p>Ewaluacja wstępna ma zapewnić, iż środki przeznaczone na realizację polityki zmniejszania różnic w poziomie rozwoju pomiędzy poszczególnymi regionami Unii Europejskiej zostaną wykorzystane w sposób gwarantujący osiągnięcie najlepszych efektów.</p>
<p>Finansowy Instrument Wspierania Rybołówstwa (FIWR) <i>Financial Instrument for Fisheries Guidance (FIFG)</i></p>	<p>Fundusz Strukturalny powołany na potrzeby rybołówstwa, zajmuje się promowaniem zmian strukturalnych w tym sektorze gospodarki.</p>
<p>Finansowy wkład Wspólnoty <i>Community financial contribution</i></p>	<p>Wielkość środków asygnowana przez Komisję Europejską w ramach pomocy finansowej, stanowiąca określoną proporcję kwalifikujących się kosztów programu lub projektu.</p>
<p>Fundusz premii <i>Grant scheme</i></p>	<p>Typ projektu o charakterze funduszu premii skierowanego na realizację konkretnego zagadnienia. W przypadku projektu tego typu operator funduszu rozdzielający premie pomiędzy odbiorców ostatecznych uznawany jest za beneficjenta końcowego pomocy.</p>
<p>Fundusz Spójności (Kohezji) <i>Cohesion Fund</i></p>	<p>Instrument ekonomiczno-polityczny Komisji Europejskiej, nie należący do Funduszy Strukturalnych i wdrażany na poziomie wybranych państw, a nie regionów. Jego celem jest ułatwienie integracji słabiej rozwiniętych krajów poprzez budowę wielkich sieci transportowych oraz obiektów infrastruktury ochrony środowiska o dużym obszarze oddziaływania.</p>

Lokalny Plan Rewitalizacji Miasta Wolsztyn 2006-2013

Fundusze Przedakcesyjne <i>Pre-accession Funds</i>	Środki bezzwrotnej pomocy finansowej udzielanej przez Unię Europejską krajom kandydującym. Ich najważniejszym zadaniem jest przygotowanie tych krajów do członkostwa w UE oraz pomoc w wyrównaniu różnic gospodarczych. Do instrumentów funkcjonujących w ramach tych funduszy zaliczone zostały: PHARE, ISPA, SAPARD.
Fundusze Strukturalne <i>Structural Funds</i>	Zasób finansowy UE umożliwiający pomoc w restrukturyzacji i modernizacji gospodarki krajów członkowskich drogą interwencji w kluczowych sektorach i regionach (poprawa struktury). Na fundusze strukturalne składają się: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny (EFS), Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOiGR) oraz Finansowy Instrument Wspierania Rybołówstwa (FIWR).
Grant <i>Grant</i>	Bezpośrednia płatność o charakterze niekomercyjnym, dokonywana przez Jednostkę Kontraktującą na rzecz określonego beneficjenta w celu podjęcia przez niego odpowiednich działań (a w niektórych przypadkach sfinansowania części budżetu projektu) promujących np. cele polityki strukturalnej UE.
Grant globalny <i>Global grant</i>	Ta część pomocy, której wdrażanie i zarządzanie może zostać powierzone jednemu lub kilku pośrednikom, w tym władzom lokalnym, instytucjom rozwoju regionalnego lub organizacjom pozarządowym, i która jest wykorzystywana zasadniczo dla wspierania lokalnych inicjatyw rozwojowych.
Grupa docelowa	Beneficjent ostateczny
Inicjatywy Wspólnoty <i>Community Initiatives</i>	Programy finansowane z funduszy strukturalnych, mające na celu rozwiązanie problemów występujących na terenie całej Unii Europejskiej. Liczba i charakter Inicjatyw Wspólnotowych ulegają zmianom w zależności od zidentyfikowanych problemów mających wpływ na funkcjonowanie Unii Europejskiej. W latach 2000-2006 są to: EQUAL, INTERREG LEADER, URBAN. W tym okresie programowania w Polsce wdrażane będą tylko Inicjatywy EQUAL i INTERREG.
Innowacyjność <i>Innovation</i>	Zdolność przedsiębiorstw do tworzenia i wdrażania innowacji oraz faktyczna umiejętność wprowadzania nowych i zmodernizowanych wyrobów, nowych lub zmienionych procesów technologicznych lub organizacyjno – technicznych.
Instrument Przedakcesyjnej Polityki Strukturalnej (ISPA) <i>Instrument for Structural Policies for Preaccession (ISPA)</i>	Instrument finansowy w ramach funduszy przedakcesyjnych, wspierający 10 krajów Europy Środkowo-Wschodniej przygotowujących się do akcesji do UE. Wzorowany na Funduszu Spójności, przeznaczony jest dla dużych projektów inwestycyjnych (powyżej 5 mln Euro). Wsparcie obejmuje działania w zakresie środowiska naturalnego oraz dostosowania sieci komunikacyjnych i transportowych do standardów europejskich.

Lokalny Plan Rewitalizacji Miasta Wolsztyn 2006-2013

Instytucja płatnicza <i>Paying authority</i>	Jedna lub kilka instytucji lub organów krajowych, regionalnych lub lokalnych, wyznaczonych przez państwo członkowskie w celu przygotowania i przedkładania wniosków o płatności oraz otrzymywania płatności z Komisji. W Polsce instytucją płatniczą będzie Departament Obsługi Funduszy Pomocowych w Ministerstwie Finansów.
Instytucja pośrednicząca <i>Intermediate body</i>	Jednostka publiczna lub prywatna, na którą instytucja zarządzająca deleguje część uprawnień. W ramach ZPORR instytucjami pośredniczącymi będą Urzędy Wojewódzkie.
Instytucja wdrażająca <i>Implementing institution</i>	Jednostka publiczna lub prywatna odpowiedzialna za zlecenie końcowemu odbiorcy (w drodze przetargu lub konkursu) realizacji projektu inwestycyjnego lub wykonania usługi.
Instytucja zarządzająca <i>Managing authority</i>	Instytucja lub organ publiczny lub prywatny, wyznaczony przez państwo członkowskie na poziomie krajowym, regionalnym lub lokalnym, lub też państwo członkowskie, o ile sam sprawuje funkcje zarządzania pomocą, odpowiedzialna za sterowanie i nadzorowanie procesu realizacji określonego dokumentu. W przypadku ZPORR funkcję tę pełnić będzie Departament Wdrażania Programów Rozwoju Regionalnego w Ministerstwie Gospodarki i Pracy.
INTERREG	Inicjatywa Unii Europejskiej, wspierająca współpracę obszarów przygranicznych dwóch państw członkowskich, mająca także na celu wyrównanie dysproporcji w rozwoju regionów leżących po dwóch stronach granicy. Interreg obejmuje również podobne działania w regionach państw członkowskich graniczących z krajami beneficjentami programu Phare, ściśle skoordynowane z Phare CBC. Inicjatywa ta finansowana jest z EFRR.
Jednolity Dokument Programowy <i>Single Programming Document</i>	Jednolity dokument przyjęty przez Komisję i zawierający tę samą informację, która jest zawarta w Podstawach Wsparcia Wspólnoty i Programie Operacyjnym.
Jednostka monitorująco-kontrolna <i>Monitoring and control unit</i>	Jednostka współdziałająca z instytucją płatniczą odpowiedzialna za kontrolę i monitorowanie wydatków w przekroju Funduszy Strukturalnych oraz systemu dostarczania pomocy.
Kategoria interwencji <i>Category of intervention</i>	Dziedzina interwencji Funduszy Strukturalnych pomocna przy identyfikacji, badaniu i monitorowaniu działań. Kategorie interwencji są wykorzystywane do wykonywania rocznych sprawozdań dotyczących Funduszy Strukturalnych i ich obciążenia w celu ułatwienia przekazu informacji dotyczących różnych polityk.

Lokalny Plan Rewitalizacji Miasta Wolsztyn 2006-2013

<p>Komisja Oceny Projektów (KOP) <i>Project Selection Committee</i></p>	<p>Ciało powoływane przez beneficjenta końcowego każdorazowo po ogłoszeniu informacji o konkursie na wybór projektów. Komisja odpowiedzialna jest za ocenę merytoryczną wniosków (w tym zweryfikowanie budżetów projektów) oraz za sporządzenie listy rankingowej wniosków wybranych do finansowania z Funduszy Strukturalnych. (W ramach ZPORR KOP powoływany jest dla działań finansowanych z EFS oraz działania 3.4. „Mikroprzedsiębiorstwa”</p>
<p>Komitet monitorujący <i>Monitoring Committee</i></p>	<p>Podmiot powoływany wspólnie przez KE oraz kraj beneficjenta dla celów oceny i nadzorowania danego programu. Jego zadaniem jest zapobieżenie jednostronnym ocenom, wypracowanie kryteriów i sposobu oceny programu, częstotliwości i zakresu analiz cząstkowych i końcowych.</p>
<p>Komitet sterujący wyborem projektów <i>Steering Committee</i></p>	<p>Podmiot powoływany przez instytucję zarządzającą w celu opiniowania i konsultowania wybór projektów kwalifikujących się do wsparcia z Funduszy Strukturalnych.</p>
<p>Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPPZK)</p>	<p>Dokument planistyczny określający przyrodnicze, kulturowe, społeczne i ekonomiczne uwarunkowania oraz cele polityki przestrzennej Polski. Dokument po jego zaakceptowaniu przez Radę Ministrów w dniu 5 października 1999 r. stanowi podstawę dla programowania ponadlokalnych przedsięwzięć publicznych, wpływających na przestrzenne zagospodarowanie kraju.</p>
<p>Koniec okresu dopuszczalności <i>Final date for the eligibility of expenditure</i></p>	<p>Data zakończenia projektu odnosząca się do płatności dokonywanych przez końcowych beneficjentów przedłużona, na wniosek kraju członkowskiego o dwa lata.</p>
<p>Kontrakt wojewódzki <i>Voivodship contract</i></p>	<p>Instrument wspierania rozwoju regionalnego, w ramach którego samorządy otrzymały z budżetu państwa premie na wsparcie realizacji zadań własnych, wynikających z wojewódzkich strategii i programów rozwoju wpisujących się w cel i priorytety strategicznych dokumentów rządowych.</p>
<p>Kontrola finansowa <i>financial control</i></p>	<p>Mechanizmy i środki zapewniające prawidłowe funkcjonowanie procesu gromadzenia i dysponowania środkami publicznymi. Kontrola finansowa obejmuje kontrolę zarządczą oraz audyt.</p>
<p>Kontrola na miejscu <i>Check on site</i></p>	<p>Kontrola prowadzona w zakresie operacji finansowanych przez Fundusze oraz systemów zarządzania i kontroli, prowadzona w miejscu realizacji projektu.</p>
<p>Kontrola wrywkowa <i>Sample check</i></p>	<p>Kontrola dokonywana na reprezentatywnej próbkę operacji o wartości co najmniej 5% dopuszczalnych wydatków.</p>
<p>Korekta finansowa <i>Financial correction</i></p>	<p>Korekta finansowa jest przeprowadzana po wykryciu indywidualnych bądź systemowych nieprawidłowości i polega na anulowaniu całości lub części wkładu Wspólnoty, który może być ponownie wykorzystany, po konsultacjach z Komisją, w ramach innego projektu.</p>

Lokalny Plan Rewitalizacji Miasta Wolsztyn 2006-2013

Koszty kwalifikowalne ogółem <i>Total eligible cost</i>	Koszty poniesione przez państwa członkowskie w zakresie zarządzania, wdrażania, monitorowania oraz nadzoru nad Funduszami Strukturalnymi
Koszty kwalifikowalne <i>Eligible costs</i>	Koszty, których poniesienie jest merytorycznie uzasadnione lub zwłaszcza koszty, które spełniają kryteria zasadności wyznaczone przez instytucję zarządzającą.
Koszty ogółem <i>Total cost</i>	Łączny koszt planowanych działań lub operacji, z uwzględnieniem kosztów dopuszczalnych oraz pozostałych (nie spełniających kryterium dopuszczalności).
<i>Kryteria konwergencji</i> <i>Convergence criteria</i>	Wynikające z Traktatu z Maastricht kryteria określające warunki przystąpienia poszczególnych państw członkowskich do unii walutowej. Podstawowe kryteria są następujące: - niska inflacja, - dług publiczny poniżej 60% PKB, - wahania kursu waluty w ściśle określonych granicach, - stabilność długoterminowej stopy procentowej, - deficyt budżetowy poniżej 3% PKB.
Kryteria wyboru projektów <i>Project selection criteria</i>	Określony zestaw wymogów formalnych i merytorycznych, zawartych w programie uzupełniającym, które muszą spełnić projekty, aby uzyskać dofinansowanie ze środków pomocowych. W przypadku Funduszy Strukturalnych kryteria wyboru projektów formułowane są przez instytucję zarządzającą, a następnie aprobowane przez Komitet Monitorujący.
Kwalifikowalność kosztów <i>Eligibility (of cost)</i>	Spełnienie przez koszty działań lub operacji określonych warunków, do których należą: (1) zgodność z wymogami Funduszu, z którego miałyby pochodzić pomoc; (2) spójność planowanych działań lub operacji z zatwierdzonym programem operacyjnym.
Kwalifikowalność wydatków <i>Eligibility (of expenditure)</i>	Spełnienie przez wydatki poniesione w ramach programu lub projektu określonych warunków co do ich współfinansowania z funduszy pomocowych.
Kwantyfikacja <i>Quantification</i>	Przedstawianie efektów realizacji programów finansowanych z Funduszy Strukturalnych na poziomie produktu, rezultatu oraz oddziaływania.
LEADER	Inicjatywa Wspólnoty polegająca na wsparciu dla projektów rozwoju obszarów wiejskich, zwłaszcza lokalnych przedsięwzięć pilotażowych. Inicjatywa ta jest w całości finansowana przez EAGGF.
Memorandum Finansowe <i>Financing Memorandum</i>	Umowa pomiędzy Komisją Europejską i krajem, będącym adresatem pomocy, w ramach funduszy przedakcesyjnych i Funduszu Spójności wyznaczająca cele oraz zasięg danego programu pomocowego. Podpisanie memorandum kończy fazę programowania i rozpoczyna fazę wdrażania.

Model HERMIN	Makroekonomiczny instrument modelowania wpływu Funduszy Strukturalnych, który kładzie nacisk na długofalowe bodźce wzrostu, jakie wynikają z wpływających środków WE, głównie poprzez inwestycje w kapitał ludzki (edukacja i systemy szkoleń) oraz poprawę warunków produkcji (infrastruktura), co przyczynia się do zwiększenia wydajności i konkurencyjności. Główny akcent tego modelu położony jest na pozytywnych efektach podażowych – jako rzeczywistych źródłach wzrostu poprawy wydajności i konkurencyjności gospodarki, których efekty ujawniają się w dłuższym horyzoncie czasowym.
Modernizacja drogi	Wykonywanie robót, w których wyniku następuje podwyższenie parametrów technicznych i eksploatacyjnych istniejącej drogi
Monitorowanie <i>Monitoring</i>	Proces systematycznego zbierania i analizowania wiarygodnych informacji finansowych i statystycznych dotyczących wdrażania projektów, którego celem jest zapewnienie zgodności realizacji projektów i programu z wcześniej zatwierdzonymi założeniami realizacji.
Monitorowanie finansowe <i>Financial monitoring</i>	Monitorowanie zarządzania środkami z Funduszy Strukturalnych przyznanymi na realizację programów i projektów, jest podstawą oceny sprawności ich wydatkowania.
Monitorowanie rzeczowe <i>Physical monitoring</i>	Monitorowanie postępu realizacji programów i projektów poprzez system wskaźników określonych w dokumentach programowych.
Najlepsza dostępna technologia (BAT) <i>Best Available Technology (BAT)</i>	Najbardziej efektywny oraz zaawansowany poziom rozwoju technologii i metod prowadzenia danej działalności, wykorzystywany jako podstawa ustalania granicznych wielkości emisyjnych, mających na celu eliminowanie emisji, lub jeżeli nie jest to praktycznie możliwe, ograniczenie emisji i wpływu na środowisko jako całość.
Narodowa strategia ochrony Środowiska na lata 2000-2006	Strategia przyjęta przez Komitet Rady Ministrów ds. Polityki Regionalnej i Zrównoważonego Rozwoju w dniu 27 lipca 2000, która zawiera główne cele związane z wdrażaniem trwałego i zrównoważonego rozwoju w jego wymiarze ekologicznym.
Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego (NSRR) <i>National Strategy for Regional Development (NSRD)</i>	Według ustawy z 12 maja 2000 r. o zasadach wspierania rozwoju regionalnego: dokument w formie uchwały Rady Ministrów, określający uwarunkowania, cele i kierunki wspierania rozwoju regionalnego przez państwo.
Narodowa strategia rozwoju transportu na lata 2000-2006	Strategia, która określa dążenie do osiągnięcia równomiernego rozwoju transportu pod względem technicznym, przestrzennym, gospodarczym, społecznym i środowiskowym.

<p>Narodowa Strategia Wzrostu Zatrudnienia i Rozwój Zasobów Ludzkich na lata 2000-2006</p>	<p>Strategia przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 4 stycznia 2000 r. Jest to strategia, która stanowi rozwinięcie istniejących już dokumentów rządowych zakładających konieczność rozwoju gospodarczo-społecznego Polski w najbliższych latach. Jej treścią jest opis kierunków działań, jakie należy podjąć aby sprostać wyzwaniom rynku pracy. Idee zawarte w Strategii są zgodne z aktualnymi rezolucjami, zaleceniami i wytycznymi OECD i Unii Europejskiej w dziedzinie polityki zatrudnienia.</p>
<p>Narodowy Plan Rozwoju (NPR) <i>National Development Plan (NDP)</i></p>	<p>Dokument programowy stanowiący podstawę planowania poszczególnych dziedzin interwencji strukturalnych, jak i zintegrowanych wieloletnich programów operacyjnych o charakterze horyzontalnym i regionalnym. Zawiera propozycje celów, działań oraz wielkości interwencji Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności ukierunkowanych na zmniejszanie dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym pomiędzy krajem akcesyjnym a Unią Europejską. Na podstawie tego dokumentu kraj akcesyjny prowadzi uzgodnienia z Komisją Europejską w zakresie Podstaw Wsparcia Wspólnoty.</p>
<p>Narodowy Program Przygotowań do Członkostwa w UE (NPPC) <i>National Programme for the Adoption of the Acquis (NPAA)</i></p>	<p>Aktualizowany co roku (począwszy od 1998) program Rady Ministrów, zawierający szczegółowy opis zadań niezbędnych do wykonania w celu wypełnienia wymogów członkostwa. Zawiera katalog tzw. priorytetów (konkretnych działań i zadań), wskazuje na instytucje odpowiedzialne za ich realizację, rozkład czasu realizacji, koszty przedsięwzięć oraz źródła ich finansowania (wewnętrzne i zewnętrzne).</p>
<p>Nieprawidłowości <i>Irregularities</i></p>	<p>Wszelkie rozbieżności w stosunku do uzgodnionego przez instytucję zarządzającą, instytucję wdrażającą oraz beneficjenta końcowego sposobu wydatkowania środków w ramach programów lub projektów.</p>
<p>NOMENKLATURA JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CELÓW STATYSTYCZNYCH (NTS) <i>The Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS)</i></p>	<p>Jednolity schemat podziału terytorialnego krajów Unii Europejskiej. NUTS jest pięciostopniową klasyfikacją hierarchiczną, w której wyróżnia się trzy poziomy regionalne (NUTS 1 - 3) oraz dwa poziomy lokalne (NUTS 4 - 5). Ze względów praktycznych nomenklatura NUTS oparta jest przede wszystkim na podziałach administracyjnych istniejących w krajach członkowskich. Klasyfikacja NUTS jest podstawą prowadzenia regionalnych rachunków ekonomicznych i statystyki regionalnej w wymiarze społeczno-gospodarczym. W Polsce do przystąpienia do UE funkcjonuje klasyfikacja NTS, w której do poziomu pierwszego zalicza się cały kraj, do poziomu NTS 2 16 nowych województw, do NTS 3 – 44 podregiony, do NTS 4 – 380 powiatów i miast na prawach powiat oraz do ostatniego poziomu zakwalifikowano 2 489 gmin.</p>
<p>Obszar interwencji <i>Field of intervention</i></p>	<p>Grupa kategorii interwencji, odpowiadająca odpowiedniej sferze działalności człowieka, tj. otoczeniu produkcyjnemu, zasobom ludzkim, infrastrukturze podstawowej oraz działaniom przygotowawczym i promocyjnym.</p>

Lokalny Plan Rewitalizacji Miasta Wolsztyn 2006-2013

Ocena oddziaływania na środowisko (OOS) <i>Environmental Impact Assessment (EIA)</i>	Badanie polegające na określeniu, opisie i ocenie bezpośrednich i pośrednich skutków danego przedsięwzięcia dla: człowieka oraz komponentów środowiska przyrodniczego (fauny, flory, wód, gleb, powietrza, klimatu, krajobrazu), oddziaływania między tymi elementami; dóbr materialnych i dziedzictwa kultury; ocena wpływu środowisko powinna być wykonana zgodnie z prawem polskim i odpowiednimi dyrektywami UE, dotyczącymi ochrony środowiska naturalnego.
beneficjent <i>Ultimate recipient</i>	Jednostka publiczna lub prywatna przedkładająca wnioski na realizację projektów współfinansowanych z Funduszy Strukturalnych.
Oddziaływanie <i>Impact</i>	Konsekwencje dla bezpośrednich adresatów po zakończeniu ich udziału w projekcie lub po ukończeniu danej inwestycji, a także pośrednie konsekwencje dla innych adresatów, którzy skorzystali lub stracili w wyniku realizacji projektu.
Okres programowania <i>Programming period</i>	Okres obowiązywania dokumentów programowych, stanowiących podstawę ubiegania się o pomoc ze strony Komisji Europejskiej. Obecny okres programowania to lata 2000-2006. Dla Polski okres programowania obejmuje lata 2004-2006.
Operacje <i>Operations</i>	Projekt lub czynność podejmowana lub zlecana przez beneficjentów końcowych pomocy lub podejmowana przez beneficjenta (synonim projektu).
Oś rozwojowa <i>Development axis</i>	Grupa programów krajowych i programów realizowanych z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności realizująca główny cel Narodowego Planu Rozwoju.
Panel ekspertów <i>Expert panel</i>	Ciało instytucjonalne złożone z niezależnych ekspertów specjalizujących się w dziedzinie będącej przedmiotem ewaluacji, którzy w oparciu o przedłożone dokumenty i dane oceniają efekty programu lub projektu w kontekście określonych kryteriów ewaluacyjnych.
Partnerstwo <i>Partnership</i>	Włączenie w proces podejmowania decyzji i ich realizację odpowiednich szczebli władz wspólnotowych i krajowych, jak również instytucji i środowisk regionalnych oraz lokalnych najlepiej znających potrzeby i możliwości swego regionu. Jest to jedna z zasad wdrażania →Funduszy Strukturalnych.
Phare – Program Spójność Gospodarcza i Społeczna (Phare SSG) <i>Phare Economic and Social Cohesion (Phare ESC)</i>	Program rozwoju regionalnego finansowany przez UE, będący jedną z części Phare, który ma na celu zmniejszanie opóźnień i różnicowań pomiędzy regionami poprzez promowanie aktywności sektora produkcyjnego, rozwój zasobów ludzkich oraz infrastruktury.

Lokalny Plan Rewitalizacji Miasta Wolsztyn 2006-2013

<i>PHARE-CBC Cross Border Cooperation</i>	Program współpracy przygranicznej, służący finansowaniu projektów, głównie inwestycyjnych, sytuowanych na granicach krajów Phare z państwami członkowskimi Unii Europejskiej.
Płatność <i>Payment</i>	Określona wielkość środków w ramach pomocy finansowej, wypłacana przez Komisję Europejską do instytucji płatniczej na podstawie wniosku o płatność.
Płatność okresowa <i>Interim payment</i>	Płatność dokonywana w trakcie realizacji programu lub projektu, stanowiąca określoną transzę (część) środków w ramach pomocy finansowej. Płatność ta jest dokonywana przez KE w celu zwrotu kosztów faktycznie opłacanych przez Fundusze i poświadczonych przez instytucję płatniczą.
Płatność salda końcowego <i>Final payment of the balance</i>	Płatność dokonywana po zakończeniu programu lub projektu, stanowiąca ostatnią transzę (część) środków w ramach pomocy finansowej i umożliwiającą uregulowanie zobowiązań finansowych ze strony Komisji Europejskiej.
Płatność zaliczkowa <i>Payment on account</i>	Płatność dokonywana przez Komisję Europejską na rzecz instytucji płatniczej po podjęciu zobowiązania finansowego na pokrycie wydatków związanych z pomocą. Płatność ta powinna wynosić 7% wartości środków w ramach pomocy.
Początek okresu kwalifikowalności <i>Starting point for the eligibility of expenditure</i>	Moment rozpoczęcia dopuszczalności wydatkowanych środków w danym programie lub projekcie do współfinansowania z funduszy pomocowych. Data ta odnosi się do płatności dokonywanych przez beneficjentów danego programu lub projektu i nie może poprzedzać dnia wpłynięcia wniosku o płatność do Komisji Europejskiej
Podstawy Wsparcia Wspólnoty (PWW) <i>Community Support Framework (CSF)</i>	Dokument przyjęty przez Komisję Europejską, w uzgodnieniu z danym państwem członkowskim, po dokonaniu oceny przedłożonego Narodowego Planu Rozwoju przez państwo członkowskie. Zawiera strategię i priorytety działań państwa członkowskiego, ich cele szczegółowe, wielkość wkładu Funduszy i innych środków finansowych. Dokument ten winien być podzielony na priorytety i wdrażany za pomocą jednego lub kilku programów operacyjnych.
Polityka ochrony środowiska Wspólnoty Europejskiej	Polityka, której celem było zachowanie, ochrona i poprawa jakości środowiska, przyczynianie się do ochrony zdrowia ludzkiego, a także zapewnienie rozsądnego i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych. Ponadto wprowadzono podstawowe zasady w dziedzinie ochrony środowiska są to: - zasada zapobiegania (prewencji) powstawaniu szkód ekologicznych, - zasada „zanieczyszczający płaci” - zasada pomocniczości, która mówi, że Wspólnota podejmuje działania w dziedzinie ochrony środowiska w takim zakresie aby można było osiągnąć określone cele w stopniu wyższym na szczeblu WE niż na poziomie poszczególnych państw członkowskich.
Polityka strukturalna Unii Europejskiej	Cele polityki strukturalnej UE

Lokalny Plan Rewitalizacji Miasta Wolsztyn 2006-2013

Pomoc publiczna <i>State aid</i>	Pomoc udzielana przedsiębiorcom ze środków, spełniająca następujące warunki: - przekazanie środków publicznych - korzyści ekonomiczne - nie spełnianie wymogu powszechnej dostępności - wpływ na konkurencję i handel
Pomoc strukturalna <i>Structural Assistance</i>	Forma współfinansowania projektów ze środków Funduszy Strukturalnych.
Pomoc zwrotna <i>Repayable assistance</i>	Forma udzielonego w ramach pomocy wkładu finansowego Wspólnoty we wdrażanie programów lub projektów. Dotyczy głównie działań nastawionych na wsparcie przedsiębiorczości, w tym sektora małych i średnich przedsiębiorstw, i ma na celu pobudzenie inwestycji sektora prywatnego (efekt dźwigni).
Pomoc/wsparcie <i>Assistance</i>	Formy pomocy dostarczanej przez Fundusze Strukturalne, programy operacyjne, jednolite dokumenty programowe; Inicjatywy Wspólnoty lub wsparcie dla pomocy technicznej (doradczej) i działań innowacyjnych.
Poświadczenie zamknięcia (zakończenia) pomocy <i>Declaration at winding-up of the assistance</i>	Dokument sporządzany przez niezależną jednostkę w ramach instytucji zarządzającej zawierający podsumowanie wniosków pokontrolnych z poprzednich lat, jak również ocenę rzetelności wniosku o końcową płatność oraz legalności i prawidłowości transakcji dokonanych w okresie objętym pomocą.
Priorytet <i>Priority</i>	Jeden z priorytetów strategii, przyjętych w PWW (CSF) lub w pomocy; priorytetowi jest podporządkowany wkład finansowy z Funduszy, innych instrumentów finansowych oraz odpowiednich środków finansowych państwa członkowskiego, jak również zestaw sprecyzowanych celów.
Proces TINA <i>Transport Infrastructure Needs Assessment</i>	Proces ten został zainicjowany w celu nawiązania ściślejszej współpracy w zakresie modernizacji i rozwoju infrastruktury transportowej w wymiarze TENs z państwami Europy Środkowej i Wschodniej kandydującymi do członkostwa w UE. Zadaniem TINA jest określenie i modernizacja głównych europejskich tras transportowych oraz osiągnięcie interoperatywności infrastruktury i zarządzania działalnością eksploatacyjno-przewozową na jej obszarze.
Produkt krajowy brutto (PKB) <i>Gross domestic product (GDP)</i>	Miernik produkcji wytworzonej na obszarze danego kraju, który jest sumą wydatków gospodarstw domowych na zakup dóbr i usług konsumpcyjnych, wydatków sektora prywatnego na zakup dóbr i usług inwestycyjnych, wydatków państwa na zakup dóbr i usług oraz salda bilansu handlu zagranicznego.
Program operacyjny <i>Operational programme</i>	Dokument przyjęty przez Komisję Europejską, służący wdrażaniu PWW (CSF) i składający się ze spójnego zestawienia priorytetów, zawierającego działania wieloletnie, które mogą być wdrażane przez jeden lub kilka Funduszy, jeden lub kilka innych dostępnych instrumentów finansowych oraz EIB.

Lokalny Plan Rewitalizacji Miasta Wolsztyn 2006-2013

Program operacyjny pomocy technicznej <i>Technical assistance operational programme</i>	Specyficzny program operacyjny finansujący działania przygotowawcze, oceniające i kontrolne, niezbędne do wdrażania PWW (CSF)
Program pomocy w przebudowie gospodarczej państw Europy Środkowej i Wschodniej (PHARE) <i>Polish Hungary Assistance for Restucturing their Economies (PHARE)</i>	Początkowo program PHARE wspierał przemiany gospodarcze i społeczne w Polsce i na Węgrzech. Szczególny nacisk kładziono na rozwój sektora prywatnego. W miarę upływu lat PHARE rozrastał się, zwiększając obszar swojego działania zarówno kompetencyjnie jak i terytorialnie. Obecnie z pomocy tego Funduszu korzysta 10 państw kandydujących (Polska, Węgry, Republika Czeska, Słowacja, Litwa, Łotwa, Estonia, Rumunia, Bułgaria, Słowenia) oraz trzy państwa nie kandydujące (Albania, Macedonia, Bośnia i Hercegowina).
Programowanie <i>Programming</i>	Proces organizowania, podejmowania decyzji i finansowania, prowadzony w kilku etapach w celu wdrażania, na bazie wieloletniej współpracy, wspólnych działań Wspólnoty i państw członkowskich dla osiągnięcia określonych celów znajdujący wyraz w przygotowaniu dokumentów programowych.
Programy przedakcesyjne <i>Pre-accession programmes</i>	Fundusze przedakcesyjne
Projekt (zadanie) <i>Project (task)</i>	Najmniejsza dająca się wydzielić jednostka stanowiąca przedmiot pomocy.
<i>Projekt bliźniaczy</i> <i>Twinning project</i>	Współpraca dwustronna w danej dziedzinie, będącej przedmiotem projektu, pomiędzy administracją kraju kandydującego a wybraną w drodze konkursu instytucją kraju członkowskiego UE.
beneficjent <i>Project promoter</i>	Odbiorca ostateczny
Ramy Odniesienia Polityki Zatrudnienia <i>Employment Policy Frame of Reference</i>	Dokument wyznaczający kontekst dla pomocy dotyczącej zatrudnienia i rozwoju zasobów ludzkich, określający związek z priorytetami wyznaczonymi przez Wspólną Ocenę Założeń Polityki Zatrudnienia (JAP) oraz przez inne strategiczne dokumenty z obszaru polityki społecznej i rynku pracy. Dokument ten wykazuje spójność planowanych działań, które będą podejmowane w sektorze rozwoju zasobów ludzkich z polityką Rządu, Europejską Strategią Zatrudnienia Rozporządzeniem dotyczącym Europejskiego Funduszu Społecznego.

Lokalny Plan Rewitalizacji Miasta Wolsztyn 2006-2013

Raport końcowy <i>Final report</i>	Raport dotyczący wdrażanej pomocy, który powinien być przedłożony w ciągu sześciu miesięcy od ostatniej płatności dokonanej przez instytucję płatniczą, zawierający informacje nt. postępu osiągniętego w odniesieniu do spójności gospodarczej i społecznej oraz wkładu Funduszy Strukturalnych, Funduszu Spójności, EIB i innych instrumentów finansowych w tym zakresie. Raport końcowy w szczególności dotyczy programów operacyjnych i projektów.
Raport roczny <i>Annual report</i>	Raport na temat wdrażania programu lub projektów przedkładany instytucji płatniczej przez instytucję zarządzającą środkami w ramach pomocy wieloletniej. Raport roczny składany jest w ciągu sześciu miesięcy od zakończenia każdego roku kalendarzowego. Zawartość raportu końcowego jest taka sama jak zawartość raportu końcowego.
Raportowanie <i>Reporting</i>	Sprawozdawanie przez instytucję zarządzającą postępu z wdrażania programu lub projektów współfinansowanych z funduszy pomocowych.
Remont obiektów budowlanych	Wykonywanie w istniejącym obiekcie budowlanym robót budowlanych polegających na odtworzeniu stanu pierwotnego, a nie stanowiących bieżącej konserwacji, przy czym dopuszcza się stosowanie wyrobów budowlanych innych niż użyto w stanie pierwotnym
Refundacja wydatków <i>Reimbursement of expenditure</i>	Zrekompensowanie przez Komisję Europejską wydatków realizowanych w ramach pomocy – po ich poświadczeniu przez instytucję płatniczą. Refundacja wydatków dokonywana jest w postaci płatności okresowych.
Region <i>Region</i>	Podporządkowana bezpośrednio szczeblowi centralnemu jednostka terytorialna, posiadająca reprezentację polityczną. W Polsce obecnie rolę regionów pełnią województwa.
Rezerwa wykonania <i>Performance reserve</i>	Środki w wysokości 4% ogólnej sumy przyznanej danemu krajowi członkowskiemu (regionowi) z Funduszy Strukturalnych na początku okresu programowania w ramach celów polityki strukturalnej UE. Służą do finansowego wspierania tych dokumentów programowych, które w oparciu o standardowy zestaw wskaźników, uzgodnionych wcześniej pomiędzy Komisją Europejską a danym krajem członkowskim (regionem), wykazują najlepsze wyniki jeśli chodzi o stopień osiągnięcia zakładanych celów, jakość zarządzania oraz postępy w finansowym wdrażaniu.
Rezultaty <i>Results</i>	Bezpośrednie i natychmiastowe efekty zrealizowanego programu lub projektu. Rezultaty dostarczają informacji o zmianach, jakie nastąpiły w wyniku wdrożenia programu lub projektu u beneficjentów pomocy, bezpośrednio po uzyskaniu przez nich wsparcia.
Roboty budowlane dotyczące obiektu budowlanego	Budowa, a także prace polegające na montażu, remoncie lub rozbiórce obiektu budowlanego

Rozwój regionalny <i>Regional Development</i>	Wzrost potencjału gospodarczego regionów oraz trwałą poprawę ich konkurencyjności i poziomu życia mieszkańców, co przyczynia się do rozwoju społeczno-gospodarczego kraju.
Rozwój zrównoważony <i>Sustainable Development</i>	Rozwój społeczno ekonomiczny, zachowujący cechy trwałości w długim okresie oraz nie działający destrukcyjnie na środowisko, w którym zachodzi.
Sektorowe programy operacyjne <i>Sectoral operational programmes</i>	Programy operacyjne przygotowywane i zarządzane przez właściwe resorty centralne, realizujące zadania horyzontalne w odniesieniu do całych sektorów ekonomiczno-społecznych.
Sieci TEN <i>Trans European Networks</i>	Sieć infrastruktury transportowej obejmujące połączenia transportowe, telekomunikacyjne i energetyczne w ramach Unii.
SIMIK	System Informatyczny Monitoringu i Kontroli Finansowej Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności. SIMIK jest instrumentem wspierającym monitorowanie i zarządzanie zarówno PWW i programami operacyjnymi, jak i poszczególnymi projektami.
Skuteczność <i>Effectiveness</i>	Skuteczność realizacji celów przez program; ocenia się ją porównując to, co zostało zrobione, z tym co było pierwotnie zaplanowane.
Specjalny Program Akcesyjny na Rzecz Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich (SAPARD) <i>Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development (SAPARD)</i>	Jeden z programów przedakcesyjnych, który został uruchomiony ze względu na duże braki w rozwoju gospodarczym na obszarach wiejskich na terenie wszystkich państw kandydujących. Ze środków SAPARD finansowane są ponadto inwestycje w rolnictwie i przemyśle spożywczym. Z programu SAPARD mogą korzystać gminy (drogi, oczyszczalnie ścieków), rolnicy (modernizacja gospodarstw rolnych), przedsiębiorstwa (dostosowanie produkcji żywności do norm UE, tworzenie nowych miejsc pracy).
Specjalny Program Przygotowawczy do Funduszy Strukturalnych <i>Special Preparatory Programme (SPP)</i>	Program pomocowy w ramach programu Phare'98 →Phare, przygotowujący instytucje w regionach do absorpcji pomocy o charakterze strukturalnym, która będzie udzielana przez Unię Europejską w okresie preakcesyjnym oraz w pierwszych latach po uzyskaniu członkostwa. Działania podejmowane w ramach programu SPP zgrupowano w trzech komponentach: <ul style="list-style-type: none"> • wsparcie dla przygotowania strategii rozwojowych • ustanowienie podstaw prawnych i administracyjnych dla Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności, jak również dla uruchomienia instrumentów pomocy preakcesyjnej w ramach programów ISPA i SAPARD; • przygotowanie zintegrowanych programów rozwoju regionalnego w wybranych regionach (katowickie, olsztyńskie, rzeszowskie).

Lokalny Plan Rewitalizacji Miasta Wolsztyn 2006-2013

<p>Spójna Polityka Strukturalna Obszarów Wiejskich i Rolnictwa na lata 2000-2006 <i>Coherent Structural Policy for Rural Areas and Agriculture Development</i></p>	<p>Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 13 lipca 1999, który zawiera podstawowe uwarunkowania, założenia i cele polityki zmierzające do trwałego przekształcenia rolnictwa i obszarów wiejskich.</p>
<p>Strategia gospodarcza rządu SLD-UP-PSL Przedsiębiorczość-Rozwój-Praca <i>"Entrepreneurship - Development - Work"</i> <i>A strategy for the Economic Development of Poland</i></p>	<p>Strategia przyjęta przez Radę Ministrów 29 stycznia 2002 roku, która ma na celu stymulację rozwoju polskiej przedsiębiorczości i zmniejszenie stopy bezrobocia. Dokument dokładnie definiuje zadania do końca roku 2005 i określone zadania na każdy rok, ponadto określa instrumenty, które będą wykorzystane w następnych latach do poprawy warunków życia w Polsce i poprawy szans Polski w świetle przystąpienia do UE.</p>
<p>Strategia rozwoju regionu <i>Regional Development Strategy</i></p>	<p>Koncepcja systemowego działania na rzecz długotrwałego rozwoju regionu poprzez racjonalną alokację zasobów oraz dokument określający sposoby postępowania dla realizacji wspólnie ustalonych celów.</p>
<p><i>Studium wykonalności</i> <i>Feasibility study</i></p>	<p>Studium przeprowadzone w fazie formułowania projektu, weryfikujące, czy dany projekt ma dobre podstawy do realizacji i czy odpowiada potrzebom przewidywanych beneficjentów; studium powinno stanowić plan projektu; muszą w nim zostać określone i krytycznie przeanalizowane wszystkie szczegóły operacyjne jego wdrażania, a więc uwarunkowania handlowe, techniczne, finansowe, ekonomiczne, instytucjonalne, społeczno-kulturowe oraz związane ze środowiskiem naturalnym; studium wykonalności pozwala na określenie rentowności finansowej i ekonomicznej, a w rezultacie jasne uzasadnienie celu realizacji projektu.</p>
<p>Szacunkowy rozkład asygnowanych zobowiązań <i>Indicative breakdown of the commitment appropriations</i></p>	<p>Rodzaj planu finansowego, wyszczególniającego dla każdego priorytetu i roku finansowy wkład każdego Funduszu w dane działania lub operacje. Plan ten tworzy się na etapie przygotowywania dokumentów programowych.</p>
<p>Transza środków <i>Tranche</i></p>	<p>Rata płatności przekazywana beneficjentowi przez instytucję płatniczą.</p>
<p>Umowa bliźniacza <i>Twinning covenant</i></p>	<p>Umowa pomiędzy partnerami dotycząca współpracy w ramach projektu bliźniaczego.</p>

Unia gospodarcza i walutowa <i>Economic and monetary union</i>	Unia walutowa to ugrupowanie integracyjne, polegające na tym, że państwa w niej uczestniczące przyjmują wspólną jednostkę walutową, będącą oficjalnym środkiem płatniczym tych krajów. W UE taką ponadnarodową walutą jest Euro. Będzie ona wprowadzona w trzecim etapie Unii Gospodarczej i Walutowej w krajach, które spełnią kryteria konwergencji.
URBAN	Inicjatywa Wspólnoty polegająca na udzieleniu wsparcia dla projektów mających na celu gospodarczą i społeczną regenerację miast i obszarów miejskich znajdujących się w kryzysie w celu promowania zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich. Inicjatywa Wspólnoty w całości finansowana jest przez EFRR.
Uzupełnienie programu <i>Programme complement</i>	Dokument wdrażający strategię i priorytety pomocy, zawierający także szczegółowe elementy na poziomie działania przygotowany przez państwo członkowskie lub instytucję zarządzającą, i w razie potrzeby korygowany. W dokumencie tym przedstawione zostaną szczegółowe kryteria wyboru projektów, system wdrażania, budżet działań.
Wdrażanie <i>Implementation</i>	Urzeczywistnienie projektu programu. Etap wdrażania następuje po etapie programowania.
<i>Weryfikacja</i> <i>Verification</i>	Działanie podejmowane przez każdy kraj członkowski Unii Europejskiej w stosunku do Komisji Europejskiej, mające na celu sprawdzenie skuteczności ustanowionych rozwiązań w zakresie zarządzania i kontroli w sposób gwarantujący prawidłowe wykorzystanie funduszy Wspólnoty
Wniosek/aplikacja <i>Application form</i>	Standardowy formularz składany przez beneficjenta w celu uzyskania wsparcia ze środków pomocowych. Zakres informacji zawartych we wniosku obejmuje: informacje o instytucji zgłaszającej wniosek, informacje na temat projektu, charakterystyka działań podejmowanych podczas realizacji projektu, planowane rezultaty i wydatki, wymagane dokumenty w formie załączników.
Wniosek o płatność <i>Payment application</i>	Wniosek kierowany przez instytucję zarządzającą do instytucji płatniczej w celu dokonania okresowych płatności na rzecz beneficjentów. Płatności te umożliwiają zwrot kosztów faktycznie opłacanych przez fundusze pomocowe.
Wykonywanie robót remontowych drogi	Przywracanie pierwotnego stanu drodze zmierzające do zwiększenia bezpieczeństwa i wygody ruchu
Wskaźniki <i>Indicators</i>	Miara: celów, jakie mają zostać osiągnięte, zaangażowanych zasobów, uzyskanych produktów, efektów oraz innych zmiennych (np. ekonomicznych, społecznych, dotyczących ochrony środowiska).
Wskaźniki bazowe <i>Baseline indicators</i>	Wskaźniki opisujące sytuację społeczno-gospodarczą na obszarze realizacji projektu, mierzone przed rozpoczęciem oraz w trakcie jego wdrażania, w celu oszacowania zachodzących zmian, nie wynikających jednakże z realizacji inwestycji.

Lokalny Plan Rewitalizacji Miasta Wolsztyn 2006-2013

Wskaźniki oddziaływania <i>Impact indicators</i>	Wskaźniki odnoszące się do konsekwencji danego programu wykraczających poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów. Oddziaływanie szczegółowe to te efekty, które pojawią się po pewnym okresie czasu, niemniej jednak są bezpośrednio powiązane z podjętym działaniem. Oddziaływanie globalne obejmuje efekty długookresowe dotyczące szerszej populacji.
Wskaźniki podstawowe <i>Core indicators</i>	Zestaw wskaźników bazujących na standardach unijnych, zalecanych do stosowania beneficjentom środków uruchamianych w ramach Funduszy Strukturalnych.
Wskaźniki produktu <i>Output indicators</i>	Wskaźniki odnoszące się do działalności. Liczone są w jednostkach materialnych lub monetarnych (np. długość zbudowanej drogi, ilość firm, które uzyskały pomoc itp.).
Wskaźniki programu <i>Programme indicators</i>	Wskaźniki ustalone przed, lub we wczesnej fazie wdrażania projektu, w celu monitorowania wdrażania programu oraz jego oceny wykonania w odniesieniu do wcześniejszych celów. Do wskaźników tych zaliczamy →wskaźniki wkładu, wskaźniki produktu, wskaźniki rezultatu oraz wskaźniki oddziaływania.
Wskaźniki rezultatu <i>Result indicators</i>	Wskaźniki odpowiadające bezpośrednim z natychmiastowym efektem wynikającym z programu. Dostarczają one informacji o zmianach np.. zachowania, pojemności lub wykonania, dotyczących bezpośrednich beneficjentów. Takie wskaźniki mogą przybierać formę wskaźników materialnych (skrócenie czasu podróży, liczba skutecznie przeszkolonych, liczba wypadków drogowych, itp.) lub finansowych (zwiększenie się środków finansowych sektora prywatnego, zmniejszenie kosztów transportu)
Wskaźniki wkładu <i>Input indicators</i>	Wskaźniki odnoszące się do budżetu przydzielonego dla kolejnych poziomów wsparcia. Wskaźniki te są wykorzystywane przy monitorowaniu postępu w odniesieniu do (rocznych) zobowiązań i płatności z funduszy dostępnych dla każdej operacji, działania lub programu w odniesieniu do jego kosztów.
Wskaźniki wpływu, oddziaływania <i>Impact indicators</i>	Wskaźniki odnoszące się do konsekwencji danego projektu wykraczających poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów (np. wpływ projektu na sytuację społeczno-gospodarczą w pewnym okresie od zakończenia jego realizacji).

<p>Wspólna Ocena Założeń Polskiej Polityki Zatrudnienia (WOZPPZ) <i>Joint Assessment of Employment Priorities in Poland (JAP)</i></p>	<p>Dokument skupiający się na podstawowych wyzwaniach w dziedzinie zatrudnienia. Te wyzwania polegają, po pierwsze, na uznaniu, że rynek pracy powinien odzwierciedlać potrzeby dynamicznej gospodarki rynkowej, stanowiącej część Jednolitego Rynku, w szczególności potrzebę posiadania mobilnych, łatwo przystosowujących się i wykwalifikowanych pracowników. Drugim wyzwaniem jest kreowanie polityki i posiadanie odpowiednich instytucji, wspierających rozwój elastycznego rynku. Do priorytetów oceny należą:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostosowanie systemu kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, - restrukturyzacja rynku pracy, - aktywna polityka rynku pracy i jej wdrożenie, - przygotowanie do wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego
<p>Wspólna polityka handlowa</p>	<p>Polityka, której celem jest przyczynianie się do harmonijnego rozwoju handlu światowego, stopniowego usunięcia przeszkód w wymianie międzynarodowej oraz obniżenie barier celnych. Jednocześnie WE traktuje zniesienie ceł w handlu między jej państwami członkowskimi jako sposób na zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw. Zasady tej polityki to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zmiany taryf celnych, - zawieranie układów celnych i handlowych, - instrumenty liberalizacji, - polityka eksportowa, - środki ochronne w handlu, takie jakie muszą być podejmowane w przypadku dumpingu lub subsydiów.
<p>Wspólna polityka rolna</p>	<p>Środki polityki rynkowej (tzw. polityka rynkowo-cenowa) i polityki strukturalnej mające umożliwić realizację następujących celów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie produktywności rolnictwa w drodze wspierania postępu technicznego, racjonalizacji produkcji i optymalizacji zastosowania czynników produkcji, zwłaszcza siły roboczej, - zapewnienie ludności rolniczej godziwych warunków życia, zwłaszcza przez zwiększanie dochodów osób zatrudnionych w rolnictwie, - stabilizacja rynków, - zapewnienie zaopatrzenia w produkty rolne, - zaopatrzenie konsumentów w produkty rolne po rozsądnych cenach.
<p>Wspólna polityka transportowa</p>	<p>Polityka, której celem jest sukcesywne usuwanie wszelkich barier w każdej z gałęzi transportu poprzez ujednoczenie przepisów technicznych, podatkowych i socjalnych, promowanie swobodnej konkurencji między operatorami wszystkich państw członkowskich oraz znoszenie dyskryminacji przewoźnika z powodu jego siedziby.</p>

Lokalny Plan Rewitalizacji Miasta Wolsztyn 2006-2013

<p><i>Wspólnota Europejska (WE)</i> <i>European Community (EC)</i></p>	<p>Wspólnota, której celem jest stworzenie wspólnego rynku oraz unii gospodarczej i walutowej, a także dzięki wdrożeniu wspólnej polityki i działań, wspieranie w całym ugrupowaniu harmonijnego i zrównoważonego rozwoju działalności gospodarczej, wysokiego poziomu zatrudnienia i ochrony socjalnej, równości praw kobiet i mężczyzn, zrównoważonego i nieinflacyjnego wzrostu, wysokiego stopnia konkurencyjności i spójności gospodarczej, wysokiego poziomu ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego, podnoszenie standardu i jakości życia, gospodarczej i społecznej spójności oraz solidarności między państwami członkowskimi. Działania Wspólnoty są regulowane wspólnymi politykami, do których należą: Wspólna polityka rolna, Wspólna polityka handlowa, Wspólna polityka transportowa i polityka ochrony środowiska, Polityka regionalna i strukturalna WE, Unia Gospodarcza i Walutowa, →wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa.</p>
<p>Współczynnik urbanizacji <i>Urban rate</i></p>	<p>Udział ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności kraju.</p>
<p>Współfinansowanie ze źródeł krajowych <i>National co-financing</i></p>	<p>Wkład środków krajowych do programów lub projektów realizowanych przy udziale środków pomocowych.</p>
<p>Wstępne studium wykonalności <i>Pre-feasibility study</i></p>	<p>Studium, przeprowadzone podczas fazy identyfikowania projektu, w którym definiuje się wszystkie potencjalne problemy, ocenia się alternatywne rozwiązania, po czym wybiera się preferowane rozwiązanie w oparciu o kryterium trwałości projektu.</p>
<p>Wstępny Narodowy Plan Rozwoju (WNPR) <i>Preliminary National Development Plan (PNDR)</i></p>	<p>Rządowy dokument programowy określający priorytety rozwoju w dziedzinie spójności społeczno-gospodarczej w okresie przedakcesyjnym. Wstępny Narodowy Plan Rozwoju na lata 2000-2003 wspierać będzie realizację priorytetów sektorowych, zidentyfikowanych w →Partnerstwie dla Członkostwa oraz →Narodowym Programie Przygotowania do Członkostwa w Unii Europejskiej. Dotyczy to przede wszystkim rolnictwa (rozwoju obszarów wiejskich), rybołówstwa, małych i średnich przedsiębiorstw, zatrudnienia i spraw społecznych, ochrony środowiska oraz transportu.</p>
<p>Zamówienia publiczne <i>Public procurement</i></p>	<p>Opłacane przez zamawiającego usługi, dostawy lub roboty budowlane wykonywane przez dostawców lub wykonawców.</p>

Zasada de minimis	Zgodnie z zasadą de minimis programy pomocy, ograniczone pod względem wysokości do 100 tys. EURO, o ile nie są stosowane w sektorach uznanych przez Wspólnotę za wrażliwe i nie są przeznaczone na subsydia eksportowe, nie muszą być notyfikowane i podlegać kontroli Komisji Europejskiej. Zasada de minimis nie ma zastosowania do rolnictwa, rybołówstwa, przemysłu stocznioowego, transportu, wydobycia węgla, hutnictwa żelaza i eksportu, nie może też się kumulować z inną pomocą w ciągu 3 lat. W przypadku nadużycia pomocy przewidziane są procedury zwrotu. Zasada ta jest niezależna od wielkości przedsiębiorstwa, choć w założeniu zasadniczo odnosi się do małych i średnich przedsiębiorstw.
-------------------	---